

Multicolored or Black and White

“The Effects of World Heritage Listing on Curacao Tourism”

MASTER THESIS

Annefleur Sophie Siebinga – 368265

Erasmus University Rotterdam – School of History, Culture, and Communication

Cultural Economics and Entrepreneurship

Supervisor: Prof. Dr. M. Vecco

Second Reader: Prof. Dr. C. Langeveld

July 2013

Abstract

The synergy cultural heritage has been a tradition that is developed during the last decades. Once realized its importance, most European countries made cultural heritage a public good. Different cultural practices have been used by countries to market their nation or their cities. This research will focus on one specific part of the appreciation of cultural heritage, the UNESCO World Heritage status. If a site is included on the World Heritage List it can be used to attract investors and investments but also to improve the image of the city. There are well known sites who succeeded significantly in using this status for their own benefits – Machu Picchu and the Acropolis – and others are still struggling with the exploitation of such a cultural brand. Within this framework, this research tried to carry out a comprehensive study to investigate to what extend the UNESCO World Heritage status of the capital city of Curacao – Willemstad – had any affects on the tourism on Curacao. Mixed methods were used to investigate the awareness among tourists, and different categories of involved stakeholders were interviewed. The goal was to see how the tourists and different stakeholders perceive the World Heritage City Willemstad. It was concluded that the knowledge among the tourists about the World Heritage status is very low, and when they do know they are not triggered to explore this special feature of the city – so far the status did not generate extra (economic) benefits for the island. On the other hand, the involved stakeholders are all aware of the uniqueness of the city but fail to exploit it. Some limitations were pointed out and recommendations for future research were made.

Key words: UNESCO, heritage, World Heritage, tourism, economic effect, Curacao

Acknowledgement

My love for the Dutch Caribbean started in May 2012. When I finished my Bachelor in Cultural Studies at the University of Amsterdam, I wanted to spend my time somewhere else in the world before starting my Master Cultural Economics and Entrepreneurship at the Erasmus University. My dad always talked about the Dutch Caribbean with a lot of passion after a work related visit. Nice people and beautiful surroundings that just breathe culture. That is where it all started; I packed my bags and left the Netherlands to spend three months working for the Government of Aruba at the department of Culture and Economy. This was so inspiring that I had to write my Master thesis on a topic related to the Dutch Caribbean. The quest for an interesting thesis topic began and after a lot of research I found Curacao the most interesting island for my thesis research because this island has a UNESCO World Heritage City – Willemstad.

Conducting such a research is neither an effortless nor an individual task. Therefore, I would like to dedicate this thesis to the many individuals and organizations that provided assistance and support to complete this journey successfully.

First of all, I would like to express my gratitude to my supervisor Prof. Dr. M. Vecco, who deserves a special thanks for all her professional support and encouragement, her intellectual guidance and all the time she spend on reviewing the drafts. Her commitment to supporting this research allowed me to spend an amazing three months on the beautiful island of Curacao. She set high standards but allowed me to explore my own topic independently and creatively.

Secondly, I would like to thank all the people who contributed to the finalization of this research. Special thanks goes to Ron van der Veer, Koosje Spitz, Dre van Marrewijk, George Schmit, Faisol Ayoubi, Caroline Gonzalez-Manuel, Dennis Klaus, Herman George, Carlos Weeber, Marcel van der Plank, Zulaika Mook, and Iris Freericks for devoting there precious time. I also would like to thank the many tourists that I have spoken.

Last but not least, I would like to thank my boyfriend, Martijn Kooiman, for supporting me to conduct this research abroad. And I would like to thank my parents, my dad Pieter Siebinga and my mom Bea van den Heiligenberg, for there endless support in my academic endeavours.

Table of Contents

1.	Introduction.....	4
1.1.	Research Background.....	4
1.2.	Problem Statement.....	5
1.3.	Research Objectives and Research Questions.....	6
1.4.	Research Location.....	6
1.5.	Impact.....	8
1.6.	Research Methods.....	8
1.7.	Structure.....	8
2.	World Heritage.....	10
2.1.	Introduction.....	10
2.2.	Background.....	10
2.3.	The Aim of the World Heritage Convention.....	15
2.4.	Selection Criteria.....	15
2.5.	Nomination Process.....	18
2.6.	Pros and Cons of the World Heritage List.....	20
2.7.	Global Strategy.....	21
2.8.	Support.....	22
3.	Heritage Tourism.....	23
3.1.	Introduction.....	23
3.2.	Background.....	24
3.3.	World Heritage Tourism.....	25
3.4.	World Heritage as Tourists Attraction.....	26
3.5.	General Visitation to World Heritage Sites.....	27
3.6.	International versus Domestic Visitors.....	29
3.7.	Reasons for Visiting World Heritage.....	29
3.8.	Managing Tourists.....	30
3.9.	Marketing Heritage.....	31
4.	Curacao.....	33
4.1.	Introduction.....	33
4.2.	History.....	33
4.3.	Description of Willemstad.....	37
4.4.	The Development of the Historic Districts.....	38

4.4.1.	Punda.....	39
4.4.2.	Otrobanda.....	42
4.4.3.	Pietermaai.....	43
4.4.4.	Scharloo.....	44
4.4.5.	Architecture.....	45
4.5.	Willemstad World Heritage City.....	45
5.	Tourism on Curacao.....	48
5.1.	Introduction.....	48
5.2.	The Economy on Curacao.....	49
5.3.	Tourism and the Curacao Economy.....	51
5.4.	Tourism Attractors.....	56
5.5.	Visitor Trends.....	57
5.6.	Tourist Expenditure.....	58
5.7.	Visitor Profile.....	59
5.7.1.	Visitor Profile – by Air.....	60
5.7.2.	Visitor Profile – by Cruise Ship.....	62
6.	Research Methodology.....	64
6.1.	Introduction.....	64
6.2.	Research Design.....	65
6.2.1.	Case Study.....	65
6.2.2.	Mixed Methods.....	65
6.2.3.	Research Process.....	66
6.3.	Qualitative Study.....	66
6.3.1.	In-depth Interviews.....	66
6.3.1.1.	Sampling Method.....	67
6.3.1.2.	Formulation of the Interview Questions.....	67
6.3.1.3.	Data Analysis.....	67
6.4.	Quantitative Study – Survey Method.....	68
6.4.1.	Design of the Questionnaire.....	69
6.4.2.	Observations.....	70
7.	Research Findings.....	71
7.1.	Introduction.....	71
7.2.	Quantitative Findings.....	71

7.3.	Qualitative Findings.....	87
7.4.	SWOT Analysis.....	89
7.4.1.	Strengths.....	89
7.4.2.	Weaknesses.....	90
7.4.3.	Opportunities.....	92
7.4.4.	Threats.....	95
8.	Conclusion.....	98
9.	Limitations and Recommendations.....	101
9.1.	Limitations.....	101
9.2.	Recommendations.....	101
	Index of Tables.....	103
	Index of Figures.....	105
	Bibliography.....	107
	Appendix.....	112

1. Introduction

The establishment of a World Heritage Convention and its World Heritage List can be seen as a logical progression of events. The inheritance of objects and properties take place at different levels of scale. Inherited objects in the past could differ from houses or tools, and even the land could be passed on to the next generation. From the 18th century, heritage has been used to underline their historical roots – usually at a national level. The attention to the past has been further, and internationally, increased by the rise of tourism. Heritage became a useful tool to show a countries long-lasting identity, and to justify its existence.

Curacao makes an interesting case when looking at the relation between World Heritage and Tourism. First of all, because Curacao is a Caribbean island that is depending on tourism. Furthermore, Curacao is one of the few Caribbean destinations that have a UNESCO World Heritage status. This is what makes Curacao a good case for researching the economic effects of the UNESCO status on the Curacao tourism. This chapter will give an overview of the research background, the problem statement, the objectives and the research questions, the location, methods used, and the structure of the thesis will be presented.

1.1. *Research Background*

The capital city of Curacao – Willemstad – can be seen as a narrator of stories. The old buildings, alleys and high story buildings, and mansion along the coast line. All these different buildings, from different moments in time represent the colorful history Curacao has known. The historical districts – Punda, Otrobanda, Scharloo, and Pietermaai – serve as showcases of city development during a period of 500 years and it also shows the collective memories in a contemporary society. In the 1950s many historical districts suffered of substantial decline, Willemstad was one of them. To revitalize the historical districts, heritage tourism has been frequently promoted to transform the site for contemporary use (Ashworth and Tunbridge, 2000). In the 1990s a group of people saw the potential of Willemstad to become a UNESCO World Heritage City, and they began the quest to inscribe their city on the World Heritage List. In 1997 the city got the status of UNESCO World Heritage City, which could be used even more to promote tourism on the island of Curacao.

Heritage tourism has always been an emerging phenomenon and many researchers have noticed its relevance. Cultural tourist behaviour is a topic that has been researched the most in western literature (Poria et al, 2004; Wiatt, 2000; Timothy, 1997), but also conservation and planning of the historical site (Russo and Van der Borg, 2002; Osbasli, 2000; Larkham, 1996; Tiesdell, 1996), managing heritage tourism (Bhandari, 2008; Fyall and Garrod, 1998; Light, 1994), the issues of authenticity (Apsotolakis, 2003; Shackley, 1994) and the impact of cultural heritage have been studied deeply (Nasser, 2003; Van der Borg et al, 1999). No evidence in the literature on tourist development

shows that the tourism development in the historical districts of Willemstad, and with that the effects of the UNESCO status on Curacao tourism, have been studied. The only studies on the island are conducted by the Curacao Tourist Board (CTB) – behaviour and general tourism impact studies.

Since the 1960s, tourism studies became an important topic in academic research. The early studies mainly focussed only on the positive economic impacts. These impact studies leave out the ethical and social grounds and therefore can be seen as one sided and biased (Waitt, 2003). Since the 1970s studies with topics like social, cultural, and environmental impact became more and more relevant. One thing needs to be kept in mind when researching the effects of the UNESCO status on tourism in a historical site is that tourism never comes without costs. Besides that, the impact of tourism on a historical site is greater than when looking at a modern city. When researching tourism in a historical city it is important to understand the economic, social, cultural, and environmental consequences in order to manage the site in the best way possible.

The amount of tourism impact studies is still growing, even though the majority has been researching the rural population (Perdue et al, 1990; Gursoy et al, 2002; McGehee and Andereck, 2004; Leep, 2007). Within these studies the cultural destination with its historical districts is often ignored. Thus, the existing researches could provide a good opportunity to understand both the impact and development of tourism in heritage cities; this can assist the government and other involved organizations and stakeholders to maximize the benefits from tourism without causing damage to the heritage site.

1.2. Problem Statement

Since the accessibility of airplane tickets, a door to the other side of the world has been opened. The Caribbean has become a popular destination because of its climate. General tourism in this area grows every day but heritage tourism is still under developed. Tourism has widely been used as a tool to reinforce the image of a city, and to support the economic growth and urban regeneration. Curacao has known a colorful history since the Dutch set foot on the island in 1499. This rich history creates a lot of cultural, historical, but also natural attractors. The historical district of Willemstad is one of the unique selling points of the island. One of the major users of the city therefore are the tourists. The commercialization and commodification of the heritage site are often market driven – tourists want to experience the past. When tourism grows, usually a historic city will reconstruct their historical district to offer tourists an authentic historical and cultural environment. Therefore, tourism can change the city by commercialization and commodification. Policy makers usually ignore the costs and are only focussed on the economic returns. Usually the problem of 'Disneyfication' occurs – the difference between truly authentic buildings and the ones made 'authentic' disappears.

Most of the tourism development projects are initiated by the Curacao Tourist Board or by the

government. Besides these two stakeholders, the private sector – such as developers and investors – is a major stakeholder as well. It is of great importance that all of the stakeholders work together to create the best sustainable tourism plan. But either the lack of political power or financial assets will slow this process down. Moreover, all the stakeholders operate on their own without collaboration between them.

There needs to be more research regarding the effects of the UNESCO status on tourism, economic impact of tourism on cultural heritage and – eventually – if cultural heritage can become one of the pillars to stimulate sustainable tourism. Tourism can be an effective tool to create economic development, rehabilitation and it can improve the quality of life of the local community. These goals are achieved when tourism is handled sustainably with the culture, nature, and environment as the key players.

1.3. Research Objectives and Research Questions

This research will investigate the effects of the UNESCO status on Curacao tourism and if this created any economic benefits for the island. It is expected that through the study of tourism, and the cultural heritage development on Curacao, some general recommendations for further research could be concluded to achieve sustainable development and maybe provide references to other Caribbean islands that can use their cultural heritage as a unique selling point.

To achieve this goal one main research question has been formulated:

To what extent did the UNESCO status affect the tourism on Curacao?

The main research question was translated into five specific questions listed below:

- How did the World Heritage List develop over time?
- How did heritage tourism develop over time, and what is the (economic) effect of (heritage) tourism?
- What did Curacao do when the island received the UNESCO World Heritage status?
- What are the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the UNESCO World – Heritage status on Curacao?
- What are the recommendations for further research on sustainable tourism development on Curacao?

1.4. Research Location

This research was conducted in the UNESCO World Heritage city Willemstad. Willemstad is the capital city of Curacao – an island that is located in the Caribbean. Curacao is part of the Dutch Caribbean which makes it part of the Kingdom of the Netherlands. The Kingdom of the Netherlands,

also known as the Netherlands, is a sovereign state and constitutional monarchy with territories in Western Europe and the Caribbean. This will be further explained in Chapter 4.

The Kingdom of the Netherlands has 55.000 national monuments, 44.000 municipal monuments, 355 protected nature areas, and nine World Heritage sites (Commissie Herziening Voorlopige Lijst Werelderfgoed, 2010). The Dutch Kingdom ratified the World Heritage Convention in 1992, twenty years after the establishment of the convention. The Netherlands is one out of 186 State Parties that signed this convention, this makes it UNESCO's most successful convention. The 186 State Parties obliged each other to protect and preserve their heritage for the next generation. All the State Parties acknowledge the protection of the World Heritage as an obligation to the international community. The ratification of the convention creates the opportunity to nominate heritage with outstanding universal value to be inscribed to the World Heritage List. But the ratification made the Netherlands responsible for all the World Heritage situated within their boundaries. Meanwhile, after nomination by the Dutch government, nine Dutch heritage sites are inscribed to the UNESCO World Heritage List (table 1.1.).

Table 1.1. Dutch Heritage Sites Inscribed to the UNESCO World Heritage List.

Site	Year
Schokland and Surroundings	1995
Defense Line of Amsterdam	1996
Historic Area of Willemstad, Inner City and Harbour – Curacao	1997
Mill Network at Kinderdijk-Elshout	1997
Ir. D.F. Wouda Gemaal te Lemmer (Steam Pumping Station)	1998
Droogmakerij de Beemsterd (Beemster Polder)	1999
Rietveld Schröder huis (Rietveld Schröder House)	2000
The Wadden Sea (Natural)	2009
Seventeenth-century canal ring area of Amsterdam inside the Singelgracht	2010

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013e.

Thus Willemstad is one out of the nine World Heritage Sites of the Netherlands. With the canals of Amsterdam Willemstad is one out of the two World Heritage Cities of the Netherlands. Willemstad makes a very interesting case because the city is the capital of Curacao, Curacao is an island in the Caribbean, but the island is still part of the Dutch Kingdom. The heritage on the island has so many colorful layers but sometimes it is still looked at in a very black and white context – policies are reviewed in a very black and white way but also the separation of the colorful community into black and white people. Because of this history it is even more important to create awareness among the local community and the international tourists in order to get everybody in the community involved with their shared heritage and create the opportunity for sustainable tourism and thus more sustainable economic benefit.

1.5. Impact and Relevance

Tourism generates one of the biggest economic impulses for the Dutch Caribbean. On Curacao one can notice the interest in tourism development since the CTB has conducted several surveys into the visitors of the island. However, it remains at this level. There has been no – or not published yet – research into the development of the product Willemstad as a UNESCO World Heritage City. This research will try to fill this gap in the existing literature.

I believe there is a strong need to explore the effects of the UNESCO status on the Curacao tourism – or the future effects and impact. To provide lessons and experiences for future planning, management, conservation and development of heritage tourism. When the city will implement this into its daily routines of managing the city, the social impact could be great. First of all, the community should be made aware of the unique selling point of the city. Secondly, how can the local community experience the most direct economic effects from the UNESCO status – emphasise the exploitation of this unique selling point.

1.6. Research Methods

The overall objective of this research is to investigate the effects of the UNESCO status on the island of Curacao – particularly looking at the (economic) effects on tourism development on this site. A case study is “an empirical inquiry that could be used to investigate contemporary phenomenon within the real-life context, especially when the boundaries between phenomenon and context are not clearly evident” (Yin, 2003). The result of a case study approach relies on multiple sources of evidence. To generate validate research findings, it is not enough to use either qualitative or quantitative research methods (Neuman, 1997). For this research therefore, a mixed method research approach was used – a single study that combines both qualitative and quantitative research methods, including in-depth interviews, surveys, and observations. A detailed methodology is presented in Chapter 6.

1.7. Structure

This research is organized into eight chapters. Chapter 2 will define World Heritage in general. How did this concept evolve over the years, what is the aim of the World Heritage Convention, the selection criteria, the nomination process, and the pros and cons of the World Heritage List. Chapter 3 will present the concept of heritage tourism and how this concept developed over time, how World Heritage can function as a tourist attraction, the visitation of heritage sites, and how to manage tourists on a heritage location will be the main focus of this chapter. Chapter 4 will give a detailed description of the site Willemstad with the development of its four historical districts – Punda, Otroband, Scharloo, and Pietermaai. While Chapter 5 will present an overview of the economy on Curacao, specialized in the economy of tourism. Attention has been paid to; what are the visitor trends, what are the main attractors

on the island, the tourists' expenditure, and the profile of the tourist that is visiting Curacao. Chapter 6 will present and describe the main findings of this research and Chapter 7 will summarize the findings on the effects of the UNESCO status on Curacao tourism. Chapter 8 will provide the limitations of this research as well as some recommendations for further research.

2. World Heritage

2.1. Introduction

Heritage always refers to something that is inherited from the past. This could be many things, and the word has several different meanings. For this Master thesis I will limit the definition to cultural and natural heritage. Cultural heritage is the legacy of the tangible artefacts and the intangible attributes of a specific group of people, a society, or even a country. This is the man-made heritage. Natural heritage on the other hand is not man-made; this is the inheritance of the flora and fauna, landscape and landforms, geology, and other natural resources (Aa, van der, 2005).

Heritage is registered in all different kinds of lists or registers, global, national, and even regional. These lists are inventories of cultural properties, natural and man-made, tangible and intangible, movable and immovable, that are of sufficient heritage value to be separately identified and recorded. Most registers have the primary focus on the registered sites rather than the registers themselves. Because this research is looking at the effects of the UNESCO status on Curacao tourism, it will only look at the global register, the UNESCO World Heritage List. This chapter will present an overview of the history, the aims, the selection criteria, the nomination process, the global strategy, and the support of UNESCO and the World Heritage List.

2.2. Background

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - was established in 1945 after World War II. The goal is “to create opportunities for conversation between different people, cultures, and communities based upon respect and commonly shared values” (UNESCO, 2012). The organization is connected to the United Nations (UN), but the UN is not accountable for UNESCO. Also, when a nation is a UN member does not automatically mean that that nation is a member of UNESCO. UNESCO wants to create a dialogue that evokes a global vision in order to foster a sustainable development in the range of education, science, culture, and communication (UNESCO World Heritage Centre, 2013a). At the moment UNESCO has 195 State Parties, of which Palestine was the most recent. This had great consequences since the United States does not want to pay his contribution to UNESCO anymore, they were the biggest cash flow (UNESCO, 2012).

In 1972 UNESCO established the World Heritage Convention and formulated a World Heritage List, this can be regarded as a logical progression of events. The inheritance of objects and property takes place at different levels of scale. For example object inheritance in the past, houses or tools to cultivate the land or a whole community could pass on their land to the next generation. The local or family scale can be seen as the instances of the continuity of heritage. Since the Enlightenment in the 18th century, heritage has been used to underline the historical roots, this is the general movement had

its climax in the 19th century. The interest in the past has been further developed by the rise of tourism and the appeal of the ideas behind the Bildungsreise or Grand Tour (Tunbridge and Ashworth, 1996). Heritage was a useful tool to show the contiguous and long-lasting identity of a country, and by this it justified its existence. But besides the objects, the landscape became a part of a country's identity, it became “a compelling symbol of national identity” (Lowenthal, 1993). Heritage sites are preserved to pass on cultural and natural sites in a reasonable state to the next generation.

In 1972, UNESCO introduced *The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*. The accompanying World Heritage List includes natural, cultural, and mixed sites, whereby the last mentioned category includes sites with both natural and cultural features. The aim of the convention is to preserve the most important heritage sites around the globe for all humanity. A UNESCO World Heritage site is a site of special cultural or physical significance. The list is maintained by the international World Heritage Program, administered by the UNESCO World Heritage Committee, composed of 21 State Parties (countries that signed and ratified the World Heritage Convention), which are elected by their General Assembly. UNESCO World Heritage catalogues and conserves sites of outstanding cultural or natural importance to the common heritage of humanity. Listed heritage sites obtain funds from the World Heritage Fund, under certain conditions. The heritage program was founded with the *Convention Concerning the Protection of World Cultural and Natural Heritage*, which was adopted by the General Conference of UNESCO on 16 November 1972. Since then, 189 State Parties have ratified the convention (UNESCO World Heritage Centre, 2013b.). As of 2012, 962 sites are listed: 745 cultural, 188 natural, and 29 mixed properties, in 157 different countries (table 2.1.).

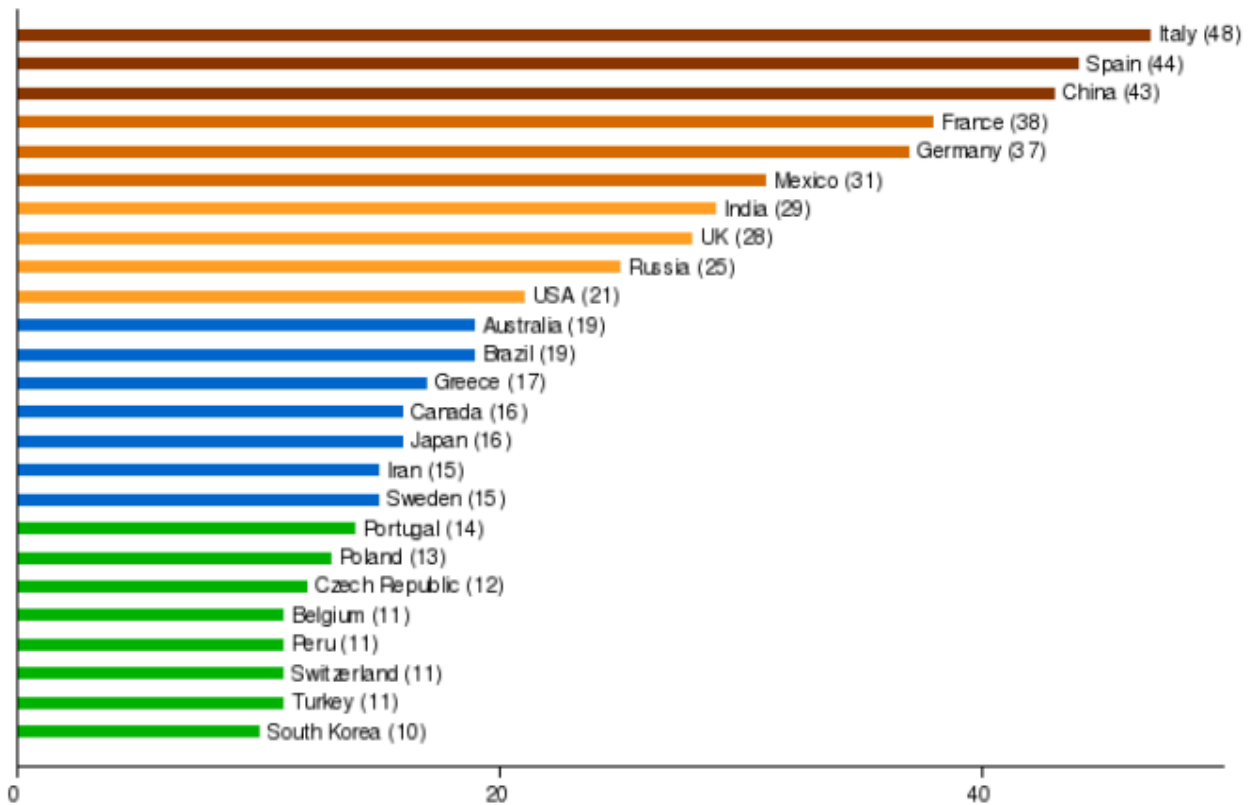
Table 2.1. Different World Heritage Sites in Different Countries

Zone	Natural Sites	Cultural Sites	Mixed Sites	Total
North America and Europe	68	417	11	496
Asia and Oceania	55	148	10	213
Latin America and the Caribbean	36	91	3	130
Arab States	5	67	2	74
Africa	39	48	4	91
Less Duplicates	15	26	1	42
Total	188	745	29	962

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013b.

Italy is the home of the greatest number of World Heritage sites with 47 sites, followed by Spain (44), and China (43) (figure 2.1.).

Figure 2.1. Territorial Division – Countries with 10 sites or more

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013b.

UNESCO references each World Heritage site with an identification number. But since new inscriptions often include previous site, they are now listed as part of a larger description. As a result, the identification numbers exceed 1200 even though there are fewer actual sites on the list. While the World Heritage site remains part of the legal territory of a specific country wherein the site is located, UNESCO considers it in the interest of the international community to preserve each site.

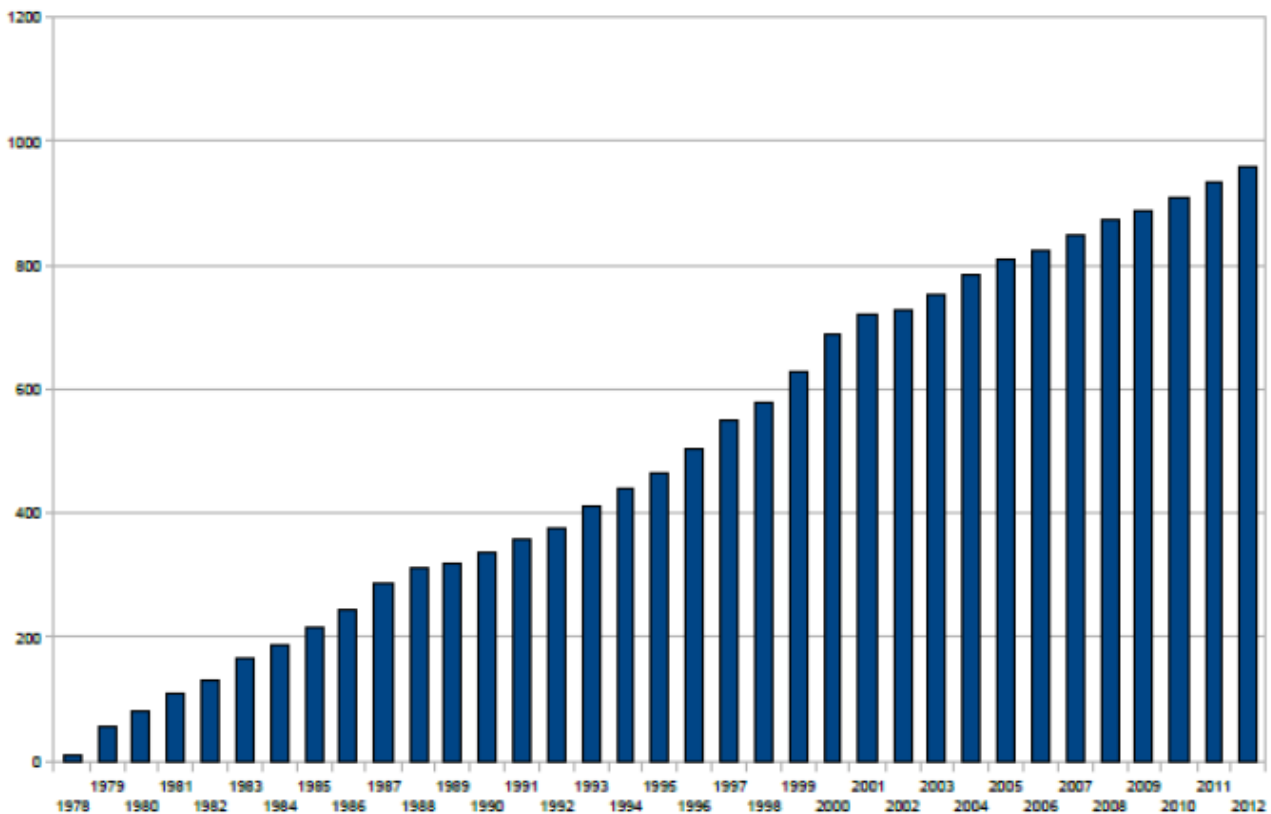
Table 2.2. Growth Numbers per Year

Number of Inscriptions per Year							
Year	No. Inscriptions	Year	No. Inscriptions	Year	No. Inscriptions	Year	No. Inscriptions
1978	12	1987	41	1996	37 (30c, 5n, 2m)	2005	24 (18c, 6n)
1979	45	1988	26	1997	45 (37c, 7n, 1m)	2006	18 (16c, 2n)
1980	26	1989	7	1998	30	2007	22 (16c, 5n, 1m)
1981	27	1990	16	1999	47 (45c, 2m)	2008	27 (19c, 8n)
1982	24	1991	22	2000	61	2009	13 (10c, 2n, 1m)
1983	31	1992	20	2001	32	2010	21 (14c, 6n, 1m)
1984	22	1993	33	2002	9 (8c, 1n)	2011	25 (21c, 4n)
1985	30	1994	27 (19c, 8n)	2003	24 (20c, 4n)	2012	26 (20c, 5n, 1m)
1986	29	1995	29	2004	32 (27c, 5n)		

c = cultural sites, n = natural sites, m = mixed sites

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013g.

Figure 2.2. Growth in World Heritage Sites per Year

Source: UNESCO World Heritage Centre 2013g.

The historical underpinnings of the World Heritage Convention were laid about forty years before the actual establishment in 1972. The basis for cultural World Heritage was created in 1931 with a conference organized by the League of Nations in Athens. The lobby for natural World Heritage sites started a bit later, in 1948 with the establishment of the International Union for the Protection of Nature (IUPN) (Pressouyre, 1993). After World War II the United Nations (UN) continued the work of the League of Nations. One of the UN's sub organizations, UNESCO, had to contribute to peace and security by promoting collaboration among nations (UNESCO World Heritage Centre, 2013a). From this point on UNESCO became an important factor in saving heritages sites around the world. They took measures against flooding in the 1960s to save Venice (Italy) and Abu Simbel (Egypt). After these incidental projects UNESCO took some renovation projects at the Borobudur (Indonesia) and Mohenjo-Daro (Pakistan) (Turtinen, 2000). UNESCO was engaged in creating an international convention for cultural heritage sites, to broaden its activities, to include more countries, and to structure its activities. At the same time, the successor of the Union for the Conservation of Nature (IUCN), worked toward introducing a global treaty for natural sites. These two international movements led to one convention for both heritage types (Batisse, 1992). The Nixon government expressed its wish in 1965 to create a World Heritage Trust in order to preserve the most important cultural and natural sites in the world. President Nixon considered the anniversary of the Yellowstone National Park as a opportune moment to introduce a World Heritage Convention in which all countries

would “agree to the principle that there are certain areas of such unique worldwide value that they should be treated as part of the heritage of all mankind” (Train, 1995). The World Heritage Trust includes both cultural and natural heritage sites, which analogous to the structure of the federal American National Park Service (NPS) (Aa, van der, 2005). The aim of the convention remained unchanged since the Americans formulated their ideas. Until today, the World Heritage Convention for cultural and natural heritage sites still envisions that “the preservation of this common heritage concerns us all” (UNESCO World Heritage Centre, 2013c). In the Spanish translation of the convention it is even more obvious that the sites are a concern for all citizens of the world, *Patrimonio de la humanidad* – ‘heritage of humanity’.

On the one hand, even though the World Heritage Convention exists for more than thirty years, there is still a fair amount of criticism. Lowenthal (1998) underlined that heritage is a private good and not a public resource. Heritage is cherished as private property and ownership gives it essential worth. Tunbridge and Ashworth stressed that “heritage is ultimately a personal affair”, various people and individuals have different reasons to preserve a specific heritage site (Tunbridge and Ashworth, 1996). Besides these critiques, there are many other objectives regarding the fact that common heritage does not exist, “all heritage is someone’s heritage and therefore logically not someone else’s” (Tunbridge and Ashworth, 1996).

But on the other hand there are two strong arguments why we should create and sustain a World Heritage List. First, the convention is formulated in such a way that national heritage and World Heritage can co-exist, as the international community can support the heritage sites. The World Heritage Convention was designed to “complement, but not to compete with national heritage conservation programs” (Bennet, 1977). Each country will stay the primary actor over the designated heritage site that are located within its borders and can decide how to manage and maintain the site. Other countries will only help when the heritage site is in peril. This will happen more likely since the world is becoming a global village. Countries see it as their moral responsibility to assist in preserving foreign sites. Unlike a century ago, we now see the world as common legacy and this legacy requires common care (Lowenthal, 1993). The countries that share history are likely to work together to manage and preserve their common heritage. For example, the Netherlands and Sri Lanka share dual guardianship for some heritage sites on the island of Sri Lanka, such as the old town of Galle which is also included on the World Heritage List (Attema and Keesom, 1997). The common care for World Heritage makes the site independent from their location, and therefore World Heritage sites can be protected in rich and in poor countries. This is important as not every country can preserve their heritage sites to the same standards (Fitch, 1992). Heritage is no less important for poor people than for the rich (Thompson, 2000). But besides the non competitiveness of the convention the second argument is just as relevant. Most heritage is in essence not national heritage. Most countries consider heritage

sites within their borders as their own while they are not always the legitimate owner. Some of the heritage sites originate from a period in time before the country wherein the site is located was created. For example, heritage related to a person, like Wolfgang Amadeus Mozart, are not national possessions. They are claimed as national property while it has a European or even global character (Aa, van der, 2005). The case of universal property legitimates the protection of cultural and national heritage sites by all humanity. And besides that, there are still some places in the world that do not belong to a specific country, like Antarctica. Since there are a lot of spaces where a lot of different people come to experience the same thing, World Heritage does exist. Different people from different countries all want to do one thing, protect the sites for future generations.

2.3. *The Aim of the World Heritage Convention*

The World Heritage Convention aims to preserve the world's 'best' heritage sites, sites that meet certain quality criteria. Other parties involved may, however, have other goals in mind for obtaining the World Heritage status, either for reasons of attracting tourists (Gratton and Richards, 1996; Richards, 1996; Kinnaird et al., 1994) or giving identity (Lash and Urry, 1994; Kaplan and Kaplan, 1989). When regions have lost their traditional source of income, heritage tourism can offer an alternative source of income. For example, the deindustrialization process has led to the creation of industrial heritage sites, this can give the local economy a boost when manufacturing jobs have been lost (Hewison, 1987). Or it can provide an extra source of income. Therefore, heritage sites which do not interest visitors may not become a heritage site at all (Larkham, 1996). Heritage can also give meaning to the space that is surrounding us, knowing the past can help us understanding the uncertain future. It is an important human need to understand the past (Relph, 1983).

2.4. *Selection Criteria*

Each individual ascribes different values to a heritage site and therefore can compose his or her own heritage list. We value them as individuals through our own scale of preferences and set of values. That is what makes it different to come up with a common set of values to compose a common World Heritage List. Determining the value of cultural heritage is a complex process, as there is a distinction between five different types of values. These five dimensions are:

- which values – functional;
- whose values – personal;
- where values – scale;
- when values – past, contemporary, or future;
- uniqueness values – exceptional or general (Aa, van der, 2005).

There are a number of functional values under different headings with more or less the same meaning. Three types of values are distinguished by Dix (1990): emotional, cultural, and usage value. Emotional value deals with the identity, the spiritual, and the symbolic value of the site. The cultural value looks at the historical and archaeological value of the heritage site. And the usage value is all about the economic, social, and political values. Carver (1996) takes it a step further and distinguishes between economic, aesthetic, and associative values. The functional value can be broken down in to eight possible dimensions: identity, artistic, rarity, functional, social, economic, educational, and political (Feilden and Jokilehto, 1998). If one wants to reach a general agreement on the value of a cultural heritage site it is important to weigh the different functional values. The increase in the number of cultural assets that are considered to be cultural heritage within a contemporary society can be attributed to two main factors. First of all the administrative processes linked to preservation policies that rely on such cultural additions. Besides that, new single elements are added each day with the consideration of new categories and typologies in mind. The first of these processes is related to the supply arguments and the second to the demand driven arguments.

- A demand for the extension of typologies;
- the close association between heritage elements in an intergal approach and the context of heritage elements;
- the shift in selection criteria from objective criteria – the traditional historic and artistic values – to subjective criteria (Vecco, 2010).

This is a difficult process, which value is more important than the other and how do you decide?

When one decides which values are important to you does not mean that these values are also important for someone else. Different actors assign different values to a heritage site. A cultural value may be important to those who love heritage, but an investor might be more interested in the economic value. Similarly, a site can be valued as highly exceptional in ones culture while the other culture may see it as less important. Different people have different perceptions of the importance of cultural heritage sites. The site itself is more appreciated in the Far East than in the West but the West values the authenticity of the materials more than the Far East (Aa, van der, 2005). The always returning question is: how can one compose a World Heritage List while incorporating the values of different cultures? The valuation of a site is also depending on people's education or specialization. Someone who has a heritage background probably will assign more value to each heritage site than someone with a different background. So should a site be valued by an expert or by the general public? It is hard to say that it is one or the other. Experts usually do not agree as well, and the general public does not have the knowledge to be included in the deliberation of the experts. But the same thing will happen when you will let the public decide. Lists drawn up by experts and the general public are likely to differ. The question of who is able to select the past is a question about who is able to identify him- or herself with

the other at any given time and place (Friedman, 1994). So the most important thing is that the expert can identify himself with the general public in order to make the best decision concerning the World Heritage. The level of the heritage site is also important. The difficulty in this lies in deciding the applicable scale-level as this depends on the interpretation of history. The problem lays in overvaluation of one's own heritage sites. Van der Harten (1999) observes that the local population of the city of Willemstad (Curacao) highly value their historic city. This may be sufficient for a local or national designation, but does it substantiate the claim of universal recognition? But besides all the different valuation we have to take into account the outcome of these valuations vary over time. Sites that were regarded as valuable a decade ago might be seen as obsolete today. Likewise, today's heritage collection might not be seen as valuable when they made the specific sites. Their survival could be regarded as an accident of history. For example, the windmills at the Kinderdijk in the Netherlands were able to survive as they were used to house the millers after the opening of the new pumping station in 1927. Where other, even more impressive windmills, were demolished (Bakker, 1998). This is the process of conservation through the use and reallocation of a heritage site. During the years profiles of selecting World Heritage changed but the World Heritage Committee never removed a site from the list. There can also be a distinction between general and exceptional values. Should we only inscribe the most exceptional heritage or should the general heritage get a change as well? And how many sites of each genre should be inscribed? The World Heritage Committee has made a distinction between sites related to positive themes (for example nature parks and castles) and negative events (such as concentration camps) (Aa, van der, 2005).

When a site wants to be inscribed on the World Heritage List it has to be of outstanding universal value. The way of determining this outstanding value has been discussed a lot over time by advisory bodies like the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) and the International Union for Conservation of Nature (IUCN). For cultural heritage the outstanding value is found in the history, art, or science (for monuments and groups of buildings) or in terms of history, aesthetics, ethnology, or anthropology (for areas). And for natural heritage the outstanding value is searched from an aesthetic or scientific perspective. ICOMOS is the advisory body for cultural heritage and advises on the basis of uniqueness and the way the site is managed. IUCN is the advisory body in the cases of natural heritage. In their advices they will use the classification system by professor Udvardy (Uvardy, 1975). Thus, the cultural process that comes from human creativity plays an important role in establishing the outstanding value of a cultural site, for natural sites the biogeographically diversity is important. But absolute values will never be found in the matter of determining the outstanding value of a site, it will remain a matter of taste (UNESCO World Heritage Centre, 2013a). The World Heritage List has been shaped to a warrant and highly selective list. But is this a good or a bad thing?

2.5. *Nomination Process*

With all the different values in mind the nomination process can start. “Only countries that have signed the World Heritage Convention, pledging to protect their cultural and natural heritage, can submit nomination proposals for properties on their territory to be considered for inclusion in UNESCO’s World Heritage List” (UNESCO World Heritage Centre, 2013c). The first step a country must take is to value their heritage sites and thus make an inventory of its important cultural and natural heritage sites located within their boundaries, which they consider to be heritage of outstanding universal value and therefore, suitable for inscription to the World Heritage List. This valuation forms a Tentative List, it provides an overview of properties that a State Party might submit for inscription in the next five to ten years. State Parties are encouraged to prepare their Tentative List in collaboration with a wide variety of stakeholders. For example, local and regional government, site managers, local communities, NGOs and other interested parties and partners. State Parties should submit their Tentative List at least one year prior to the submission of any nomination. The list may be updated at any time, but the State Parties are encouraged to re-examine and re-submit their lists at least every ten years. The importance of this step lies in the fact that the World Heritage Committee cannot consider a nomination when the site has not been included on the State Party’s Tentative List. When preparing the Tentative List, the State Party can plan when to present a nomination file. The World Heritage Committee will assist the State Party in preparing this file where necessary. This document needs to be as exhaustive as possible, all the necessary documentation and maps have to be included. The nomination is submitted to the World Heritage Centre, they will check if it is complete. And once the nomination file is complete the World Heritage Centre will send it to the appropriate Advisory Bodies for evaluation. A nominated property is independently evaluated by two Advisory Bodies: the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) and the World Conservation Union (IUCN). They provide the World Heritage Committee with evaluations of each nominated cultural and natural heritage site. After these two Advisory Bodies there is one more Advisory Body that will take a look at the nomination, the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM). This is an intergovernmental organization which provides the Committee with expert advice on conservation of cultural sites, and they provide training activities as well. After the nomination and evaluation, it is up to the intergovernmental World Heritage Committee to make a final decision on the inscription of a heritage site. This happens once a year, they meet to decide which sites will be included on the World Heritage List. The Committee can also postpone its decision and request further information for the States Parties (UNESCO World Heritage Centre, 2013j).

When the Tentative List is under evaluation by the committee, a set of criteria is taken in to account in order to determine which sites will be included and which will be excluded. “To be included on the World Heritage List, sites must be of outstanding universal value and meet at least one out of ten

selection criteria” (UNESCO World Heritage Centre, 2013i). *The Operational Guidelines for Implementation of the World Heritage Convention* is, besides the text of the Convention, the main working tool on World Heritage. All the criteria are explained in article 77 of this document. The Committee regularly revises the criteria, to reflect the evolution of the World Heritage concept itself. Until the end of 2004, World Heritage sites were selected on the basis of six cultural and four natural criteria. With the establishment of the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (UNESCO World Heritage Centre, 2013d) a set of 10 criteria was put down in detail. Nominated sites must meet at least one of the ten criteria, the criteria are applied in combination with three comprehensive aspects: uniqueness, historical authenticity, and integrity or intactness.

Six criteria that refer to Cultural Sites:

1. to represent a masterpiece of human creative genius;
2. to exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology, monumental arts, town-planning or landscape design;
3. to bear a unique or at least exceptional testimony to a cultural tradition or to a civilization which is living or which has disappeared;
4. to be an outstanding example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape – this illustrates (a) significant stage(s) in human history;
5. to be an outstanding example of a traditional human settlement, land-use, or sea-use which is representative of a culture (or cultures), or human interaction with the environment especially when it has become vulnerable under the impact of irreversible change;
6. to be directly or tangibly associated with events or living traditions, with ideas, or with beliefs, with artistic and literary works of outstanding universal significance – the Committee considers that this criterion should preferably be used in conjunction with other criteria;

The other four criteria concern Natural Sites:

7. to contain superlative natural phenomena or areas of exceptional natural beauty and aesthetic importance;
8. to be outstanding examples representing major stages of earth's history, including the record of life, significant on-going geological processes in the development of landforms, or significant geomorphic or physiographic features;
9. to be outstanding examples representing significant on-going ecological and biological processes in the evolution and development of terrestrial, fresh water, coastal and marine ecosystems and communities of plants and animals;
10. to contain the most important and significant natural habitats for in-situ conservation of

biological diversity, including those containing threatened species of outstanding universal value from the point of view of science or conservation (UNESCO World Heritage Centre, 2013i).

Once a heritage site is inscribed on the World Heritage List it will be removed from the Tentative List of the State Party, this is in conformity with the *Committee Decision* (UNESCO World Heritage Centre, 2013d). At this moment 962 properties are part of the UNESCO World Heritage List.

Besides these theoretical criteria's of outstanding universal value, UNESCO requires the site to have integrity and be authentic. If the site is completely intact, the integrity is high. This is used for both cultural and natural heritage. Authentic means original in this case, but this criterion is only used for cultural heritage. Depending on the site, the site has to be a truthful and credible representation of every aspect like shape, design, materials, function, location, and atmosphere all in relation to the characteristics of the specific site (UNESCO World Heritage Centre, 2013i).

2.6. *Pros and Cons of the World Heritage List*

Generally the World Heritage List is considered to be an excellent contribution to saving the world's common history in the form of cultural and natural sites worth preserving. It is of great importance to identify the conditions under which the World Heritage List is beneficial, and under which it is detrimental (Frey, 2010).

First of all, the positive aspects of the World Heritage List. Two general aspects are important in this case, the UNESCO list generates direction of attention, and the specific protection will be provided. The list can be considered to be a collective international effort to protect our planet from destruction – comparable to the efforts that are made to protect the global environment. A phenomenon as the World Heritage List will attract various actors like the general public, public decision-makers, potential donors, and for-profit firms. Usually the involvement in the process of getting the UNESCO status strengthens a country's relationship with the international heritage movement. On the other hand, inclusion on the list does not mean financial support from UNESCO (Frey, 2010).

Besides these positive affects the list could also have negative aspects. Inclusion on the World Heritage List could lead to four undesired aspects: “questionable selection of the sites that are on the World Heritage List; overextension with respect to the number and types of sites; substitution effects burdening non-listed cultural and natural sites; and destruction by excessive number of visits to the sites, in war or by terrorists seeking a well-publicized target.” (Frey, 2010). One can state that the selection process of the World Heritage List is questionable because it is strongly influenced by the opinion of experts represented by the three advisory groups, ICOMOS, IUCN and ICCROM. They rely on their knowledge as art historians and conservators but not include the utility gained by a representative sample in the population. The general population often knows little or nothing about the

site in question (Frey, 2010). One could ask the question whether the World Heritage List is only for the 'happy few' and not for the general population. Besides the questionable selection, the list has continuously grown over time (table 2.2./figure 2.2.). On one hand, 962 sites are not that much considering all the culture spread out over the world. But on the other hand, it is already a large number considering the selection process every site has to go through. With this overextension of the World Heritage List the definition of heritages becomes broader and broader, shifts from cultural to natural to mixed sites have already taken place. There are also undesired substitution effects. Listed sites will draw the attention away from the not listed sites. For the tourist industry it could be important to be on the World Heritage List to be compatible with other listed countries. Another undesired substitute effect could be that the financial resources within a country will be distributed poorly because of the listed site. The listed site will get more financial support compared to other sites, sometimes even taking the money from the other site to invest in the listed site. The last negative aspect is the extra attention the site will get from inscription to the World Heritage List. Not all attention is good, a site can be damaged by all the extra visitors it is getting from one day to the other (Frey, 2010).

It is important to look at all cases individually in order to see whether the World Heritage List is reaching its goal or if this is less the case. The list tends to be beneficial in certain cases, sites that are disregarded by national decision-makers, sites should not be commercially exploitable, and sites with inadequate national financial resources, political control and technical knowledge for conservation. But on the other hand, when a site is already popular the inscription could be beneficial as well (Frey, 2010).

2.7. *Global Strategy*

In 1994, the World Heritage Committee launched the *Global Strategy* with the ambition to create a balanced, credible, and representative World Heritage List. The aim of the strategy is to ensure that the list reflects the world's cultural and natural diversity of outstanding universal value. The strategy asks its State Parties that are already greatly represented on the list to be cautious with new submissions in order to create more opportunities for the underrepresented countries. After more than two decades after the adoption of the 1972 Convention, the World Heritage List lacked a balance in the type of listed properties and in the geographical areas of the world that were represented. Of the 410 properties in total, 304 were cultural sites and only 90 were natural, 16 were mixed sites. The majority is located in developed regions of the world, namely in Europe. With this new global strategy the World Heritage Committee wanted to broaden the definition of World Heritage in order to create a more complete spectrum of the shared culture and natural treasures of the world. But also to provide an operational methodology and a comprehensive framework for implementing the World Heritage Convention. It is crucial to the global strategy that there are ongoing efforts to encourage countries to become State

Parties to the convention. When becoming a State Party they are encouraged to prepare a Tentative List and nominations of properties from categories and regions that are currently not well represented on the World Heritage List (UNESCO World Heritage Centre, 2013h).

2.8. *Support*

Besides all the written criteria's that are important to get a heritage site on the World Heritage List it might be even more important to see if there is support from within the community. This support is one of the most important factors in the sustainable preservation of the heritage site, when there is a lack of support from the community it is likely to assume that the site won't survive. That is why UNESCO asks the local community to come up with a management plan for the site, this plan does not need to be developed before inscription to the list. The support is reflected in the conservation of the site.

According to UNESCO the management plan should at least contain the following elements:

- The content of preservation;
- the way in which the site is sustainably protected by different instruments (World Heritage Convention, international conventions), national legislation and policies, statutes and contracts;
- relevant development surrounding the World Heritage;
- the organization (structure, vision, strategy, threats, protection, planning, communication, and information);
- sustainability of the surroundings and the cultural objects;
- personnel and financial situation.

This management plan should be ready within ten years after inscription, some exactions are made when the condition of the site is not so good (UNESCO World Heritage Centre, 2012).

3. Heritage Tourism

3.1. Introduction

The World Tourism Organization (WTO) defines tourists as people that “travel to and stay in places outside their usual environment for not more than one consecutive year for leisure, business, and other purposes” (UNWTO, 1995). Thus tourism is travel with recreational, leisure, or business purposes. Tourism has become a popular global leisure activity. In 2011, there were over 983 million international tourist arrivals worldwide, this represents a growth of 4,6% when compared to the 940 million tourists in 2010 (UNWTO, 2012). Besides the great pleasure people experience when being a tourist, tourism is important, and even vital in some cases, for many countries. This was already recognized in the 1980 in the *Manila Declaration on World Tourism*. It stated that tourism is “an activity essential to the life of nations because of its direct effects on the social, cultural, educational, and economic sectors of national societies and on their international relations” (Manila Declaration on World Tourism, 1980). Tourism can create opportunities for employment in the service sector of the economy that is associated with tourism. This includes transportation services, hospitality services, and entertainment venues (UNWTO, 2012). Curacao has all the features of a perfect holiday destination, white beaches, great weather, and good beer. But besides the obvious characteristics, Curacao also offers cultural heritage. That is why this Chapter will give an overview of the concept cultural heritage tourism, or just heritage tourism. By giving a definition of the concept, including a historic background, World Heritage as the topic of tourism, general visitation to World Heritage sites, international versus domestic visitors, the reasons for visiting, and how to manage these tourists.

Heritage tourism is a branch of tourism that has the subject of cultural heritage as a point of interest when visiting a specific location. These tourists want to travel to places to experience the authenticity of the stories and the people of the past and the present. It is not a new phenomenon that culture could be an object of travel. This has been the case since the development of the Grand Tour in the 16th century and onwards. Cultural attractions play an important role in tourism, at all levels. From the global highlight as the Taj Mahal in India or the Pyramids in Egypt, to the local highlights that underpin a certain identity (Richards, 1996). This chapter will present the background of heritage tourism, the concept of World Heritage tourism, World Heritage as a tourist attraction, how the visitation is to World Heritage sites – international and domestic visitors, the reasons why tourists visit World Heritage sites and how to market and manage World Heritage.

3.2. *Background*

Three hundred years ago, wealthy graduated young Englishmen began to travel through France and Italy in search of art, culture, and the roots of Western civilization. With funds that had no limits, aristocratic connections and months, maybe years of leisure time, they did many things. Commissioned paintings, mingled with the upper crust of the European continent, and perfected their language skills (Matt, 2008). The main purpose of the Grand Tour laid in the exposure to both the cultural legacy of classical antiquity and the Renaissance, and being a socialite in the society of the European continent. Besides that it might have been the only opportunity to see a specific work of art or to hear a certain kind of music. The Grand Tour had more than superficial cultural importance, the “ruling-class control in the 18th century was located primarily in a cultural hegemony, and only secondarily in an expression of economic or physical (military) power” (Thompson, 1991). The Grand Tour was thus a traditional trip through Europe undertaken by recent graduated, upper-class, young Englishmen of means. The Tour flourished from the end of the 1660s until the rise of the large scale rail transits in the 1840s. The rise of the rail and steamship travelling made the journey less of a burden. The tradition of travelling was extended to include more of the middle class and Thomas Cook transformed the Grand Tour into the ‘Cook’s Tour’. Thomas Cook made travelling more easily and accessibly for everybody.

As shown above, cultural heritage has already contributed to the appeal of tourist destinations for a long time. However, in the recent years this topic has been rediscovered as a marketing tool to attract those tourists who cherish a special interest in cultural heritage. (Weiler & Hall, 1992). Cultural heritage tourism is one of the fastest growing segments within the tourism industry, there is a trend towards increased specialization among tourists. This trend is visible in the rise of tourists who seek history, adventure, culture, archaeology, and interaction with the local people (Hollinshead, 2008). Besides the growing interest, heritage tourism is important for various reasons. It could have positive social and economic impact, it establishes and reinforces identity, it helps to preserve the cultural heritage, with culture as an instrument it facilitates harmony and understanding among people, it supports culture, and it can help to renew tourism as a whole (Richards, 1996). But on the contrary, heritage tourism can also create tension, and sometimes even conflict, between the different stakeholders involved (Porter & Salazar, 2005). Heritage tourism has a number of objectives, within the context of sustainable development that should be taken into account. It is important that there is an accurate interpretation of resources that the conservation of cultural resources is taken into account, there should be an authentic visitor's experience, and there should be a stimulation to put the earned revenues back into the cultural resources. Besides the identification, protection, and management of the heritage, heritage tourism is also concerned in understanding the impact of tourism on communities and regions, providing resources for protection, achieving economic and social benefits, and marketing and promotion. Heritage tourism is thus more complicated than regular tourism.

3.3. *World Heritage Tourism*

Heritage or cultural tourism can be defined as “visits by persons from outside the host community motivated wholly or in part by interest in the historical, artistic, and scientific or lifestyle/heritage offerings of a community, region, group or institute” (Silberberg, 1995).

Historical and cultural attractions are key players in generating tourism, this has still spurred the growth of a large heritage industry. But the lack in research towards the character and behaviour of cultural heritage tourists and their social and economic impact on the destinations makes it hard to draw a single conclusion (Prentice, 1993). This research will provide a detailed analysis of the benefits gained from the visits of heritage tourists on the island Curacao. There is only one problem when looking at heritage tourism as a whole. Heritage tourism is too easily regarded as a homogenous industry, when in fact it covers diverse attractions which serve different kinds of tourism and leisure markets. It is important to look at heritage tourism case by case, researching their retailing role, their educational impact, and their sustainability. Research showed that the demand of tourists is related to their decision making process, including their socioeconomic background. This process is influenced by the marketing and management of tourism of a specific site (Prentice, 1993). Data usually indicates a very common pattern among the cultural tourist. A cultural tourist usually: “earns more money and spends more money while on vacation; spends more time in an area while on vacation; is more likely to stay at hotels or motels; is far more likely to shop; is more highly educated than the general public; includes more women than men – women of course, represent a disproportionate share of shoppers and bus tour passengers; tends to be in older age categories.” (Silberberg, 1995). But more factors play an important role: high level of education – several studies show that a person with a higher education is more likely interested in culture; the increasing number of woman in powerful positions within the society – since woman tend to be more interested in culture; there is less time for leisure but a greater emphasis on quality time experience (Silberberg, 1995).

That heritage tourism is different from regular tourism should be clear now. The tension between tradition and modernity reveals a good reflection of the complex relationship between tourism and heritage. There are four challenging issues when linking heritage and tourism: marketing built heritage, interpretation, planning for heritage, and the interdependencies between the local community and the heritage tourists. Each issue requires a different approach, this indicates that heritage tourism raises more activities than just management and planning for developing countries. They could be a fundamental problem of development (Nuryanti, 1996). Much of today’s heritage tourism relies on the re-creation of the cultural and ethnic traditions (Chhabra, et al., 2003). Because of its contribution to world peace – “travel broadens the mind” – a lot of international organizations support tourism (Cooper, et al., 1993). UNESCO is claimed to be such an organization, they think that world citizens can learn about other cultures while visiting World Heritage sites. This is one of the primary goals of

creating a World Heritage List, attract more visitors to different areas of the world to create a greater understanding, and share experiences among different kinds of people (Aa, van der, 2005).

3.4. *World Heritage as Tourists Attraction*

There is not one known heritage site in the world that does not receive visitors. Tourism and heritage are industries that collaborate, heritage turns locations into destinations (Kirshenblatt-Gimblett, 1998). The heritage products that can be market to tourists are institutions, lifestyle and heritage opportunities, and events. These different products can be linked as well. The better the cultural product, the greater the expenditure of the regions residents. It might be even more important that the heritage or cultural product has the ability to attract or increase the length of stay of long-haul tourists. But not every cultural product – museum or heritage site – is capable or has to be a significant tourist attraction. One can make a distinction between two cultural products, the ones who are willing to attract (more) tourists and the ones who are able to attract (more) tourists. The locations that are able to attract tourists should have: perceived quality of the product; awareness among inhabitants; customer service attitude; sustainability; extent to which product is perceived to be unique or special; convenience; community support and involvement; management commitment and capability (Silberberg, 1995). Key in exploiting your cultural product is the ability to export this product. Every Euro that comes from another country but is spent in yours is an extra Euro for the community. Therefore, to create more benefits from ones cultural product is to 'export' this product to other countries by marketing this product in the best way possible (Silberberg, 1995).

A World Heritage site can become a tourist attraction. They receive fifteen to twenty percent of the total tourist market and you can state that there is a causal relationship between the number of tourist arrivals per country and the number of World Heritage sites (Musitelli, 2003). But what makes World Heritage a popular factor when planning a vacation? A World Heritage status allows site managers and tourist organizations to distinguish themselves from similar destinations. If you have something more to offer than a similar site makes your site more desirable. Prominence in any form is helpful because of the increasing competition (Ashworth & Voogd, 1990). It could function as a label for contemporary tourists that seek relatively high-standing sites (Aa, van der, 2005). You can say that the World Heritage status is a unique selling point to attract visitors (Bruns & Holden, 1992). Some countries even have special marketing strategies to promote their World Heritage sites. And in some countries you can see the number of visitors increase after inscription on the World Heritage List. A reason for heritage sites to apply for a World Heritage status could be the hope of attracting more visitors and evidently reap economic benefits (Nuryanti, 1996). When stakeholders regard heritage first as an economic resource, the danger could be that tourism is promoted even before conserving the site properly. The treat here is that tourists discover the site, invade it, exploit it, spoils it, and it finally

recedes (Anagnostopoulos, 1994). Therefore, tourism can be seen as one of the largest threats to World Heritage sites in general, because tourists can damage a site (Frey, 2010; Kuijper, 2003). The damage can be physical but also the intangible heritage can be damaged, a site can lose its soul or integrity (Boniface, 1995). When a site is designated to improve its preservation, inscription could lead to a counter effect when attracting more tourists than before. Especially when looking at the natural heritage, national parks are created to better protect their ecologic environment but when they get inscribed they automatically need to facilitate more tourists by drawing more public attention to them.

The cultural product can be willing, ready, or able to attract tourists but not every person is interested in culture. There are different kinds of consumer motivation concerning cultural tourism. The smallest group are the tourists that are greatly interested and motivated by culture. These are the tourists that travel to a specific destination especially for the cultural entertainment. A less interested group is the group of tourists that are in part interested in culture. Tourists that travel to a destination for the culture but also for, for example friends and family. Besides those tourists there are also people who are motivated because culture is connected to another main motivation. The main motivation can be non-cultural while they will also plan cultural activities while they are in the city. There are also tourists that will accidentally attend a cultural activity. Besides these groups that will attend some kind of cultural activity there will always be a group that would not attend a cultural activity under any circumstances (Silberberg, 1995).

3.5. *General Visitation to World Heritage Sites*

Information on visitors' statistics at World Heritage sites is not always available. Usually it will not go further than the type of tourist; cruise ship passengers, Dutch nationals, European and American holiday makers and so on. Records of tourists visiting a specific site may either not be kept at all or could be unreliable. Curacao is also a case where specific data about the correlation between the visit and the World Heritage is not collected. When looking at the numbers of visitors to World Heritage sites in general, two conclusions can be drawn. First of all, World Heritage sites that are mostly decentralized will experience an increase in visitors after the inscription. Whereas most centrally located World Heritage sites usually receive many visitors before their listing. Secondly, getting inscribed to the World Heritage List has more impact on the number of international visitors than the domestic ones (Aa, van der, 2005). The research of Bart van der Aa (2005), shows that most of the World Heritage sites did not experience a dramatic change in visitors after inscription to the World Heritage List (table 3.1.). The fact that a World Heritage site has high visitor numbers and good quality facilities is usually not due to the fact it got inscribed on the World Heritage List. Most centrally located sites have already established their reputation before listing and the high number of visitors is not a consequence but is preceded by the World Heritage Listing. Because a site is already established the

impact on the number of visitors will be low. A decentralized heritage site can be less established because of its location. In this case, listing can lead to more visitors which leads to the site being more established. Heritage sites that are relatively not well know can become major visitor attractions because of the high-standing reputation of the other impressive sites that are inscribed to the World Heritage List.

Table 3.1. Change in Visitor Numbers – Centrally and Non-Centrally Located

Change in Visitor Numbers			
	Large Increase	Small Increase	No Increase
Centrally Located	11	13	39
Non-Centrally Located	11	0	12
Total	22	13	51

Source: Van der Aa, 2005.

No major changes occurred but some small changes are visible in the visitor numbers of decentralized sites, they have increased. However, these sites were under represented in the research of Bart van der Aa (2005), he researched 63 centrally located sites and 23 decentralized sites. Hence the 11 sites that largely increased in visitor numbers at the decentralized sites represent 48% of the whole research group. The 11 sites that largely increased in visitor numbers at the centralized locations represent only 18%. But another conclusion of this research was that in some cases the number of visitors can increase enormously. The number of visitors in Tarraco, Spain, increased from 300.000 in the late 90s to one million in 2003 (Aa, van der, 2005).

Besides the distinction between centrally located and decentralized sites, Bart van der Aa (2005) also looked at the differences in visitors between cultural and natural heritage. He concluded that an increase in the number of visitors is seen more often at cultural than at natural sites (table 3.2.). The reason could be that cultural sites are often located in or near an urban area and natural sites are very likely located at rural areas that are harder to reach. Like Butler says: “International tourists visit urban centres in greater numbers than they do rural areas” (Butler, 1998).

Table 3.2. Change in Visitor Numbers – Cultural and Natural Sites

Change in Visitor Numbers			
	Large Increase	Small Increase	No Increase
Cultural Sites	22	11	40
Natural Sites	0	2	11
Total	22	13	51

Source: Aa, van der, 2005.

3.6. *International versus Domestic Visitors*

Regular heritage mostly appeals to domestic visitors. But on the contrary, World Heritage sites may be more popular among the international visitors (Nuryanti, 1996). This is not a strange phenomenon considering the UNESCO criteria, a site should be of unique and outstanding universal value. Because of this it should be automatically more appealing to a wider audience. An inscription to the World Heritage List could lead to more international tourists. They can have a great deal of impact since they tend to stay longer than domestic visitors and are liable to spend more money (Aa, van der, 2005). Thus, when the site is centrally located and is inscribed on to the World Heritage List it can suspect more international visitors. This is not always a positive development, when the number of visitors keeps increasing it is likely that the number of actual inhabitants will decrease. Housing will get more expensive, local stores will disappear in order to create more space to entertain the tourists. When this occurs and nobody stops it, it is likely to assume that the site will lose its authenticity and it will just be an open air museum (Spitz, 2013). If this form of change will happen the local authorities need to ask themselves why they wanted the site to be listed in the first place. This will be a trade-off between local stakeholders.

3.7. *Reasons for Visiting World Heritage*

One thing that the research of Bart van der Aa (2005) made clear is that it is important that the heritage site is accessible in order to attract visitors. Another important thing is the inclusion into tours and tourist routes. These routes are created paths that tour operators will offer their company. Because the tour operator is the middle man in the decision making of the tourists they play an important role in the success of a cultural site, they determine which location to include in a route and which to leave out (Richards, 2000). Besides the role of intermediary they can create awareness as well, hence they usually mention the World Heritage status of a site. No research has been done on the impact of listing on tourist routes, but the assumption can be made that routes will not drastically change but they will be slightly adapted. With this in mind another assumption can be made, sites that recently got listed and are closed to a tourist route will likely get more visitors.

Besides the accessibility of the site and inclusion to tourist routes, general promotion could be a factor that influences the number of visitors as well. The aim of promoting a World Heritage site is to attract more visitors. But sometimes de-promotion is desirable in order to enhance the preservation of the site for the future generation. This is usually the case with centrally located World Heritage sites that were already known before they got listed. But besides preservation, a site manager could abstain from promotion from a moral and religious perspective (Aa, van der, 2005). A good balance between tourism and the World Heritage is needed in order to be sustainable. There is one international organization that focuses on the promotion of tourism, the Organization of World Heritage Cities

(OWHC). In 1993 the OWHC was established to develop a co-operative relationship and solidarity between multiple World Heritage cities (Turtinen, 2000). Promotion could also go via media attention. Batisse (1992) stated that because of the increase in publicity given to World Heritage sites, tourism at these sites grew significantly. The media attention could add to the visibility of decentralized sites, the only problem here is that usually the media is more interested in the centralized sites. But both centralized as well as decentralized sites will experience an increase of attention after listing.

3.8. *Managing Tourists*

Listing a site as World Heritage usually means getting to deal with more visitors on a regular basis. The mission of a heritage site is primarily one of caring for the property and maintaining it in the most original state possible, financial solvency and public access will only enter the decision making process as secondary considerations. A combination of conservation with financial and public access is necessary to manage a heritage site properly. The only problem usually is that heritage managers do not consider themselves to be in the tourism business (Croft, 1994). Heritage managers preserve themselves more as guardians than as providers of public access. The lack of attention to economic management needs to change since, in many countries, the access to traditional sources of public funding has been restricted by the government. The 'user pays principle' is not yet adopted by many heritage managers, but it is widely recognized as a potential vehicle for promoting sustainability in the context of other major forms of tourism (Garrod and Fyall, 2000). Besides the economically uninterested heritage managers, the absence of truly representative asset values tends to lead society to under invest in their conservation, resulting in their physical deterioration (Garrod and Fyall, 2000). A heritage site can be a successful attraction when: the attraction is inexpensive and visitor-friendly; it is physically and intellectually accessible; there is a balance between the visitor needs and the conservation imperative; the site maintains its authenticity and integrity; it delivers value for money (Garrod and Fyall, 2000). Besides these elements, eight other elements are important to create a successful heritage site: conservation, accessibility, education, relevance, recreation, financial, local community, and quality (Garrod and Fyall, 2000).

The conservation is an important aspect of the heritage manager's role, he needs to safeguard the site in order to ensure the use of the heritage site by the present generation does not compromise the ability of future generations to use and benefit from the site. To be beneficial as a heritage site one should be accessible to the public but also to the local community. If people are prevented from experiencing a heritage asset, it can no longer be considered as part of their heritage. But high levels of accessibility on the other hand can lead to damage to the site. To achieve this accessibility education is important. In order to appreciate the heritage site, the local community and the visitors must be able to understand its nature and therefore its significance – why it should be conserved. The site should also

be relevant to a wide audience – a site should not be preserved for a small minority of heritage enthusiasts. The ideal situation should be that all visitors, including the local population, will appreciate the site even more when they leave. “A heritage site should also seek to be something with which the local community can identify themselves – giving them a greater sense of place and pride.”(Garrod and Fyall, 2000). If a heritage site wants to fulfil their overall mission they must be financially sound. Besides that the site should work in harmony with the local community. Use of the heritage site should not be at the expense of locals. When this works well, heritage sites can have an important economic multiplier effect throughout the local community. Finally, a heritage site should increasingly provide a high quality of services to their visitors if they want to compete in the ever more crowded tourism marketplace (Garrod and Fyall, 2000).

Getting a UNESCO World Heritage status will not be a very big change for centrally located sites since they normally already have a great number of visitors, but decentralized sites could experience an increase in visitors. This could give more visitor pressure but can also lead to more awareness. If it either brings pressure or awareness will depend on two things, is there a certain type of visitor management introduced since the listing, and is the physical environment adapted to visitors (Page, 1995)? Visitor management could be introduced to prevent or limited the negative consequences of visitors, if this is implied the site manager understands its responsibility to put the site before the visitors. This visitor management is required because a World Heritage site, especially the centrally located, will always be an attractive destination. A site manager could be too late with installing his visitor management, and then management becomes damage control. Besides the management some sites have to adapt to the growing interest from outside, they have to make environmental changes in order to facilitate the growing number of visitors. Listing a heritage site could bring positive changes to underdeveloped areas, it can stimulate the gentrification process which improves the state of the buildings (Aa, van der, 2005). One thing should be clear at all times, preserving the site is more important than pleasing the visitors.

3.9. *Marketing Heritage*

Heritage tourism can be seen as a part of special interest tourism and like mentioned before, heritage sites usually attract a mix of international and domestic visitors. In a lot of cases, the majority are commonly domestic tourists due to their identification with their history and culture. This is an important fact when looking at the seasonality, patterns of visitor behaviour, marketing, and site management (Nuryanti, 1996).

An important concept in tourism marketing is segmentation, especially when looking at heritage tourism. Although the market for heritage tourism is heterogeneous, Prentice (1993) states that it can be divided into five predominant groups:

1. professionals,
2. educated visitors,
3. groups or families
4. school children,
5. nostalgia-seeker.

According to Prentice (1993) there are other important factors, besides the social characteristics of visitors that have to be taken into account when looking at segmentation. Successful marketing looks at these different segments and will try to target those consumers who may be predisposed to purchase the product. Heritage as a product brings one problem, it is usually considered to be part of the public domain and therefore concerns are often expressed when delivering experiences to tourists a clash appears between heritage preservation and the private enterprises. This automatically draws attention to the perceived authenticity and falsification involved in the production and reproduction of cultural heritage (Nuryanti, 1996).

When marketing a heritage site it is important to notice the scale of the site in relation to possible markets – only a minority of heritage sites can become international attractions. The scale of the heritage site will have important implications for related factors such as length of stay and its role in influencing the choice of tourism products (Nuryanti, 1996). Another important factor is that the heritage site must be of sufficient value in its own right to create the possibility to attract international tourists. The Taj Mahal in India or the Pyramids in Egypt are such locations that cause tourists to travel to those countries. The secondary attractions are those sites that tourists will visit once they already arrived in a country, the site itself is not a major determinant in the choice of destination (Jenkins, 1993). Therefore, it is important to match the heritage site to the appropriate market.

When marketing the heritage site it is also important to take into account that heritage tourism is part of cultural tourism in a broader sense. As mentioned before, for most tourists culture is a secondary attribute in the choice for a destination and sometimes it is not consciously rated at all. Therefore, it is important to not divorce build heritage from other tourist attractions in the same area. A heritage site should be viewed as one of the components within the larger tourism market.

4. Curacao

4.1. Introduction

“See what makes Curacao special! Exquisite beaches and spectacular diving, stunning architecture, activities, and adventures for every interest – plus multicultural diversity, intriguing music, art, and cuisine. Experience the best of Curacao. Escape to the Caribbean’s hidden treasure.” (Curacao, 2013a).

Curacao, or in Papiamentu *Kòrsou*, is an island situated in the Southern Caribbean Sea, off the coast of Venezuela. The country of Curacao consists of the main island and the small, uninhabited island 'Klein Curacao' (Little Curacao). The origin of the word Curacao is explained in different theories. One of the most likely explanations stems from the word “Corazon” (Heart), this is the word the Spanish used to describe the island at some point. This word got adapted by famous Portuguese mapmakers into their own language, Curacau or Curacao. Today the island is locally known as “Dushi Kòrsou” (Sweet Curacao). This chapter will provide an overview of the history of Curacao, a description of Willemstad will be given and how the historical districts – Punda, Otrobanda, Pietermaai and Scharloo – developed over time.

4.2. History

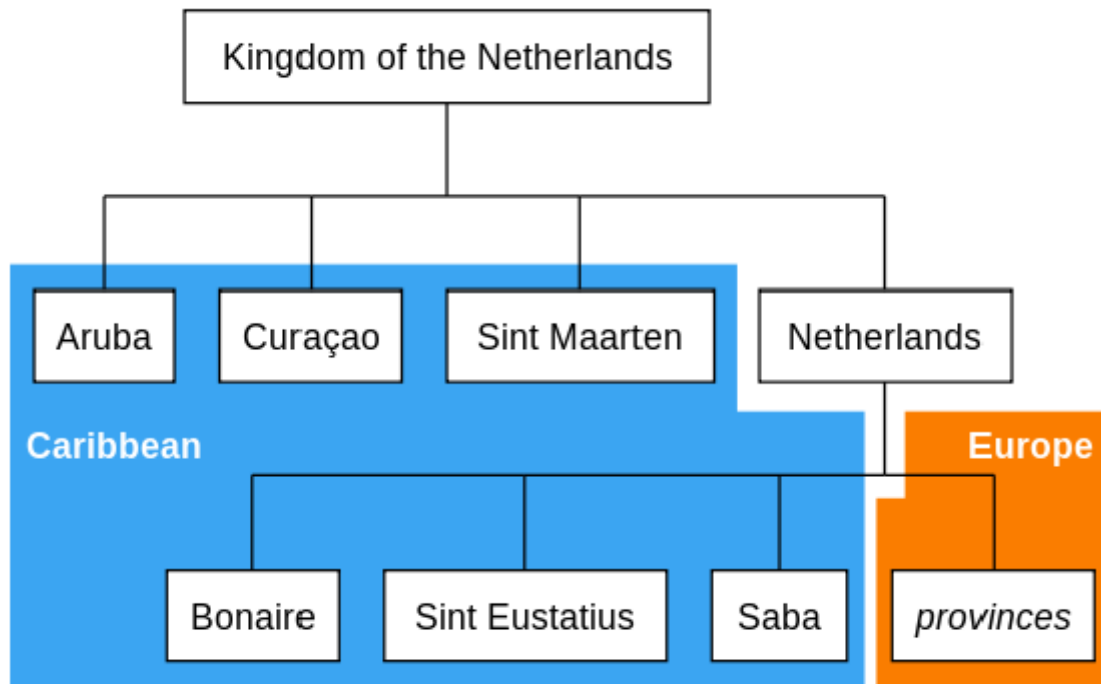
The island of Curacao is a self governing country within the Kingdom of the Netherlands. The Kingdom consists of four parts: the Netherlands, Aruba, Curacao, and Sint Maarten. These four parts are referred to as countries and are equal partners within the Kingdom. However the Netherlands itself also consist out of four parts: Provinces of Holland¹, Bonaire, Saba, and Sint Eustatius (figure 4.1.).

The Netherlands, excluding the three special municipalities, comprises roughly 98% of the Kingdom’s land area and population. Most of the Kingdom’s affairs are administrated by Holland, this is done on behalf of the entire Kingdom of the Netherlands. Aruba, Curacao, and Sint Maarten are dependent on the Netherlands (Koninklijkhuus, 2010).

---

¹Because the Netherlands – as a country – consist of four parts this thesis will refer to the Netherlands on the East side of the North Atlantic Ocean as Holland in order to make a clear distinction.

Figure 4.1. The Kingdom of the Netherlands

Source: Wikipedia – Kingdom of the Netherlands Location Tree, 2012.

Before the Europeans set foot on Curacao in 1499, the island was inhabited by Arawak Indians. There are a number of archaeological sites found on the north coast in caves and on locations on the south coast near lagoons and tranquil beaches. At least several Arawak villages were identified. Artefacts that were found mainly refer to deposits containing pottery, charcoal, shells, stones, bones, and rock paintings that dating back to the Archaic age (2500 B.C.) and the Ceramic age (500 A.D.).

The island society of Curacao that we know today owes its origin to the expansion of Europe in the 15th and 16th century and covers approximately 450km². The island was discovered by Alonso de Ojeda, one of Columbus' lieutenants, in 1499. The Spanish enslaved most of the indigenous population under the leadership of Ojeda. The population was relocated to other colonies where workers were needed. The island remained in the hands of Spain until the Dutch conquest in 1634. This was the period in which the Dutch were internationally dominating the trade and the sea, and the settlement was created by the Dutch West India Company (WIC). The WIC founded the capital of Curacao, Willemstad, on the banks of the inlet, the 'Schottegat'. The lack in gold deposits made others ignore Curacao. But the natural harbour located on the island proved to be an ideal spot to establish a trading city. At that time, commerce and shipping were Curacao's most important activity. The Dutch became leaders in international slave trade in the 17th century. In 1622 Curacao became the centre of Atlantic slave trade. Africans were taken from their home land and transported to Brazil and Curacao. At both locations the slaves were sold to rich plantation owners from across America. Curacao was one of the largest slave depots of the Caribbean at that time. A great deal of trading took place between the Dutch and the British between the end of the 17th and the beginning of the 19th century. In this period of time

the French also tried to take over the island. The island got into British hands by 1807, but the Dutch regained control of Curacao in 1815 (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

Figure 4.2. Curacao 1836

Source: Ron van Oers, 2001.

The island remained relatively quiet, it was not until the 1920s and 1930s that the island experienced a large influx of worldwide immigrants. These immigrants turned the island into the multicultural melting pot that it is today. In 1954 the colonial status of Curacao changed, and in 1955 they became self-governing within the Kingdom of the Netherlands (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

Figure 4.3. Map of the Caribbean

Source: DushiCuracao.info.

After Curacao became a self-governing island, the island attempted to capitalize there peculiar history that they commonly collected since 1954 in order to expand the tourism industry. The first elected Island Council got a 30 year anniversary celebration, he inaugurated the national flag and the official anthem. This made the island and the movement to separate the island completely from the Antillean federation steadily stronger. With this political struggle, a referendum was held on the 8th of April 2005, the inhabitants could vote whether they wanted to stay within the Dutch Caribbean or if they would like to get a 'status aparte' (separate status) outside the Dutch Caribbean but remain inside the Kingdom of the Netherlands. The population voted for the separate status. After another referendum on May 15th 2009, where 52% voted supported the separate status, *The Dissolution of the Netherlands Antilles* came into effect on the 10th of October 2010 (Curacao, 2013a).

The capital of the island – Willemstad – is a typical port town. The focus of the capital is neighbouring English, Spanish, and French colonies on the mainland of South America and in the Caribbean. Because of the frequent trade with South America, it did not stop with the exchange of goods. The trade connection led to the reciprocal adoption of cultural elements. Therefore, Curacao has an Iberian tinge, this reflection can be found in the architectural similarities between the 19th century parts of Willemstad and the Venezuelan city of Coro, also a UNESCO World Heritage site. This was not only the result of the trade connection with South America but also of the settlement of Sephardic Jews from Portugal and Spain, who visited the island in the 17th century by way of Amsterdam, they

have had a significant influence on economy and the culture of the island. Around 1730, 50% of the white population on Curacao was representing the Jewish community. Another ethnicity that entered the island were the Africans, since Curacao was a centre of the slave trade at one period (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

The Sint Anna Bay forms the narrow entrance to the sheltered inland bay of Schottegat. The city developed equally on both sides of the bay. Both the Sint Anna Bay as well as the Schottegat are excellent deepwater harbours. In the 17th century the colony started at the eastern side of the bay, the area is known as Punda. Otrobanda is located on the western side of the bay and was developed in the 18th century. A little later the area around the Waaigat, the inner bay behind an elongated peninsula facing the Caribbean, was developed. Also located on the western side. In the second half of the 20th century a lot of prosperous members of the community left the island. This caused the condition of the city to decline (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

4.3. *Description of Willemstad*

The World Heritage site Willemstad was, besides capital of Curacao, also the capital of the Netherlands Antillean until the separate status the island obtained in 2010. The city has approximately 140.000 inhabitants, the island counts 151.000 inhabitants in total (CBS, 2012). Because of its Dutch looking architecture, Willemstad is sometimes referred to as *Amsterdam of the Caribbean*. The buildings that have a Dutch looking appearance usually are not Dutch, they are originally Portuguese. The city is situated on the south-east part of the island, and is located at a natural harbour, the Schottegat. The Sint Anna bay makes the connection between the Schottegat and the Caribbean Sea. The oldest boroughs are located on both sides of the bay, Otrobanda on the west side and Punda on the east. Since 1886 these boroughs are connected via the Queen Emma Bridge (pontoon bridge or “The Swinging Old Lady”).

Since 1997, the historic area of Willemstad, the inner city and harbour became part of the World Heritage List. The city features a townscape of four historic urban boroughs – Punda, Otrobanda, Pietermaai, and Scharloo – separated by the open waters of the natural harbour. Including the buffer zones, which link and set the boundaries for the four historic districts, the city covers an area of 190 hectares. Each of the four districts is different because of its own unique morphology – the shape and form of the artefacts. This is a result of a successive planning concept, but besides the differences the four areas all share a “unique tropicalized historical architecture of Dutch origin” (UNESCO World Heritage Centre, 2013). The core of the site consists of the Sint Anna Bay, part of the Caribbean Sea, Punda, and most of Otrobanda. Fortification on both sides of the bay protected the entrance to the city – Punda with the Water Fort and Otrobanda with the Rif Fort.

The other two historic urban districts – Pietermaai, Scharloo, and Kortijn – are transmission areas. The two buffer zones are also part of the World Heritage site (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

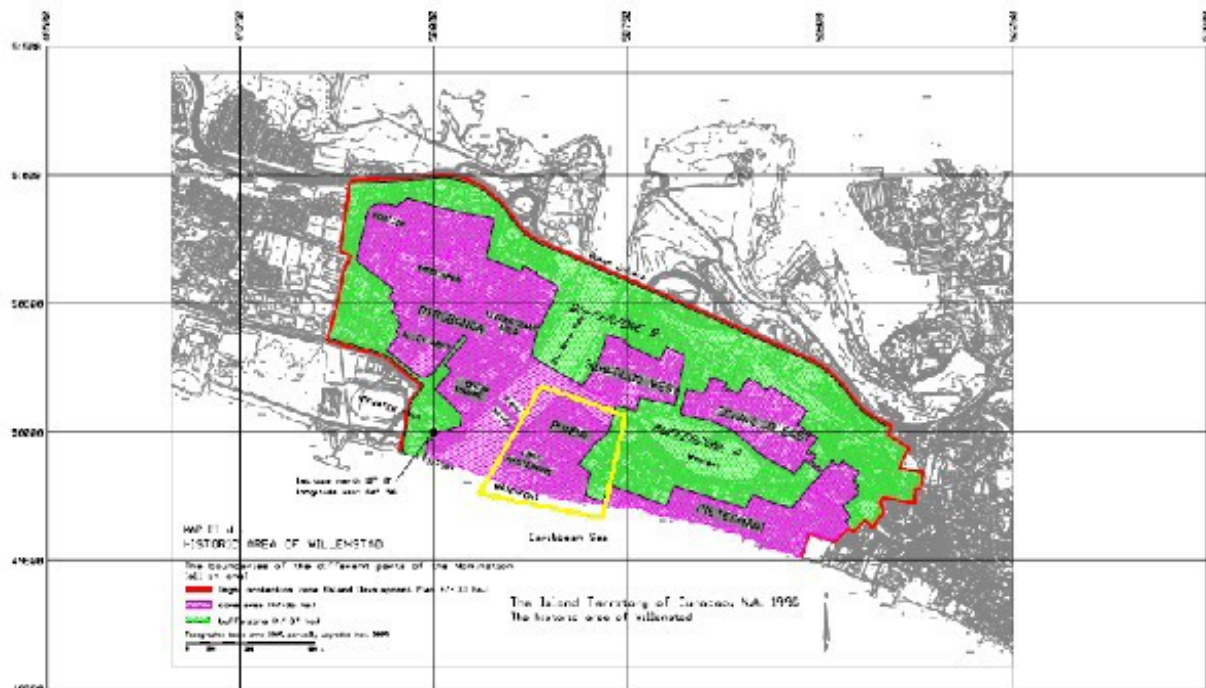
4.4. *The Development of the Historic Districts*

“The historic area of Willemstad stands out for the diversity in the historical morphology of its four historic districts – Punda, Otrobanda, Pietermaai, and Scharloo.” (UNESCO World Heritage Centre, 2013). The historical architecture of the city is of European origin and unique within its tropical setting. Something like this cannot be found elsewhere in the Dutch West or East Indies. “Punda represents a dense and compact historical urban structure, reflecting its origin as a fortified town surrounded by ramparts. Pietermaai and Scharloo enjoy the relative freedom of space resulting in an open layout of streets lined by detached and often quite luxurious dwellings, while Otrobanda features both an open compound layout and a dense alley structure.” (UNESCO World Heritage Centre, 2013). Historic Willemstad accommodates 765 listed monuments, mostly historic mansions, shop houses and townhouses, but besides the bigger monuments one will also find typical small popular dwellings. Major monuments are Fort Amsterdam, Water Fort and Rif Fort facing the Caribbean Sea, and the Synagogue Mikvé Israël Emanuel. Monuments on Curacao must be at least fifty years old and of considerable importance because of its beauty, significance for science, art value, the nation's history, or its value for the tradition and customs of the people.

The World Heritage City Willemstad consists out of a core area, transmission areas, and buffer zones. The Sint Anna Bay, part of the Caribbean Sea, and the historic districts Punda and a larger part of Otrobanda form the core area of the site. The transmission areas consist of the historic districts Pietermaai, Scharloo, and Kortijn. The buffer zones are the waters of the Waaigat and the surroundings between Pietermaai and Scharloo. Another buffer zone is the area north of the property stretching to the boundary of the site is (Curacaomonuments, 2012).

4.4.1 Punda

Figure 4.4. Map of Punda

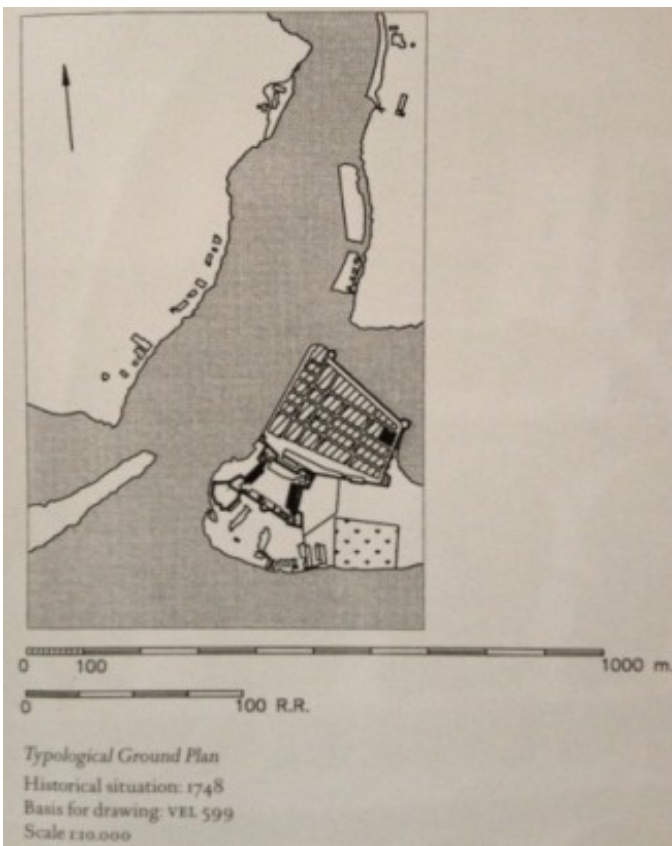
Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013m.

Punda is the oldest district within the heritage site, the borough covers 9 hectares on the east bank of the Sint Anna Bay and is well-known for the houses that are situated at the Handelskade. The name Punda refers to the word 'point', this refers to the tip of land on which it was build. The area started to develop with the construction of Fort Amsterdam between 1634-38, which was designed according to the Old Dutch fortification system (*Oud-Nederlands Stelsel*). The fort with its five bastions was a self-contained settlement that covered 1,5 ha. The fort had its own church and water supply system, and it was the residence of the governor. In 1639 the southern bastion was demolished, the materials were re-used to build a wall from the eastern bastion to the Waaigat, with this wall isolated the tip of the peninsula from the hinterland and thereby laying the basis for the establishment of a fortified town (UNESCO World Heritage Centre, 20131).

Around 1650, a fortified city was laid out adjacent to the Fort on an orthogonal grid pattern of narrow streets and alleys. By 1674 it was enlarged by filling part of the Waaigat. By the beginning of the 18th century there were over two hundred dwellings build within the ramparts – the buildings were mostly two- or three-storeys high with balconies, located on long narrow plots. Later on galleries were added to the front facades. Within the historic district of Punda one of the most striking buildings is the synagogue Mikvé Israël Emanuel, build in 1732. The sober but impressive interior of this building – the oldest type in the New World (western hemisphere) – is an exact copy of the Portuguese synagogue (Esnoga) in Amsterdam (UNESCO World Heritage Centre, 20131). Typical for Punda are the tightly

laid out multi-storey shop houses that were designed to cope with the limited space that was available within the ramparts (figure 4.5.).

Figure 4.5. Punda 1748

Source: Ron van Oers, 2001.

Figure 4.6. Punda 1748

Source: Ron van Oers, 2001.

The ramparts were removed due to a change in the military defence strategy in the beginning of the 1860s. Punda still remains the main shopping area within the historic district of Willemstad and the centre of the national government is now located in the Fort. Until the separation of the Netherlands Antilles, the fort was the residence of the Governor of the Netherlands Antilles (Curacao, 2012a).

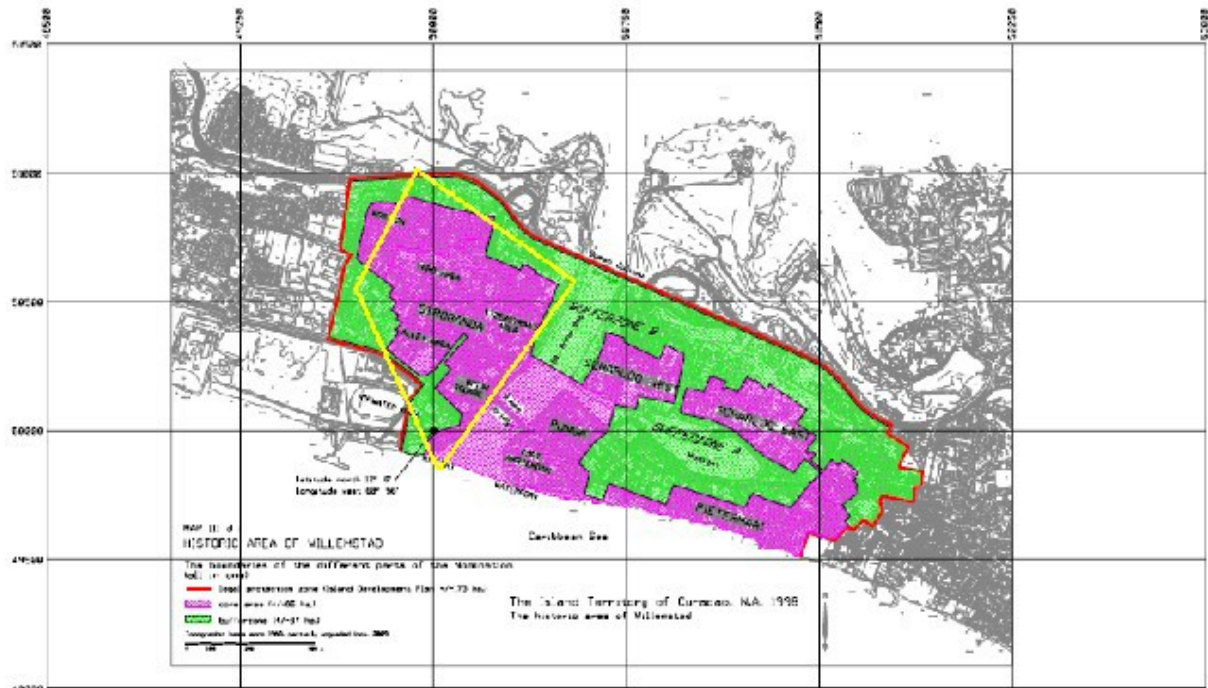
Figure 4.7. Punda 1825

Source: Kuijlaars, D., Victorina, A., Kraan, C., 2012.

4.4.2. Otrobanda

Figure 4.8. Map of Otrobanda

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013m.

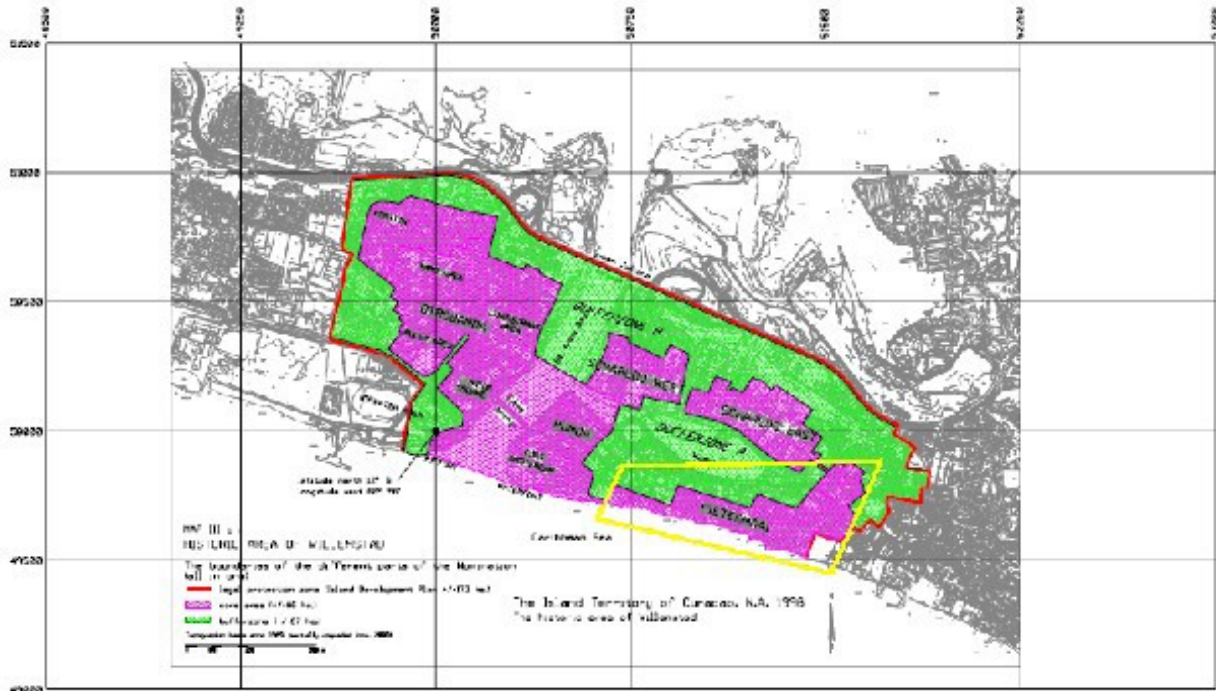
The historic borough of Otrobanda covers 50 hectares and was developed in the early 18th century in order to cope with the increasing demand for urban space for the people of Willemstad, until 1707 there was no development on this side of the Sint Anna Bay. The name Otrobanda means the 'other side' which refers to its location on the other – west – bank of the Sint Anna Bay. Otrobanda developed quite differently from Punda because with its unfortified open lay-out of low-rise structures, this was because Otrobanda was not enclosed by defence walls. At first the buildings in Otrobanda could not exceed one story, because if they did they could be in the line of fire directed to Fort Amsterdam. Besides from the southern area, where a working class neighbourhood developed, there was not a lot of density (UNESCO World Heritage Centre, 20131).

Four different quarters, each with a different structure can be identified within Otrobanda. The Alley Area – Stegengebied – a maze of narrow streets and alleys. The Corral Area – Korallengebied – with its spacious walled-in yards accommodating a mansion and servants dwellings. The Ijzerstraat Area with sloping curved streets. And the last is the Hoogstraat Area – the uphill area of Otrobanda which became a luxurious residential quarter in the second half of the 19th century. The area was dominated by Belvédère – the governor's residence in those days. Recently there has been some development in the Ijzerstraat area, it has been developed into the Kura Hulanda hotel and museum complex. They follow a unique concept where hotel guests stay in restored historic dwellings. The streets, alleys and intimate squares form the hotel's infrastructure used as its corridors and lounges.

Another contrast to formal Punda is that Otrobanda has retained its character as a colourful and lively working class district (Curacaomonuments, 2012).

4.4.3. Pietermaai

Figure 4.9. Map of Pietermaai

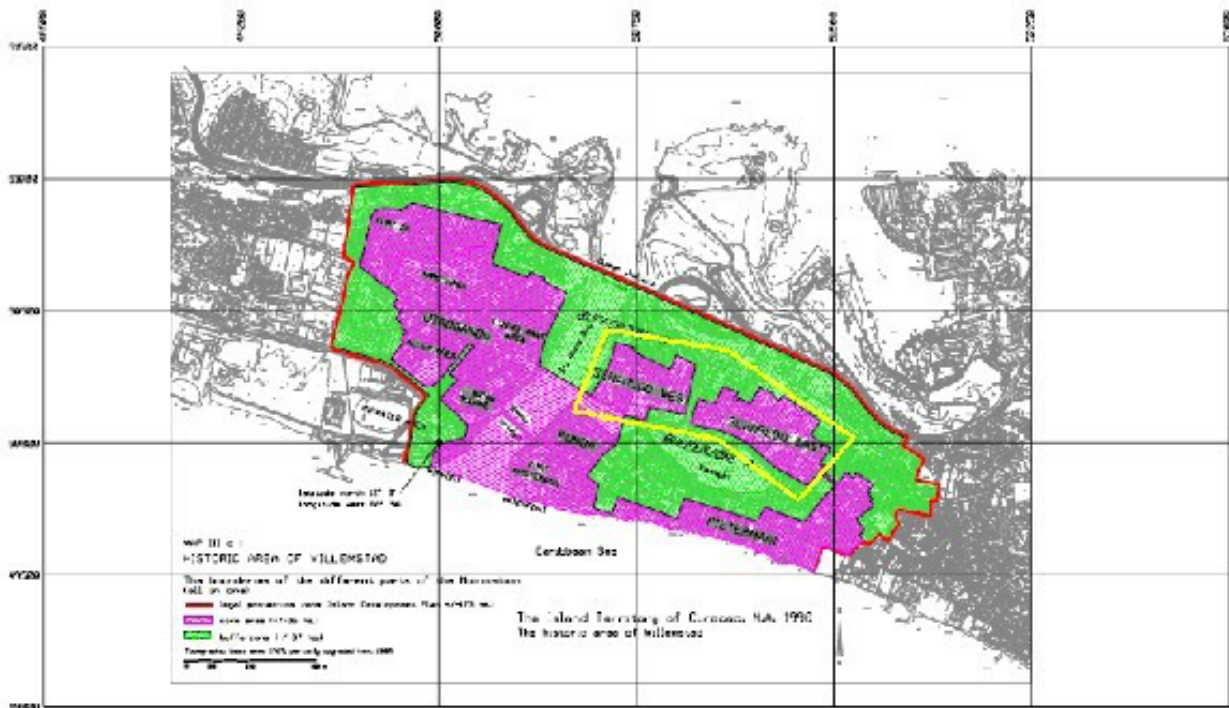

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013m.

The transmission areas – Pietermaai and Scharloo – started to develop later on. In the 18th and 19th century the east of Punda started to develop into the Pietermaai area (9 hectares). The area Pietermaai is named after the captain Pieter de Meij that settled himself on Curacao in 1674. Pietermaai consist of a small piece of land between the ocean and the 'Waaigat'. Part of the Waaigat was drained in order to develop Pietermaai further (Curacaomonuments, 2012). Rich shipmasters and traders settled themselves in this area, and after 1816, high ranking Dutch administrators developed the area further. This results in linear development of colorful mansions along the coast (UNESCO World Heritage Centre, 2013). Nowadays the area is partially restored and a lot of Dutch students – including me – are living in this area.

4.4.4. Scharloo

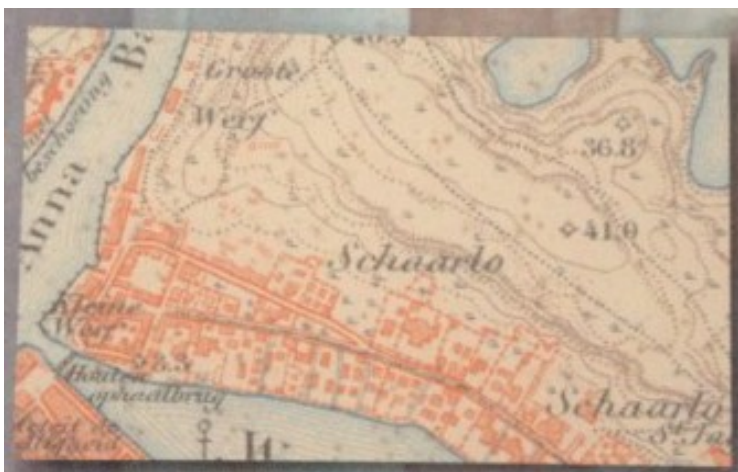
Figure 4.10. Map of Scharloo

Source: UNESCO World Heritage Centre, 2013m.

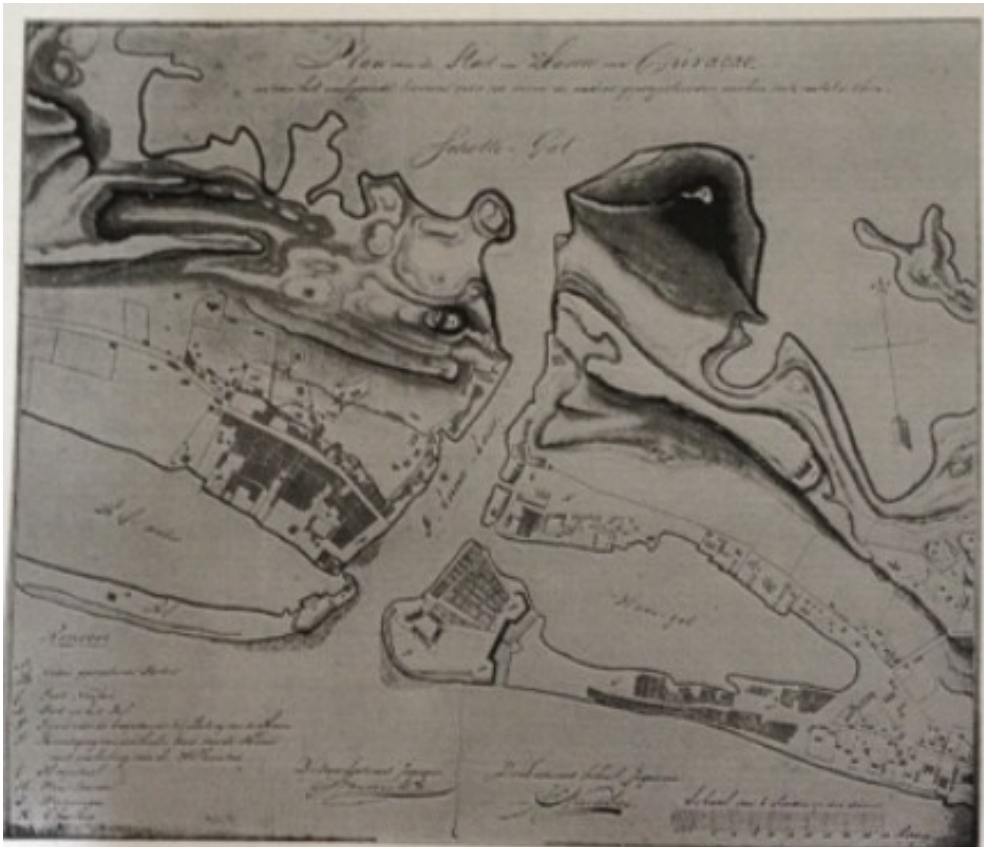
To the north of the Waaigat there is another transmission area – Scharloo that covers 25 hectares (figure 4.5.). In the 18th century this was a plantation area but it transformed in the 19th century. A wealthy residential area was developed and favoured by wealthy Jewish merchants. Kortijn is the transmission area that developed on the north-west of Otrobanda. Another plantation was developed here, of which the main house still survives. Compared to the other transmission areas, the buildings are modest in scale but they are considerable interesting because they include some excellent examples of early 20th century popular dwellings (UNESCO World Heritage Centre, 2013l).

Figure 4.11. Scharloo 1909

Source: Kuijlaars, D., Victorina, A., Kraan, C., 2012.

Figure 4.12. Punda – Otrobanda – Scharloo – Pietermaai 1825

Source: Ron van Oers, 2001.

4.4.5. The Architecture

Historically the architecture of Willemstad started with the implementation of the Dutch styles of the 16th and 17th century. The houses in Punda were traditionally Dutch style – two to three stories high on a narrow frontage. Usually the ground floor of these buildings was used as a shop or a warehouse and the stories above were living spaces. Due to the influence of the climate, Willemstad gradually adapted his own architectural style, with the use of local materials and craftsmanship. In the 18th centuries wooden or stone galleries were introduced to protect against the sun. During this period in time the so-called Curacao Baroque architecture evolved, a unique feature is the curve gable. In the 19th century these gables became straight and galleries were incorporated into the house fronts (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

4.5. Willemstad World Heritage City

The historic city of Willemstad had to go a long way before earning the UNESCO World Heritage status in December 1997. The historic core of the city had suffered from the public revolt that happened in May of 1969, as a result of the city fires, that were ignited by the revolting masses, part of the key historic areas were destroyed. The next two decades that followed were filled with neglect of the city's

historic structures. A Building Ordinance that dated from 1935 was the sole instrument to regulate the city's development. The ambition to revitalize the city and have historic Willemstad inscribed on the World Heritage List started a development of a coherent package of financial and legal instruments for the protection of the historic city. In 1988 the ICAW – Interregional Committee Action Willemstad – was created. It took about ten years to finally get rewarded with the status of World Heritage City in December 1997. With this status, historic Willemstad is acknowledged as a city of outstanding universal value and as part of the cultural heritage of mankind.

Besides being outstanding on its own, the meaning of Willemstad also is that it belongs to a family of city's that are established overseas by the Dutch. Other cities that were founded by the Dutch West India Company are New York – 1625, Nieuw Amsterdam – in the United States of America; Paramaribo – 1667 – in Suriname; Reclife – 1637, Maritsstad – in Brazil. And other cities that were established by the Dutch East India Company, Cape-town – 1652, Kaapstad – in South Africa; Galle – 1640 – and Colombo – 1656 – in Sri Lanka; and Jakarta – 1619 – in Indonesia. From these cities with Dutch colonial origin, two other cities are inscribed on the World Heritage List: the old town of Galle and its fortifications and the historic inner city of Paramaribo became World Heritage Sites in 1988 and 2002 (Curacaomonuments, 2012).

Besides the cities that were established by the Dutch, Willemstad also shares common cultural history with other cities such as Old Havana, the Juan Historic Site, Cartagena de Indias, the Colonial City of Santo Domingo, and other cities of English and French origin. “This common history of colonial European origin, seemingly strange, is expressed in an astonishing diversity of cultural heritage within the region. Together with the historic cities and sites that are already inscribed on the World Heritage List, Willemstad belongs to a distinct category of cities which form a regional system linked by the cords of a common cultural history, each with a distinct expression of its own.” (UNESCO World Heritage Centre, 2013). This is a small part of the justification of why Willemstad should be inscribed on the World Heritage List. In the end the historic area of Willemstad stands out as a type of city which demonstrates continuity in historical and social-cultural development over the course of centuries through an authentic historic urban structure and architecture (UNESCO World Heritage Centre, 2013).

All of these reasons combined made it possible for Willemstad to be inscribed on the World Heritage List. The inscription of Willemstad is based on the criteria's (ii), (iv), and (v) of paragraph 24 of the 'Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention' (Curacaomonuments, 2012):

(ii) “Exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology, monumental arts, town-planning or landscape design.”

- (iv) “Be an outstanding example of a type of building or architectural or technological ensemble or landscape which illustrates significant stages in human history.”
- (v) “Be an outstanding example of a traditional human settlement or land-use which is representative of cultures, especially when it has become vulnerable under the impact of irreversible change.”

The World Heritage Committee recommended that Willemstad should be inscribed on the World Heritage List by stating: “The Historic Area of Willemstad is a European colonial ensemble in the Caribbean of outstanding value and integrity, which illustrates the organic growth of a multicultural community over three centuries and preserves to a high degree significant elements of the many strands that came together to create it.”

5. Tourism on Curacao

5.1. Introduction

“Curacao is chosen as the Favourite Caribbean Destination for 2012 by the readers of About.com, one of the Top 10 Destinations for 2012 by Frommer's, and a 2012 Honeymoon Hot Spot by Condé Nast Traveller, the tiny, yet bustling island of Curacao has become one of the hottest destinations in the Caribbean for discerning travellers.” this is how the Curacao Tourist Board is describing their island. Furthermore they see their island as “a paradise for scuba divers and nature lovers alike. Its ruggedly beautiful landscape provides endless opportunities for fun. Conquer the island's open spaces and enjoy exhilarating hiking, biking, and ATV tours. Immerse yourself in mysterious and colorful underwater worlds at more than 60 diving locations. Relax on beaches, both intimate and secluded. Explore Curacao's crown jewel – the capital city Willemstad – a UNESCO World Heritage Site and a lively port full of high-end retailers, restaurants, and nightlife spots. Whatever you're looking for, Curacao promises you a magnificent travel experience.” (Curacao, 2012).

The marketing tools become clear when reading this advertisement. Curacao has a number of unique selling points. First of all, the climate – sun, sand, and surf – is the number one reason why people want to travel to the Caribbean and Curacao. Curacao is located in the tropics, just 12 degrees north of the Equator. The average temperature is about 27 degrees Celsius, a warm and sunny climate all year round. The different kinds of beaches will be brought to your attention when looking for information about Curacao. All the different dive spots are the second most important marketing objective. The island offers a lot of different diving spots and they claim that they are one of the best in the world. This is not the number one marketing objective since Bonaire is right around the corner and that specific island is famous for its underwater world. Thirdly, the historical port capital – Willemstad – as a World Heritage Site plays an important role in marketing the island. The dynamic of the city, the architecture, activities, and neighbourhoods shape the historical centre of the island. There are a few other, less important marketing objectives: the vibrant architecture, the colorful history, a European flavour, African heritage, Jewish culture, a vibrant art scene, carnival, and a friendly and laidback population (Curacao, 2012). Thus, the three main assets – cultural and natural – that could be used to market Curacao are: the climate and the beaches, the different diving spots, and the World Heritage site Willemstad. This chapter will present an overview of the economy on Curacao, how tourism is linked to the Curacao economy, what are the main tourism attractors, the visitor trends and their expenditure and what is the profile of the tourist visiting Curacao by air and by cruise ship.

5.2. The Economy on Curacao

Between 1998 and 2005, the economy on Curacao did not experience any growth. It was barely above zero and sometimes it even declined. In 2006 the GDP finally grew with 1%. Between 2007 and 2008 there was a significant upsurge in growth. In the second half of 2008 the global recession began to have a depressing impact on the growth of the GDP, the growth slowed about 1% in 2009². Since 2000, the economic growth has fluctuated widely, and during 2006-2008 it was particularly high (table 5.1.) (CBS, 2009).

Table 5.1. Economic Growth Trends on Curacao (%)

Year	GDP (Nafm)	Nominal Growth	Real Growth	Inflation
2000	3800.70	3.6	-2.3	5.8
2001	3842.50	1.1	-0.7	1.8
2002	3673.20	0.8	0.4	0.4
2003	3966.10	2.4	0.3	1.6
2004	4029.70	1.6	0.2	1.4
2005	4198.90	4.2	0.8	4.1
2006	4389.60	4.5	1.5	3.1
2007	4665.60	6.3	3.5	3.0
2008	5080.40	8.9	2.2	6.9
Annual Average Increase 00 – 08		3.7	1.0	2.9

Source: Central Bureau of Statistics, 2009.

Curacao enjoys a relatively high standard of living in comparison with other Caribbean and South American countries – measured by GDP per capita (table 5.2.). Compared to other Caribbean countries, only the Bahamas has a higher income level. Aruba was not included in the IMF statistics but has an estimated GDP per capita of \$ 25,922 in 2008 (CBS, 2009).

Table 5.2. GDP per Capita in Selected Countries (\$)

Country	GDP per Capita (\$)
Netherlands	52500
USA	47440
The Bahamas	22359
Curacao	20272
Trinidad & Tobago	19870
Barbados	13314
Venezuela	11388
Brazil	8295
Jamaica	5199
Dominican Republic	4992

Source: Central Bureau of Statistics, IMF, October 2009.

² On certain topics there were no numbers beyond 2008, 2009 or 2011.

In 1988 the number of people living on the island of Curacao was 151.120, however during the late 1990s – especially in the period from 1998 to 2002 – the island experienced a high level of emigration. This emigration has contributed to a sustained downturn in the economy and high levels of unemployment. A slow recovery in the population has started since 2002, which reached about 141.422 people in 2009 (table 5.3./5.4.). Immigration, natural increase, and the return of former residents all have contributed to a slow growth in the population (Halcrow, 2010).

Table 5.3. Population, Labour Force and Unemployment on Curacao

Year	Population	Labour Force		Unemployment	
		No.	% Pop.	No.	% Pop.
2002	126715	58112	45,9	9056	15,6
2003	129665	61411	47,4	9274	15,1
2004	130347	61335	47,1	9861	16,1
2005	132847	62735	47,2	11392	18,2
2006	136100	60981	44,8	8931	14,6
2007	138894	61708	44,5	7346	11,9
2008	140794	63021	44,8	6491	10,3

Source: Central Bureau of Statistics, population estimates and Labour Force Survey 2009.

Table 5.4. Employed Population by Gross Monthly Income and by Gender on Curacao

Income (Naf)	2009			2011		
	Male	Female	Total	Male	Female	Total
500 or less	803	1443	2246	883	1608	2491
500 – 1000	1683	3687	5369	1272	3988	5260
1000 – 2000	8612	10796	19408	8854	10471	19271
2000 – 3000	5000	4789	9789	5611	4858	10469
3000 plus	10833	7904	18737	10840	10014	20854
Total	26931	28619	55549	27460	30939	58345

Source: CBS Labour Force Sample Survey, 2011.

The high economic growth that Curacao has experienced over the last few years has led to a large reduction in the unemployment rate: from the highest in 2005 – 18,2% – to 9,7% in 2009. There are a number of sectors that are contributing to the GDP of Curacao (table 5.5.). The largest contributors are trade and transport, tourism, and financial and business services (Sustainable Economic Growth in Curacao, 2009).

Table 5.5. Sector Contribution to GDP (%) on Curacao

SECTOR	2004	2005	2006	2007
Agriculture, fisheries	0,6	0,6	0,5	0,7
Tourism	10,5	10,5	13,4	17,2
Manufacturing	6,9	6,2	7,8	7,4
Constuction	4,3	4,9	4,8	5,0
Trade	10,6	11,0	11,0	12,7
Transport	7,9	7,8	8,2	9,2
Financial & Business Services	37,0	35,9	33,8	28,2
Other (Oil/Government)	22,2	23,1	20,5	19,6
Total	100	100	100	100

Source: “Economic Significance of the Island Territory of Curacao” Working Group on Sustainable Economic Growth in Curacao 2009 – 2024, April 2009.

Tourism is one of the key players in the economy of Curacao and therefore important to this thesis when researching if the UNESCO status could play a role in stimulating the economy and especially the tourist sector (table 5.6.).

Table 5.6. Employment in Tourism on Curacao

Year	Labour Force	Employment	Employment in Tourism	Tourims as % of Labour Force
2001	56252	47353	3816	6,80%
2002	58112	49056	4459	7,70%
2003	61411	52137	5037	8,20%
2004	61335	51474	4998	8,10%
2005	62735	51343	5267	8,40%
2006	60981	52050	5940	9,70%
2007	61708	54114	7594	12,31%
2008	63021	55530	9361	14,85%
2009	62627	55582	10169	16,24%
Change 01-09	11,30%	19,50%	166,00%	

Source: Halcrow, 2010.

5.3. Tourism and the Curacao Economy

One of the major challenges for the economy on Curacao is to diversify the economy from its reliance on offshore financial services and the oil sector. The service sector has great potential, however to constitute a driver of national economic activity is limited by the fact that much of the economic output is either non-traded – Government services – or sheltered – real estate and utilities. On the other hand, there are internationally traded services that have great growth potential, the main one being tourism (Halcrow, 2010).

Over the years tourism has become a major contributor to the economy. By increasing its share of GDP from 10,5% in 2004 to a little over 18,5% in 2009, the tourism sector has outperformed all other sectors. Since 2006, tourism has been the primary generator of the acceleration in national economic growth. Besides that the sector has also been a major contributor to wealth creation,

employment opportunities, and increasing the living standards on the island (Halcrow, 2010). It is expected that, by the time of 2014, the contribution of tourism to economic growth, wealth creation, and living standards will increase to 28% of the GDP. To achieve this goal, the Curacao Tourist Board recommended an implementation of a high growth tourism development program. The aim of the program is to increase the stay over tourist arrivals from an estimated 366.800 in 2009 to approximately 700.000 in 2014. To achieve this goal, an average annual growth rate of 14% is needed (Halcrow, 2010). The Curacao Tourist Board considers this growth rate the maximum achievable rate over the five year period presented. Besides the maximum growth scenario the Tourism Board also presented a minimum achievable rate over the five year period. This projected to increase the stay over tourist arrivals from an estimated 366.800 in 2009 to 600.000 by 2014, representing an average growth rate of about 10% on a yearly basis (Halcrow, 2010). To establish either 14% or 10% growth, two key factors are important. First, the carrying capacity of the island. Secondly, the competitiveness of the tourism product. In order to increase the islands capacity to welcome more tourists, the number of stay-over facilities has to grow (table 5.7./5.8./5.9.). At the moment Curacao has a total of 5.708 tourist bedrooms but by the end of 2016 this will be increased with 2.920 bedrooms, which brings the estimated total of tourist bedrooms in 2016 on 8628.

Table 5.7. Hotel Room Development 1949 – 2011 on Curacao

Hotel Room Development	Approx. Total Rooms	Year Built	1949 – 1985	1986 – 1990	1991 – 1995	1996 – 2000	2001 – 2005	2005 – 2010	Exp. 2011
Avila Beach Hotel	152	1949	29	-	45	36	-	42	-
Hotel San Marco & Casino	86	1957	56	-	-	30	-	-	-
Plaza Hotel & Casino	254	1957	254	-	-	-	-	-	-
Sunset Waters Beach Resort & Casino	-	1967	35	-	19	-	16	-70	-
Hilton Curacao Hotel & Casino	197	1967	197	-	-	-	-	-	-
SuperClub Breezes Curacao	341	1967	201	-	140	-	-	-	-
Trupial Inn & Casino	80	1967	74	-	-	-	6	-	-
Holiday Beach Hotel & Casino	200	1968	200	-	-	-	-	-	-
Floris Suite Hotel	71	1969	-	-	-	-	71	-	-
Piscadera Bay Resort	100	1969	100	-	-	-	-	-	-
Lions Dive Hotel	167	1989	-	72	-	-	46	49	-
Airport Hotel Holland & Casino	45	1989	-	45	-	-	-	-	-
Otrobanda Hotel & Casino	45	1990	-	45	-	-	-	-	-
Lodge Kura Hulanda	74	1991	-	-	-	-	44	30	-
Hotel Seru Coral	152	1991	152	-	-	-	-	-	-
Marriot Beach Resort & Casino	248	1992	-	-	248	-	-	-	-
Hotel Pelikaan	62	1992	-	-	35	27	-	-	-
Hotel Kura Hulanda	100	1993	-	-	45	-	55	-	-
Habitat Curacao Hotel	-	1996	-	-	-	56	14	-70	-
Chogogo Resort	240	1997	-	-	-	86	114	40	-
Livingstone Resort	169	1999	-	-	-	120	49	-	-
Papagayo Resort	170	1999	-	-	-	100	50	20	-
Howard Johnson Plaza Hotel	75	2002	-	-	-	-	75	-	-
The Royal Resorts/Seaquarium	60	2002	-	-	-	-	60	-	-
Lido Hotel	72	2003	-	-	-	-	72	-	-
La Vista Resort	40	2004	-	-	-	-	30	10	-
Marazul Quality Suites Dive Resort	109	2004	-	-	-	-	61	48	-
Clarion Hotel & Suites	96	2005	-	-	-	-	72	24	-
Blue Bay Village	128	2006	-	-	-	-	-	138	-10
Bahia Lagoon Ocean Resort	60	2006	-	-	-	-	8	52	-
Lagoon Ocean Resort	38	2006	-	-	-	-	-	38	-
Caribbean Beach Resort	77	2007	-	-	-	-	-	77	-
Bon Bini Resort	38	2008	-	-	-	-	-	38	-
Toucan Beach Resort	76	2008	-	-	-	-	-	76	-
Seaquarium Dolphin Therapy Hotel	19	2008	-	-	-	-	-	19	-
Academy Hotel	42	2009	-	-	-	-	-	42	-
Renaissance Curacao Resort & Casino	237	2009	-	-	-	-	-	237	-
Morena Resort	139	2009	-	-	-	-	-	139	-
Baoase	29	2009	-	-	-	-	-	29	-
Curacao Suites	18	2009	-	-	-	-	-	18	-
Hotel 't Klooster	26	2009	-	-	-	-	-	26	-
Hyatt Regency Curacao Resort	350	2010	-	-	-	-	-	350	-
The Ocean – Blue Bay	28	2011	-	-	-	-	-	-	28
The Hill – Blue Bay	80	2011	-	-	-	-	-	-	80
Boca Gentil	188	2011	-	-	-	-	-	-	188
Sub – Total	4978								
Total rms. Smaller Hotels/Guesthouses	130								
Total rms. Apartments	600								
Sub – Total	730								
Rooms added per year			1298	162	532	455	843	1402	286
Total Rooms	5708								

Source: Curacao, 2013f.

Table 5.8. New Room Inventory Forecast 2011 – 2016 on Curacao

Under Construction	Location	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Total
Clarion Hotel & Suites	Parasasa	96	-	-	-	-	-	96
Hotel "The Strand"	Penstraat	36	-	-	-	-	-	36
Santa Martha Country Club	Sta. Martha	25	-	-	-	-	-	25
Palapa Curacao Beach Resort	Caracasbaai	22	29	80	-	-	-	131
Santa Cruz Resort	Sta. Cruz	16	16	20	118	-	-	170
Seaview Suites	Cornelisbaai	48	-	-	-	-	-	48
Piscadera Harbour Village	Piscadera	84	61	-	-	-	-	145
The Garden – Blue Bay	Blaawbaai	58	-	-	-	-	-	58
Papagayo Beach & Design Hotel	Jan Thiel	30	126	-	-	-	-	156
Zen City	Vredenberg	-	30	40	58	-	-	128
Puerto Oasis	Caracasbaai	-	-	208	-	-	-	208
Total Under Construction		415	262	348	176			1201
Under Development	Location	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Total
Playa Abao/Blou	Knip	-	-	230	-	-	-	230
Curacao Tiamo Resort	Knip	-	-	66	14	-	-	80
Pescadero Grand View	Parasasa	-	-	90	174	-	-	264
Kenepa Nature Lodge	Knip	-	-	-	85	-	-	85
Pen Resort	Penstraat	-	-	-	240	-	-	240
Marichi Hotel	City Centre	-	-	-	92	-	-	92
Blue Bay Ocean Front Hotel	Blaawbaai	-	-	-	350	-	-	350
Queen's Garden	Piscadera	-	-	-	-	34	149	183
Curacao Beach Hotel	Cornelisbaai	-	-	-	-	65	130	195
Total Under Development		-	-	386	955	99	279	1719
Grand Total New Bedrooms		415	262	734	1131	99	279	2920

Source: Curacao, 2013e.

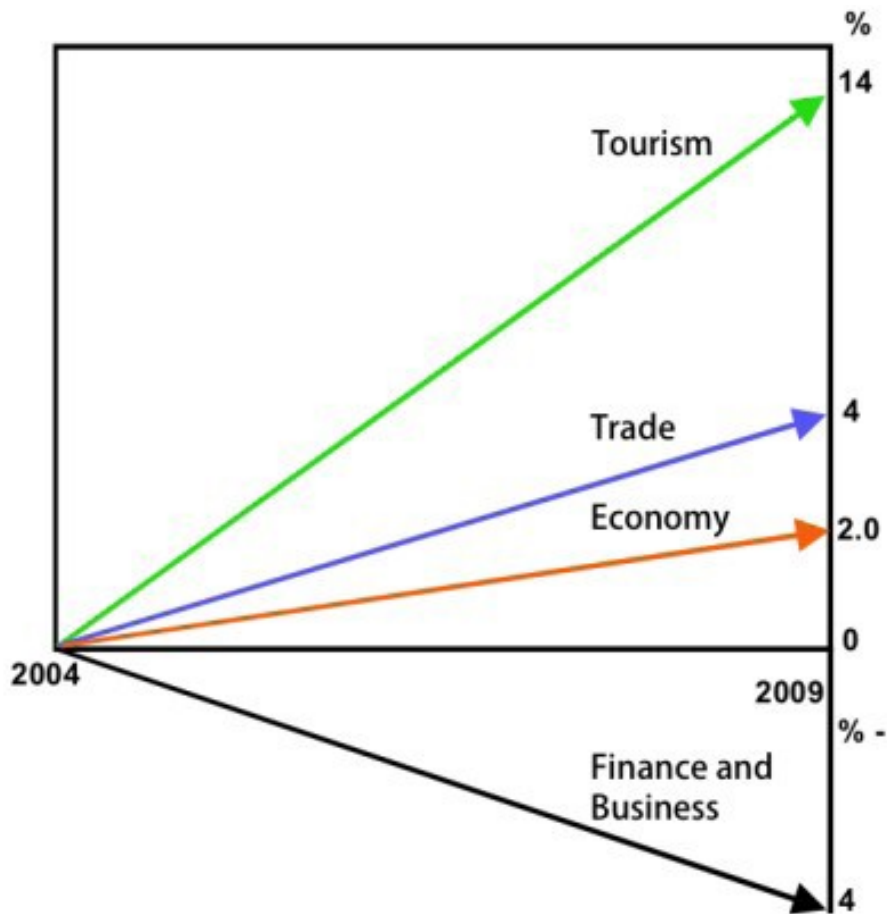
Table 5.9. Hotel Occupancy Rate on Curacao

Hotel Occupancy Rate (%)				
2007	2008	2009	2010	2011
83.4	85.0	74.8	71.7	76.2

Source: Tourism Association, 2011.

As mentioned above tourism has become one of the major drivers of the Curacao economy, and outperformed all other major sectors by a large margin. Between 2004 and 2009, tourism achieved an average growth rate of 14% yearly. Compared to the growth rates of 4% in the trade sector, and a decline of 4% in the finance and business sector, tourism has been a major driver for the economy of Curacao (figure 5.1.). With this growth, the share in GDP has grown too, from 10,5% in 2004 to 18,5% by 2009 (Halcrow, 2010).

Figure 5.1. Sector Performance on Curacao

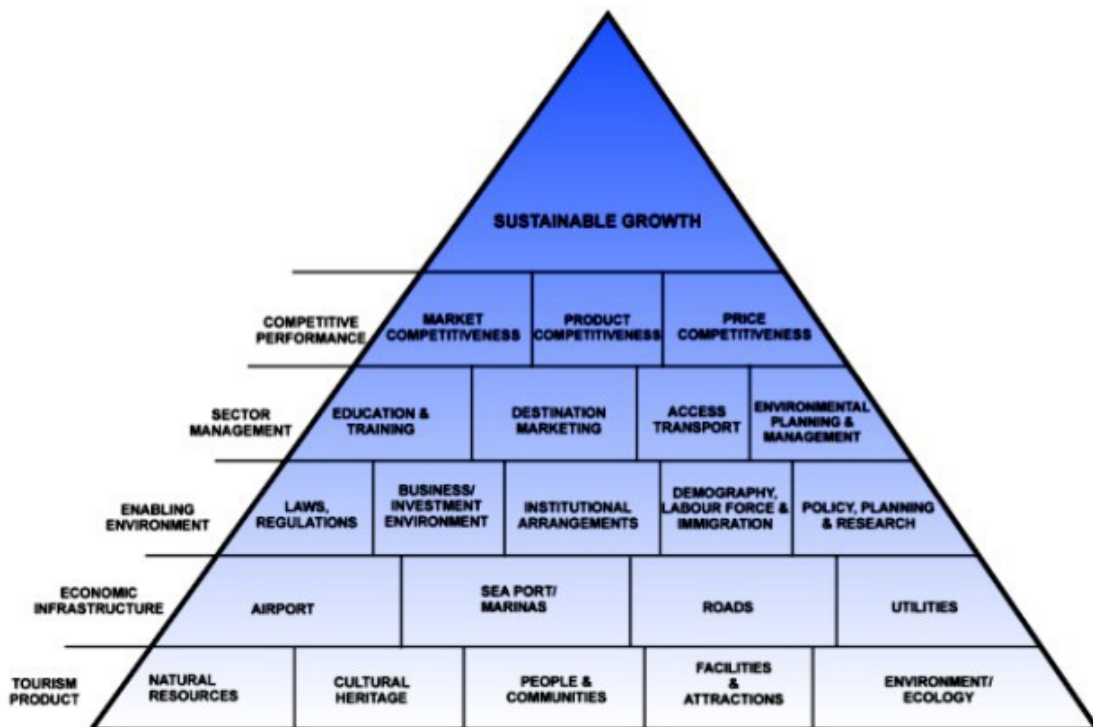
Source: Halcrow, 2010.

Besides being a major driver for the whole economy, tourism contributes directly to tax revenues, job creation, foreign exchange earnings, and the sector has a strong positive linkage with other sectors of the economy, like transportation services. About 21% of the Island Government tax receipts coming from tourism, this is about 156 million Naf³. Each tourist has to pay 7% tourist taxes – when s/he is staying in an apartment or a hotel on the island. The 7% will be calculated over the amount the tourists are paying for their accommodation. About 18% of the total employment on the island is generated by tourism, around 10.200 jobs – depending directly and indirectly (table 5.6.). In 2008 and 2009 there was a significant growth in tourism depending jobs due to the growth in arrivals and the opening of new hotels. Tourism generates about 588 million Naf to foreign exchange earnings, this represents about 16% of the total foreign exchange for the entire Dutch Caribbean (CBS, 2010).

The challenge for the tourism sector is to ensure the sustainability of development. Therefore sustainable growth is necessary – the ability to maintain market share, the ability to create economic, environmental, and cultural benefits, the ability to continually add value and so on. Sustainable growth ultimately depends on competitiveness (figure 5.2.).

³Naf (Antillean Guilder) 1 Naf = 0,43 Euro.

Figure 5.2. Tourism Competitiveness Pyramid

Source: Halcrow, 2010.

“Sustainable growth is the ultimate objective of national competitiveness in tourism. It is heavily depending on successful management and delivery with respect to each of the competitive factors highlighted on the supporting layers. The implication is that a deficiency in any one component can undermine the capacity of a destination to meet the expectations of tourists.”(Halcrow, 2010). Cultural heritage – and thus the World Heritage Site – can play a great part in creating sustainable growth, it is one of the five tourism products.

5.4. Tourism Attractors

There are multiple tourist attractors on Curacao, the Curacao Tourist Board defined the main attractors. First of all, the natural environment – this consist of the climatic conditions, the marine environment, terrestrial environment, and the flora and fauna. Besides the natural environment, the build environment can be an attractor for tourists. It is important maintain and creates a locally distinctive character of the island's historic landscape, including the wealth of buildings of special architectural, historic, and cultural interest. The historic landscape includes the monuments in the city centre and the land houses scattered around the countryside. The core city of Willemstad as a World Heritage Site, significantly contributes to the image of Curacao as a special urban destination (Curacao Tourist Board, 2010). It is necessary to continue the maintenance and repair of this build heritage – it is essential to emphasize and maintain this unique character of the island in order to create a sustainable environment for tourism. Natural resources are a great attractor too. The natural resources include the

beaches, dive sites, natural parks, and reserves. Besides the natural appealing attractions of Curacao, Curacao is also visited for its cultural heritage and visitor attractions. Other visitor attractors are: people, communities, accommodation, restaurants, services, and visitor facilitation (Halcrow, 2010). Both the build heritage and the cultural heritage – the tangible and the intangible – could play an important role in the attraction of visitors and creating a sustainable tourism flow to the island. These tourism attractors can be used in order to create tourism products.

5.5. Visitor Trends

Holland is one of the major countries that brings the tourism business to Curacao, 34% of the stay-over arrivals in 2009 came from Holland. During the first half of this decade there were over 220.000 stay over arrivals annually. From 2006 the number of tourists increased significantly, from both the Dutch and Venezuelan markets. The stay-over arrivals reached a record amount of 408.000 in 2008. The decrease in 2009 is due to the sharp decrease – approximately 30% – in Venezuelan visitors (table 5.10.).

Table 5.10. Stay-Over Tourist Arrivals by Source Market on Curacao

Market	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
North America									
US	40000	43100	45600	47400	46200	47300	35700	48731	62831
Canada	3800	4100	5200	7400	6900	7200	6400	7614	8785
South America									
Venezuela	25100	27600	24300	21400	61000	148900	10500	44342	61582
Other South American	14600	13900	14900	16700	20300	23900	25300	30903	35371
Caribbean									
Aruba	12600	13100	10700	12700	14400	16800	16600	18830	20478
Other Caribbean	29700	27100	22700	20800	25400	24400	19700	20345	21138
Europe									
Holland	76000	73800	77900	85200	100400	113700	126200	140183	141536
Other Europe	15400	16000	17100	19000	21000	23000	22200	23680	27601
Rest of the World	4200	4800	3700	3700	4100	7200	9700	7013	10960
Total	221400	223500	222100	234400	299700	408800	366800	341651	390282

Source: Curacao, 2013c.

Key characteristics and products need to be matched up with the consumer demand. The passenger Embarkation/Disembarkation (E/D) cards for the year 2007 were collected by CTB and gave a good overview of the reasons for visiting the island of Curacao. The main reasons were the climate, visiting friends, and diving (table 5.11.) (Halcrow, 2010). This could be one of the main reasons why the climate and the diving spots are key players in the marketing objectives.

Table 5.11. Reason for Visiting Curacao in 2011

Reason	All (%)
Climate	35,2
Dutch Architecture	3,1
Beaches	13
Friendliness	2,4
Peace and Quiet	4,2
Special Event	4,1
Variety of Places	5,1
Good Diving	6,7
Nightlife	0,3
Previous Visit	2,7
Have Friends Here	14,1
Other	9,1
Group Total	100

Source: Curacao Tourist Board, 2011.

5.6. Tourist Expenditure

Tourism is one of the fastest growing market segments on the island of Curacao. The contribution to the GDP has increased a lot over the years, from 10,5% in 2004 to 18,5% in 2008. Thus, even in times of economic recession, tourism is one of the market segments on Curacao that is still growing. Tourism can be seen as one of the primary generators of the acceleration in economic growth (Halcrow, 2010). The island keeps attracting more and more visitors and equally more and more income from tourism. Only the cruise tourists are a stable group that has not extensively grown compared to other tourism markets. The total of direct revenue from tourism has grown to an amount of 588 million Naf in 2008 (table 5.12.) – this is only the direct expenditure by tourists, the combination of the direct and indirect contribution to the GDP is considerably larger, estimated at 941 million Naf (Halcrow, 2010).

Table 5.12. Tourism Sector Trends 2000 – 2008 on Curacao

Year	Stay-Over Visitors (x1000)	Stay-Over Nights (x1000)	Cruise Visitors (x1000)	Stay-Over Expenditure (Nafm)	Cruise Expenditure (Nafm)	Total Expenditure (Nafm)
2001	205	1710	300	223	31	254
2002	218	1815	319	255	31	288
2003	221	1919	278	288	33	316
2004	223	1919	228	292	28	314
2005	222	1960	276	304	22	332
2006	234	2156	323	346	34	380
2007	300	2560	341	455	37	492
2008	409	2978	353	549	39	588
Change 01-08	100%	74%	18%	146%	26%	131%

Source: Curacao Tourist Board; Turistika; Curacao Economic Outlook 2009; BREA/FCCA.

The growth in expenditure was considerably higher than the growth in visitors during the period of 2001 – 2008. An increase in revenue from 1088 Naf per stay over tourist to 1306 Naf in 2008 (table 5.13.).

Table 5.13. Nominal and Real Increases in Yield per Tourist and Tourist Bed Night on Curacao

Year	Revenue per Stay-Over Tourist (Naf)	Revenue per Tourist Night (Naf)	Revenue per Stay-Over Tourist (Naf)	Revenue per Tourist Night (Naf) 2001
2001	1088	130	1088	130
2002	1170	141	1165	140
2003	1303	150	1278	147
2004	1309	152	1266	147
2005	1369	155	1271	144
2006	1479	160	1359	148
2007	1517	178	1354	159
2008	1342	184	1121	154
Change 01-08	23,30%	41,50%	30,30%	18,50%

Source: Halcrow, 2010.

In 2008 the tourist expenditure was equivalent to almost 12% of the GDP, this represents a real increase of 93% since 2001. One can state that the direct impact of the tourist expenditure is lower than the nominal value – due to leakage of the expenditure from the economy by importing the goods and services that are necessary to support tourism. But the total impact of tourism – direct and indirect – is much greater. Tourism enterprises have to purchase goods and services that are supplied by other sectors – this is the indirect impact of tourism. There is one more impact tourism can have, the induced impact. This is when the tourist is willing to spend his money on anything not related to tourism (Halcrow, 2010). Thus, the total impact of tourism is much greater than just the nominal value – the multiplier effect. A model has been developed by the Curacao Tourist Board in 2007, the Turistika Economic Model. This model was developed to measure the tourism sector on Curacao. It has indicated that the revenue received from indirect and induced tourist expenditure is almost as large as the revenue received from direct tourist expenditure. Therefore to estimate the total impact of tourism the direct tourism expenditure should be multiplied with a factor of 1,6. In 2008 this amount can be estimated on 941 million Naf – equivalent to 18% of the GDP (Halcrow, 2010).

5.7. Visitor Profile

In 2011 the Curacao Tourism Development Board conducted the Curacao Visitor Survey. The data were collected at the airport of Curacao and a total of 1233 – 418 USA, 491 Holland, 160 Venezuela, 40 Germany – tourists were interviewed. Tourists travelling to Curacao do that either by airplane (table 5.14.) or cruise ship (table 5.15.).

Table 5.14. Tourists Travelling by Air to Curacao

	2008	2009	2010	2011
Total Arriving Tourists	687934	674670	635495	705093
Total Departing Tourists	683058	670198	631410	684307
Total in Transit Tourists	92783	121030	147165	239706
TOTAL	1463775	1465898	1414070	1629106

Source: International Airport Curacao, 2011.

Table 5.15. Cruise Tourism to Curacao

	2007	2008	2009	2010	2011
Ships	255	218	234	220	246
Tourists	340907	351897	423088	383589	400596

Source: Tourism Office, 2011.

5.7.1. Visitor Profile – by Air

Most of the tourists that travel to Curacao are between 26 – 40 years of age, after that the age group 41 – 55 dominates (table 5.16.).

Table 5.16. Visitor Age

Age	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
< 18	2,6%	2,6%	1,2%	-	2,0%
19 – 25	8,4%	14,1%	9,7%	14,0%	11,6%
26 – 40	31,0%	23,5%	61,2%	39,5%	36,3%
41 – 55	35,6%	40,6%	18,8%	30,2%	31,7%
56 and up	22,4%	19,3%	9,1%	16,3%	18,4%
Number of Visitors	418	491	160	40	1233

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

The educational level of most of the visitors was professional formation (24,4%) or a Master or Doctor degree (23,3%). The most highly educated visitors come from the USA, nearly 80% has a undergraduate of a Master or Doctor degree (table 5.17.).

Table 5.17. Visitor Education

Level of Education	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
Elementary School	0,3%	2,7%	-	7,7%	2,5%
High School	9,8%	27,3%	7,9%	28,2%	15,6%
Professional Formation	9,0%	23,3%	36,0%	10,3%	24,4%
Undergraduate	47,5%	21,8%	37,8%	15,4%	21,9%
Master or Doc. Degree	31,5%	20,7%	17,1%	38,5%	23,3%

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

The visitor satisfaction was rated to various attributes – accommodations, eating&drinking, public transportation, activities, shopping, quality of service, and cleanliness of the restaurants. Rated with 1

as very low and 5 as very high. In the table below the CTB summarized who rated the attributes as very high (table 5.18.).

Table 5.18. Visitor Satisfaction

Type	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
Accommodation	75,7%	84,1%	85,8%	71,8%	80,9%
Eating&Drinking	68,4%	83,5%	80,0%	78,5%	78,9%
Public Transport	57,3%	38,1%	69,5%	57,1%	51,1%
Activities	71,4%	64,5%	80,0%	80,0%	68,2%
Shopping	54,0%	44,2%	75,0%	44,7%	52,5%
Quality of Service	70,8%	63,7%	77,0%	69,1%	67,9%
Cleanliness Restaurants	75,9%	65,0%	85,1%	64,3%	69,8%

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

Besides the satisfaction, the Curacao Visitor Survey also asked what the general impression was of the island (table 5.19.).

Table 5.19. Visitor Impression

Curacao is ...	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
Safe Place	80,5%	53,4%	89,2%	88,1%	70,2%
Friendly and Hospitable	79,9%	76,1%	72,1%	85,3%	75,5%
Clean	58,9%	24,5%	81,6%	34,9%	48,8%
Nice Beaches	82,3%	82,2%	94,2%	80,0%	81,9%
Good Attractions	66,7%	52,6%	81,2%	70,7%	65,3%
Good Nightlife	52,3%	77,9%	73,0%	51,7%	57,5%
Good Hotels	71,7%	81,0%	93,4%	67,5%	79,2%
Expensive	49,7%	32,5%	62,6%	52,7%	45,5%

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

It is also important to look at the travel patterns of visitors – purpose of visit, first time visitors, travel party, and which accommodations are used (table 5.20/5.21/5.22/5.23).

Table 5.20. Purpose of Visit

Purpose	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
Vacation	86,9%	83,8%	69,8%	83,3%	81,1%
Family&Friends	1,0%	7,6%	4,1%	-	4,7%
Business	5,7%	4,8%	6,5%	4,8%	6,2%
Conference	1,0%	0,2%	2,1%	-	0,8%
Other	5,4%	3,6%	17,2%	11,9%	7,2%

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

Table 5.21. First Time Visitors (Vacation and Business)

How Many Visits	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
First Time	56,0%	25,9%	6,1%	64,3%	27,8%
1 Previous	33,4%	37,2%	51,2%	31,0%	35,5%
2 – 4 Previous	8,2%	26,4%	29,3%	4,8%	25,3%
5 or more Previous	2,4%	10,5%	13,4%	0,0%	11,3%

Source: Curacao Visitor Survey, 2011.

Table 5.22. Travel Party

Travel Party	2011
Alone	27,8%
Spouse/Companion	35,5%
Children&Family	25,3%
Friends	11,3%

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

Table 5.23. Accommodations⁴

Accommodation	USA	Holland	Venezuela	Germany	All
Large Hotel	87,1%	60,0%	76,9%	73,8%	68,4%
Family&Friends	1,7%	15,0%	9,5%	-	13,5%
Resort	-	-	-	-	-
Apartments	5,9%	22,2%	11,3%	19,0%	13,9%
Other	5,2%	2,8%	2,3%	7,1%	4,2%

Source: Curacao Visitor Survey 2011.

5.7.2. Visitor Profile – by Cruise Ship

The Cruise Visitor Profile and Expenditure Report of the Curacao Tourist Board researched the different profiles of the tourists visiting the island by cruise ship. Tourists arriving by cruise ship will not stay-over night. In 2010 and 2011, 3126 cruise passengers were interviewed. The most respondents were in the age category of 46 – 65 years old. During this period there was no special increase or decrease among a certain age group (table 5.24.).

Table 5.24. Visitor Age

Age	2007	2008	2009	2010
<18	0,1	0,2	-	1,6
18 -25	1,4	2,9	2,7	4,5
26 – 35	7,9	11,2	3,0	9,1
36 – 45	10,9	16,5	13,0	12,4
46 – 55	23,0	23,9	25,7	20,1
56 – 65	35,0	28,4	33,8	31,0
>66	21,7	16,9	21,8	21,3

Source: Cruise Expenditure Report, 2011.

Most of the tourists that were interviewed finished graduate school or graduate college (table 5.25.).

⁴Resorts in Janthiel: Chogogo, Livingstone, and Papagayo. The tourists questioned by the CTB in 2011 did not stay in resorts.

Table 5.25. Visitor Education

Level of Education	2007	2008	2009	2010
Graduate School	24,9	22,5	19,9	34,2
Graduate College	37,5	32,6	50,5	29,7
Some College	17,5	15,5	12,8	14,5
Graduate High School	15,0	19,6	11,9	14,9
Some High School	5,1	6,3	4,9	6,7

Source: Cruise Expenditure Report, 2011.

Most of the respondents came from the USA, but another important part came from the United Kingdom and the Caribbean & Central America (table 5.26.).

Table 5.26. Country of Origin

Country	2007	2008	2009	2010
USA	48,0%	32,6%	39,9%	35,7%
Canada	11,9%	10,3%	9,0%	9,5%
United Kingdom	15,3%	23,4%	14,7%	22,4%
Europe	7,3%	12,4%	8,7%	2,7%
Venezuela	-	3,5%	8,7%	2,7%
Caribbean & Central America	10,7%	15,7%	9,5%	14,6%
South America	5,7%	1,1%	9,5%	10,9%

Source: Cruise Expenditure Report, 2011.

Over the years the satisfaction decreased a little among the cruise ship tourists (table 5.27.).

Table 5.27. Visitor Satisfaction - % that was very satisfied

Country	2007	2008	2009	2010
USA	94,3%	86,7%	90,7%	82,3%
Canada	92,4%	91,3%	90,0%	83,8%
United Kingdom	96,4%	93,7%	94,0%	83,1%
Caribbean & Central America	93,5%	84,9%	78,8%	81,2%
South America	85,4%	100,0%	100,0%	83,5%

Source: Cruise Expenditure Report, 2011.

6. Research Methodology

6.1. Introduction

There are many reasons for choosing Curacao and its capital Willemstad as a case study. First of all, Curacao is a typical Caribbean island that relies on tourism development to revitalize its urban historic capital city. The island has a very rich history of more than 500 years and the historic districts of the city are well preserved. Besides the rich history the main point of this research is the UNESCO status Willemstad got in 1997 – this shows the cultural significance of the city. Heritage tourism development in this historic district is at an early stage that has often been ignored in academic research. For sustainable development of a touristic heritage destination, the academic inputs are necessary. Secondly, Curacao is located in the Caribbean and near South America. Within this area tourism and especially heritage tourism are well developed compared to Curacao. In comparison to other heritage destinations – like Coro or Machu Picchu – the amount of tourists that are visiting the island for its heritage is not very significant. However, the local government and other involved organizations are very ambitious to promote the heritage tourism industry in order to compete with other heritage destinations. The development of heritage tourism will be a major advance for the tourism industry. The socio-cultural impacts are likely to be neglected under such a economy-first principle. The third reason why Curacao makes a good case is that tourism is one of the major income generators of the island and UNESCO is one of their unique selling points that could and should be used to market the city and its heritage. Hence, I think this is not the case at the moment. Therefore, this research will also give an advice for the future – how to benefit even more from the product that is already there. And finally, because the enslaved history of the island still lies deep with its inhabitants, communication will be hard sometimes. As a white skinned person you can expect different answers from locals than when the same questions are asked by their peers. Therefore, it will be difficult to conduct a qualitative research of in-depth interviews with the local community. Other heritage cities that are located in the same area will not have this problem because they did not know an enslaved history.

Research design is a logical plan of data collection, analysis, and interpretation that will create the opportunity for the researcher to answer an initial set of research questions. Within this research design, three elements are important – identification of relevant data, approaching and collecting data, and the analysis of the results (Philiber et al, 1980). This Chapter will present the design of this particular research, based on these three elements. The data collected from these elements will be presented in the following Chapters.

6.2. *Research Design*

6.2.1. Case Study

The overall objective of this research is to investigate the effects of the UNESCO status on the tourism of the island Curacao – particularly looking at the economic impact of tourism development on Curacao. A case study as “an empirical inquiry that could be used to investigate contemporary phenomenon within the real-life context, especially when the boundaries between phenomenon and context are not clearly evident” (Yin, 2003). A case study is an ideal research method when contextual conditions are going to be taken into consideration. Within the case study approach there are two variations, namely a single case study or multi-case studies. Given the resource and time limit, a single case study of Curacao is adopted in this research. The overall aim of this research is to investigate the perception and the effects of the UNESCO status on the tourism of Curacao.

6.2.2. Mixed Methods

The result of a case study approach relies on multiple sources of evidence. To generate validate research findings, it is not enough to use either qualitative or quantitative research methods (Neuman, 1997). For this research therefore, a mixed method research approach was used – a single study that combines both qualitative and quantitative research methods. A mixed method research legitimates the use of multiple approaches when answering the research question, instead of restricting the choices of the researcher. This method is also known as “triangulation” – a combination of methodologies in the study of the same phenomenon (Denzin, 1978). Sometimes the results might not be convergent, or even contradictory, and therefore a mixed method design allows a better understanding of the given phenomenon in question. The mixed methods that were used in this research are a qualitative method such as in-depth interviews, observations – of both tourists and interviewees – and a quantitative survey. Data were collected at both the individual level as well as the government and involved organizations, which would add a more broad understanding of the effects the UNESCO status had on the island of Curacao.

The following methods were used in this research to gather both primary as well as secondary data. First of all, observations and an inspection of the site were made to get a direct impression of the heritage site under study, this can be considered as secondary data. Primary data were collected by in-depth interviews that were conducted to local the government, community, stakeholders, and relevant individuals – prior to the surveys. Surveys were distributed to tourists – both those who arrived on the airport and those who were already in the city – to examine their perception towards the capital city Willemstad and its UNESCO status.

6.2.3. Research Process

This research started in February 2013 with the development of a topic and a preliminary literature review for the 'Research Workshop'. The research topic was narrowed down during the weeks that followed. The final research topic was selected after a second round of literature review and discussions during the Research Workshop. During this course the draft research proposal was outlined and the final research proposal got approved at the end of the course in March 2013. Since that time intensive literature review and analysis has been conducted. In April 2013 the author moved to Curacao to start the actual field work, during this period more literature was consulted.

6.3. *Qualitative Study*

Qualitative research methods – like in-depth interviews and observations – were used to collect data on the perceived impact of the UNESCO status on the island of Curacao.

6.3.1. In-depth Interviews

Various stakeholders were interviewed to obtain a wide spectrum of information, to supplement and triangulate with the findings from the surveys. Many valuable inputs could come from this approach since participants can also be observed – for example their body language. Besides that, when a question is unclear it could be rephrased or explained. The primary data that is collected from the in-depth interviews can assist in the revision of the quantitative surveys.

The interviews were structured in such a way that the participants will have the opportunity to provide as much information as possible. Nine questions were designed to cover three major aspects, which will help to assess the image and implementation of the UNESCO status. Every interview starts by asking the interviewee what their favourite monument or place in the historical city is – this is done to break the ice. Besides that the interviewees are asked if the interview can be recorded and if the researcher can mention their names in the eventual thesis – if not anonymity is guaranteed. Question 2 and 3 are designed to find out what the interviewees' personal opinion is about the UNESCO status on Curacao and how the organization in question implements the status in their daily work. In an effort to incorporate the interviewees impression of the effects of the UNESCO status on Curacao, and if they thought Willemstad changed after receiving the status. In the next question the interviewees were asked if they could indicate some future perspectives of how the city should implement the UNESCO status. The last four questions concerned the strength, weaknesses, opportunities, and threats of the status on the island. All these four elements were developed into a question – “Can you point out the strengths/weaknesses/opportunities/threats of the UNESCO status on Curacao”.

To make sure the designed questions were clear and not misleading, a pre-test was introduced before the actual interviews.

6.3.1.1. Sampling Method

The in-depth interviews were conducted to investigate how different stakeholders perceive the effects of the UNESCO status on Curacao. When selecting the interviewees, maximum heterogeneity sampling method was used – which requires a various group of stakeholders in the population that is related to the development and exploitation of the heritage site. Eventually, six groups of stakeholders are pointed out: namely the government, the developer of the heritage site, residents, tourists organizations, organizations that use the heritage site as a topic for their events, stakeholders who would like the situation to change.

Except the community and tourists, 11 interviewees were selected, before going to Curacao two interviews were conducted in Holland, including one with the National UNESCO Commission – Koosje Spitz – and one with an official of the 'Rijksdienst van Cultureel Erfgoed' (Cultural Heritage Agency of the Netherlands) – Dre van Marrewijk, national coordinator/focal point of World Heritage. On Curacao the other 9 interviews were conducted, including two government officials – Caroline Gonzales-Manuel, Department of Urban Development and Zulaika Mook Director of the Economic Department – three executives of foundations that take care of the cultural heritage – Herman George, CEO of the Monument Fund, George Schmidt, CEO of the Monument Foundation and Marcel van der Plank, chairman of the Monument Foundation – one official from the Curacao Tourist Board – Faisol Ayoubi, Senior Advisor Strategy Development & Planning – one architect that organizes the Open Monument Day – Dennis Klaus – and finally one architect who is against the present development of cultural heritage on Curacao – Carlos Weeber. All of the interviewees were interviewed between 18-04-2013 and 30-05-2013, usually at their offices. They all were chosen because of the different insights they could bring to this research.

6.3.1.2. Formulation of the Interview Questions

The interviewed informants are representing different interest groups in the exploitation of the UNESCO World Heritage Site Willemstad. The questions were focused on the impact and awareness of tourists upon the city and island – does the city already experienced economic benefit from the UNESCO status and what can be done to stimulate this in the future. However, the interviews were semi-structured in order to reflect interviewees' particular focus and interest.

The duration of each interview was limited to one, one and a half hours. In the beginning of each interview, the research objectives were informed to the interviewee. A tape recorder was only used when permitted by the interviewee. All the interviews were conducted face to face.

6.3.1.3. Data Analysis

Analyzing the data collected from the in-depth interviews was done thematically. The data was reviewed several times in order to find similar themes among the responses with a major focus on the effects of the UNESCO status on Curacao. New information generated from these interviews was also added to the survey.

6.4. *Quantitative Study – Survey Method*

The impact of tourism has been researched a lot on a touristic island in the Caribbean as Curacao – like the surveys collected from tourists when entering a Dutch Caribbean island by plane, VES surveys. But the only thing that has not been researched at all is the effect of the UNESCO status in this matter. Therefore, a questionnaire was developed to collect first hand data of tourists arriving to the island, tourists that are already visiting the city, and tourists that are relaxing at the beach since this is one of the islands major attractors. On the airport the arriving tourists that had to wait for their transportation were asked if they could fill in a survey, the response rate was 100% since they had to wait anyway. In the actual city, tourists make a lot of pictures on the Emma Bridge, I would suggest making a picture for them if I could ask some questions in return. A lot of tourists were glad to help. And usually on the beach the tourists are not in a rush to go anywhere so they will dedicate a little time to fill in the survey. The aim of this questionnaire was to investigate the awareness among tourists and how they perceive the island and the historic city Willemstad.

A decision had to be made to choose a sample size, prior to the actual sampling. Several factors need to be taken into consideration: budget, time, response rate, and analytical tools. Similar researches that have been done previously could provide a reference to determine the sample size. The Cruise Expenditure Report of 2010, conducted by the Curacao Tourist Board, had a sample of 3126. Another survey that was conducted by the Curacao Tourist Board was the Curacao Visitor Survey of 2011, this research had a sample of 1233 respondents. Both researches took a year to conduct their surveys, given the time and budget limitations of this specific research, a sample of approximately 300 respondents was chosen. A pre-test has been conducted with 10 students from Holland who are living on Curacao – in the historical city Centre – to see if the questionnaire was clear enough. Nine out of the ten students did not have any difficulties with the questionnaire. The one student that did found the questionnaire hard had trouble understanding the English. Therefore, an English and a Dutch version were made.

Random systematic sampling was adopted for this research. Approximately one out of the five tourists was questioned in the city. This are not exact numbers but when questioning a tourist in the city, usually about five others and maybe even more tourists pass by. On the airport one out of ten tourists was questioned – considering a Boeing 747 can carry a maximum of 524 passengers and I was not able to question more than 50 tourists due to the limited time tourists had at the airport. The tourists

that were already visiting the historical city Willemstad were chosen as the starting point. Besides the city, questionnaires were also handed out at the airport when a plane from Holland, the United States, or Venezuela landed – since these three are the main countries where the tourists on Curacao come from. Besides the tourists, the students living in Willemstad were asked to fill in a survey as well. To get a quicker response, the researcher read the questionnaire to the respondents and filled in the answers. The questionnaires were conducted in the period between 10-05-2013 and 30-05-2013.

6.4.1. Design of the Questionnaire

At the very beginning of the survey, a statement is provided which indicates the research objectives and to ensure the participant that their identity will stay anonymous. Besides that, the participant was also ensured that the outcome of the surveys was purposely meant to solely develop this research. The questionnaire consists out of seven sections, each with a different topic:

Section A:	Q 1 – 5	socio-demographic information
Section B:	Q 5 – 8	purpose, first time, reason for visiting
Section C:	Q 9	knowledge of the UNESCO status
Section D:	Q 10 – 11	knowledge and visitation
Section E:	Q 12 – 15	perception of the city
Section F:	Q 16	role of UNESCO on Curacao
Section G:	Q 17 – 19	general information

Section A of the questionnaire – the first five questions – was designed to receive some socio-demographic information of the participants – gender, age, education, occupation, and nationality. Section B – consist out of question 6, 7, and 8 – was designed to find out what the participants purpose of visiting Curacao is, and if this was the first time the participant was visiting the island. Besides that, the last question of this section will ask the participant if Willemstad was part of the reason for visiting Curacao. This will give an important insight in the marketing of the UNESCO World Heritage City abroad. Section C consist out of only one question, question 9, which will ask the participant whether they knew about the UNESCO World Heritage status of Willemstad or not. If the participant will answer with « no » they can skip the next two sections and go to question number 16. The next section, with its two questions, was designed to acquire information about the participants' knowledge on the UNESCO status of Willemstad and if they knew about the status, how did they receive this information. After this question the tourists were asked if they already visited Willemstad – if the answer was « no » they can skip the next section and go to question number 16. The next four questions – section E – were designed to collect information on the perception of the city (did the tourist found the city worth visiting; do you consider Willemstad to be part of the heritage of Curacao; do you

consider Willemstad as World Heritage; do you think the image of the city has changed after it received the UNESCO status in 1997). The purpose of this section was to provide an insight in the tourists' perspective of how they perceive the city. This will be an important finding since this can be used for further developing the brand of UNESCO World Heritage City. Section F consists out of one question, question 16, all participants will be asked how the UNESCO status could play a role on the image of Willemstad as a cultural city, a multicultural city, or a touristic city. The outcome of this question could indicate in which way the status should be used according to tourists who are visiting the island. The last section was designed to collect general data about the tourists' perception of Curacao en if they could give some recommendations for the future. Question number 17 asked the participants opinion concerning several statements – this can be helpful when developing a new sustainable tourism plan. And the last question asked what the participant thinks Curacao is missing when looking at the UNESCO status. The final question was not obligatory, this was an open question in which the participant was asked whether they had any final comments to positively improve the effects of the UNESCO status.

The feedback gathered from the questionnaires was digitally processed via the Statistical Package for Social Science (SPSS 17.0 version) in order to display the findings through tables and figures to present the reader with simple and understandable information and to analyse the effects of the World Heritage listing on Curacao.

6.4.2. Observations

This research adopted both participative and non-participative observations. The non-participative observations were conducted throughout the entire research. On site observations were made to get a general impression of the situation in the World Heritage City Willemstad. Besides that the daily life of the local inhabitants was observed and their participation in tourism. Participative observation was conducted through a guided tour with other tourists in the historical districts of Willemstad. The observations of the local population were important because actual in-depth interviews will not be possible since the answers they will give an outsider will be completely different than the answers they will give to one of their own. Since the time and budget limit of this research, it was not possible to find someone from within the community to conduct the interviews for me.

The data collected from these observations were not analyzed in a systematic way but it served as background information.

7. Research Findings

7.1. Introduction

This chapter will summarize the findings that were collected by quantitative and qualitative research. First of all, by discussing the outcome of the quantitative research, then the qualitative research will be addressed, and finally both will be summed up in a strength, weaknesses, opportunities, and threats (SWOT) analysis.

7.2. Quantitative Findings

Based on the official numbers obtained by the Curacao Tourist Board, the table below has been produced (table 7.1.). The overall market of visitors increased over the past years, with a peak in 2008 followed by a small increase. Between 2003 and 2011 there has been an yearly average increase of 10,5%. Despite the increase in this eight year period, the increase in the different countries was not uniform. The three countries where most of the tourists that are visiting Curacao come from are: Holland, the United States, and Venezuela. From 2003 to 2011 the market share of Holland steadily increased from 34,3% to 36,3%. The market share of the United States on the other hand was not that steady, it decreased between 2006 and 2007 and between 2008 and 2009, the overall market share of the US between 2003 and 2011 decreased from 18,1% to 16,1%. Venezuela also had an unsteady market share development. Their market share decreased between 2004 and 2006 and between 2008 and 2010, but overall – in contrary to the US – Venezuela has an increased market share. The market share of Venezuela increased between 2003 and 2011 from 11,3% to 15,8% and therefore Venezuela is becoming more important to Curacao.

These numbers are necessary to see which tourists groups are the most important to Curacao. This is a important step, otherwise the collected data will not provide a realistic view of the situation on the island. The tourists that this research will focus on come from Holland, the United States, and Venezuela because these are the three main tourists groups, all together they have 68,2% of the market share.

Table 7.1. Tourist Arrivals by Source Market 2003 – 2011 on Curacao

Market	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
North America									
US	40000	43100	45600	47400	46200	47300	35700	48731	62831
Canada	3800	4100	5200	7400	6900	7200	6400	7614	8785
South America									
Venezuela	25100	27600	24300	21400	61000	148900	10500	44342	61582
Other South American	14600	13900	14900	16700	20300	23900	25300	30903	35371
Caribbean									
Aruba	12600	13100	10700	12700	14400	16800	16600	18830	20478
Other Caribbean	29700	27100	22700	20800	25400	24400	19700	20345	21138
Europe									
Holland	76000	73800	77900	85200	100400	113700	126200	140183	141536
Other Europe	15400	16000	17100	19000	21000	23000	22200	23680	27601
Rest of the World	4200	4800	3700	3700	4100	7200	9700	7013	10960
Total	221400	223500	222100	234400	299700	408800	366800	341651	390282

Source: Curacao Tourist Board, 2011.

In total 286 tourists were questioned – both in the city, on the airport as well as on the beach – of which 58,7% came from Holland (168), 28,3% from the United States (81) and 12,9% from Venezuela (37) (table 7.2.)

Table 7.2. Curacao Visitor Nationality (n = 286)

Country	No. of Tourists
Holland	168
United States	81
Venezuela	37
Total	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

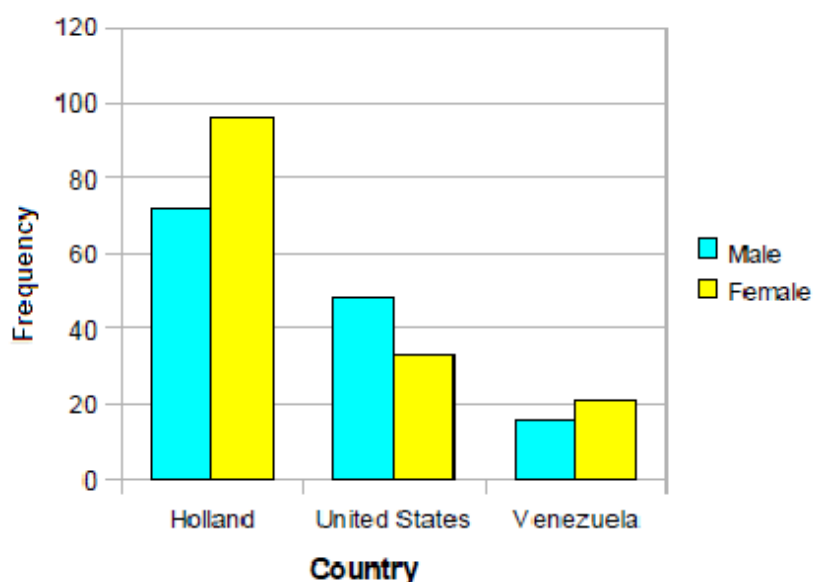
This research has tried to balance out, as much as possible, the ratio between men and woman in order to get the most genuine result (table 7.3./figure 7.1.).

Table 7.3. Visitor Gender (n = 286)

Gender	Holland	United States	Venezuela
Male	42,9%	59,3%	43,4%
Female	57,1%	40,7%	56,6%
Total	168	81	37

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.1. Visitor Gender

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

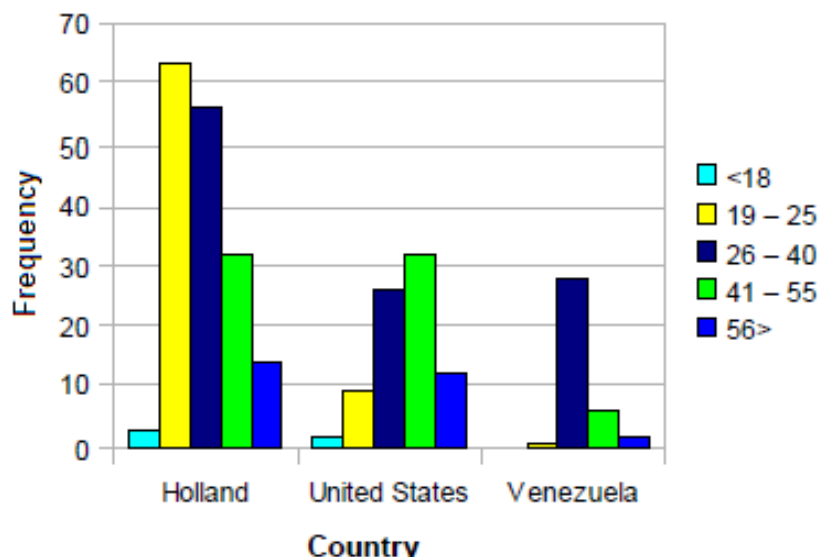
Overall, most of the questioned tourists are in the age category of 26 – 40, 110 out of the 286 participants. Especially Venezuela has a lot of tourists in this age category – 75,7% of the Venezuelan participants. Holland has the most tourists in the age category 19 – 25 (63) and 26 – 40 (56). Visitors from the United States are mostly in the age groups 26 – 40 (26) and 41 – 55 (32) (table 7.4./figure 7.2.).

Table 7.4. Visitor Age (n = 286)

Age	Holland	United States	Venezuela	Total
<18	1.9%	2.5%	-	1.7%
19 – 25	37.5%	11.1%	2.7%	25.5%
26 – 40	33.3%	32.1%	75.7%	38.5%
41 – 55	19.0%	39.5%	16.2%	24.5%
56>	8.3%	14.8%	5.4%	9.8%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.2. Visitor Age

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

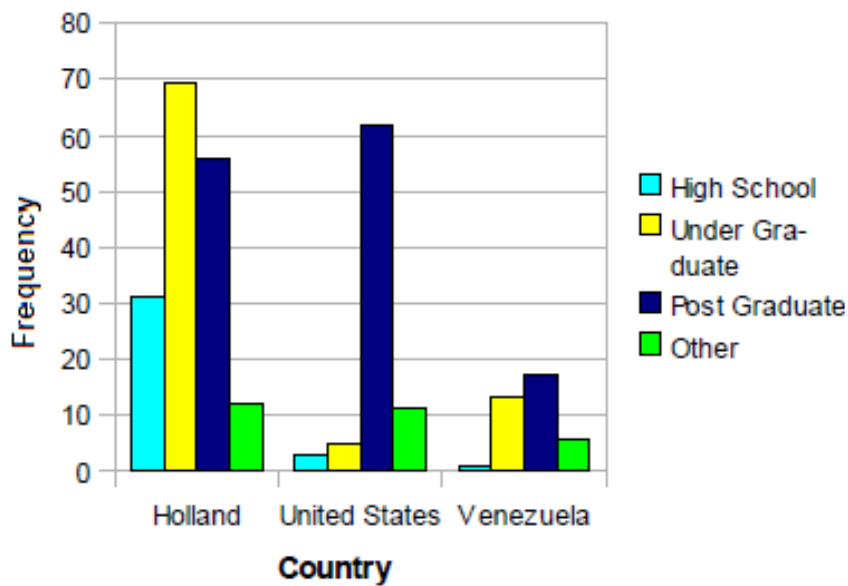
More than half of the questioned tourists have a under graduate (30,4%) or a post graduate (47,3%) degree (table 7.5./figure 7.3.). This can be linked to the age, since most of the visitors are above 26 years old.

Table 7.5. Visitor Education (n = 286)

Education	Holland	United States	Venezuela	Total
High School	18.5%	3.7%	2.7%	12.2%
Under Graduate	41.1%	6.1%	35.1%	30.4%
Post Graduate	33.3%	77.5%	45.9%	47.3%
Other	7.1%	13.6%	16.3%	10.1%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.3. Visitor Education

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

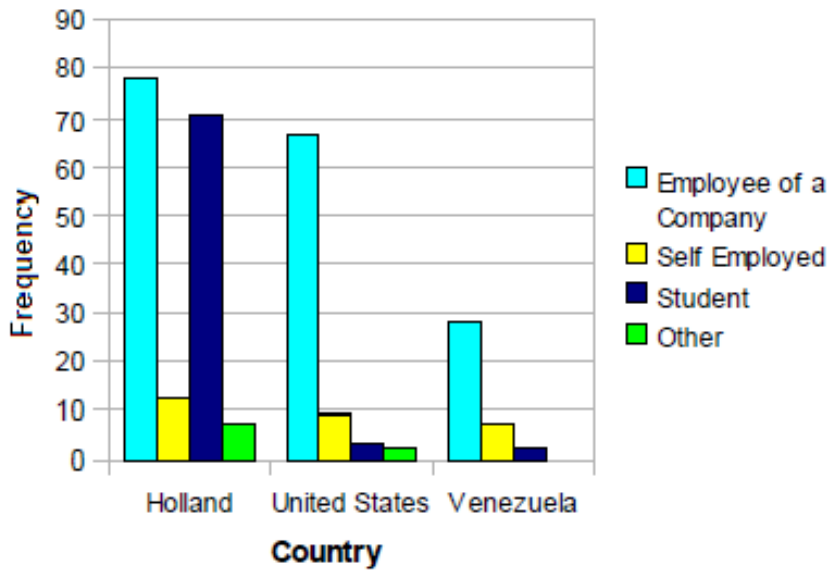
More than half of the questioned tourists – 60,5% out of the 286 participants – are employed by a company. But another interesting group on Curacao are the foreign students, especially from Holland. From Holland the frequency of students is 71 out of 168. This explains the high amount of participants from Holland in the age category 19 – 25. Curacao is an island that receives a lot of interns each year and therefore this group is relatively big (table 7.6./figure 7.4.). A great amount of these interns live in the actual World Heritage Site – usually Pietermaai.

Table 7.6. Visitors Occupation (n = 286)

Occupation	Holland	United States	Venezuela	Total
Employee of a Company	46,4%	82,7%	75,7%	60,5%
Self Employed	7,1%	11,1%	18,9%	9,8%
Student	42,4%	3,7%	5,4%	26,6%
Other	4,2%	2,5%	-	3,1%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.4. Visitor Occupation

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

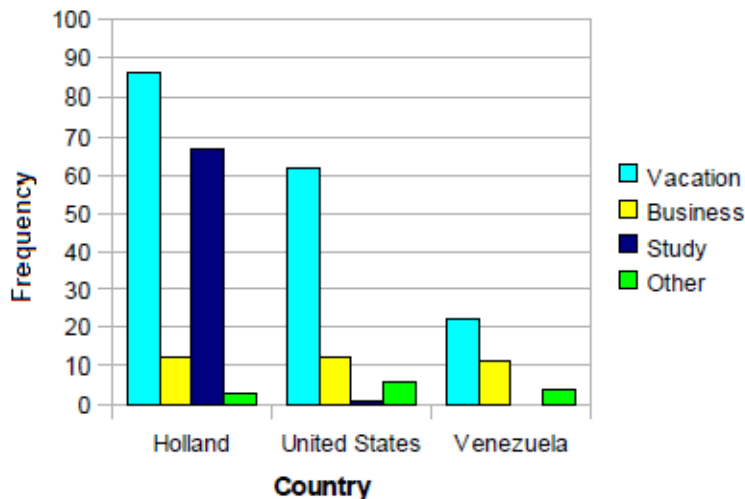
The majority of the tourists questioned visited Curacao for recreational – vacation – reasons. The visitors from Holland also visited the island for study reasons – usually an internship. Out of the 71 students from Holland (figure 7.4.), 67 visited the island for their study (figure 7.5.). The visitors from Venezuela also had business activities besides a recreational trip (table 7.7./figure 7.5.).

Table 7.7. Purpose for Visiting Curacao (n = 286)

Purpose of Visit	Holland	United States	Venezuela	Total
Vacation	51.2%	76.6%	59.5%	59.4%
Business	7.1%	14.8%	29.7%	12.2%
Study	39.9%	1.2%	-	23.8%
Other	1.8%	7.4%	10.8%	4.5%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.5. Purpose of Visit

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

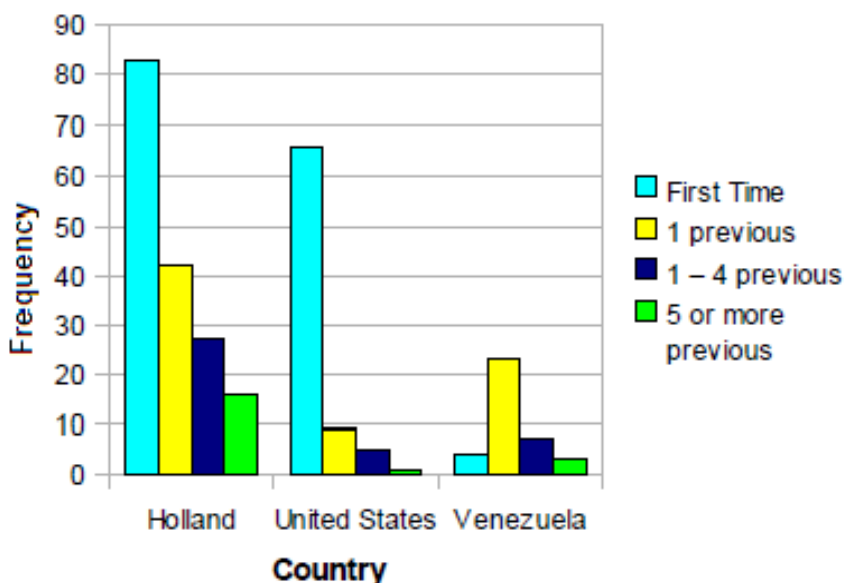
Out of all the participants, 50% (153 out of the 286 participants) visited the island for the first time – namely tourists from the United States (66) and Holland (83). The most repeat visitors came from Venezuela, this could be explained by the fact that the cost of travel is less expensive than when a tourist would travel from one of the other countries. Tourists from Holland are divided between the different segments, nearly half of the tourists from Holland visited the island for the first time – 83 out of the 168 participants from Holland – but the other half visited Curacao at least one time before (table 7.8./figure 7.6.).

Table 7.8. First Time Visitors (n = 286)

	Holland	United States	Venezuela	Total
First Time	49,4%	81,5%	10,8%	53,5%
1 previous	25,0%	11,1%	62,2%	25,9%
2 – 4 previous	16,1%	6,2%	18,9%	13,6%
5 or more previous	9,5%	1,2%	8,1%	7,0%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.6. First Time Visitors

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

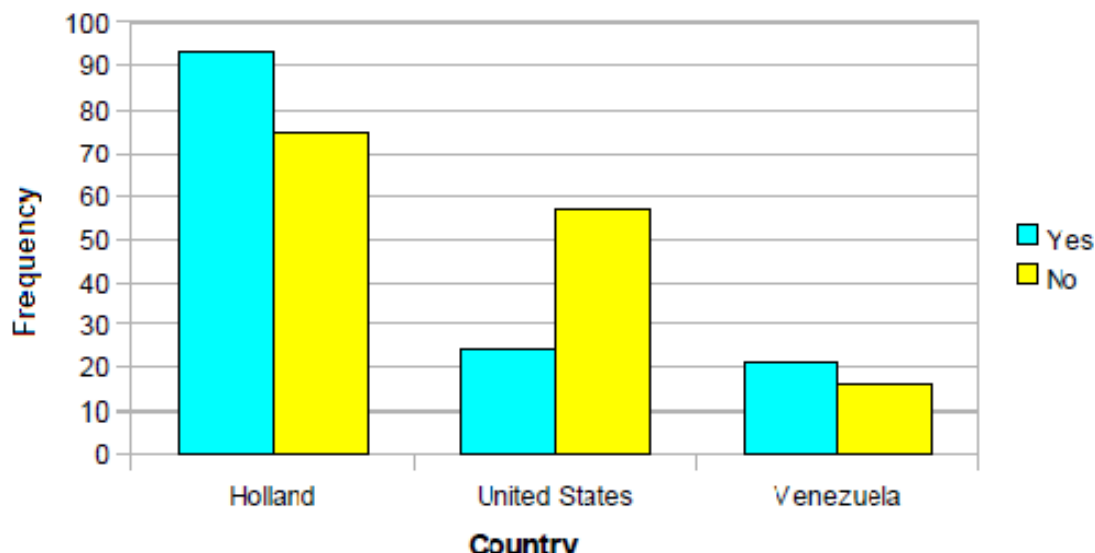
In question 8, tourists were asked if Willemstad was part of the reason they were visiting the island (table 7.9./figure 7.7.). If the participant answered with « no », they were asked what their reason for visiting was. The main answers were either an internship – usually students from Holland – or to relax and enjoy the beach and the climate. Another remarkable answer was that Curacao was part of their Caribbean cruise – usually tourists from the United States – so they did not chose Curacao directly but it was an indirect choice by participating in a Caribbean cruise. Americans usually visit the island with a cruise ship, and therefore it can be explained why 70,4% out of the 81 participants from the United States answered this question with « no ».

Table 7.9. Was Willemstad Part of the Reason for Visiting Curacao (n = 286)

Was Willemstad Part of the Reason for Visiting?	Holland	United States	Venezuela	Total
Yes	55.4%	29.6%	56.6%	47.2%
No	44.6%	70.4%	43.4%	52.8%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.7. Was Willemstad Part of the Reason for Visiting Curacao?

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

From all the participants, more than half was aware of the UNESCO World Heritage status of Willemstad (table 7.10./figure 7.8.). Some heard of it vaguely and others knew everything about it. If they did not know about the status they were asked to go on to question number 16. The awareness among the Venezuelan tourists was the lowest – 56,8% of the 37 participants from Venezuela knew about the UNESCO status of Willemstad. About 60% of both the participants from Holland as well as the United States knew about the UNESCO status.

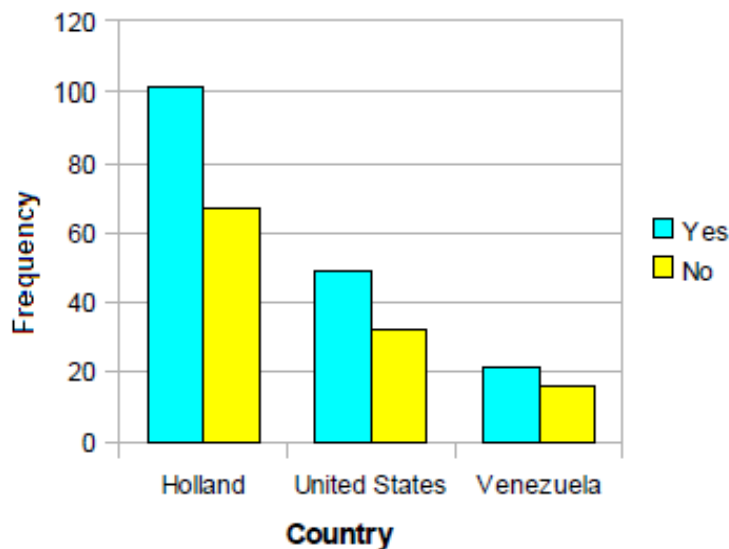
Table 7.10. Awareness of the UNESCO Status (n = 286)

Did you know Willemstad was listed on the UNESCO World Heritage List?	Holland	United States	Venezuela	Total
Yes	60.1%	64.2%	56.8%	60.4%
No	39.9%	35.8%	43.2%	39.6%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.8. Awareness of UNESCO

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

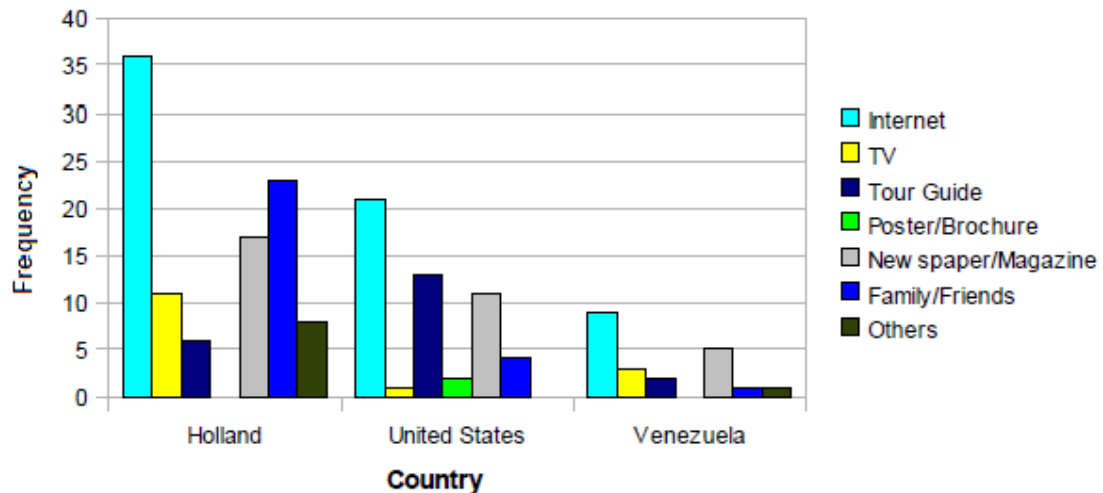
The question on how the tourist knew about the UNESCO status of Willemstad was answered in many different ways (table 7.11./figure 7.9.). But one thing became clear, the internet is still a strong marketing channel or tool – 37,9% of the participants knew about the UNESCO status of Willemstad via the internet. Some tourists were not informed about the status until they saw the promotion video on the airplane, this can be a good channel as well but it is too late to attract new tourists since they already chose Curacao as a destination. Besides the internet the participants from Holland turn to friends and family – 23 out of the 101 participants from Holland – or a magazine/newspaper – 17 out of the 101 – to gather information. In Venezuela the magazine/newspaper is an important medium as well – 23,8% of the 21 Venezuelan participants turn to this medium to gather their information. Only the participants form the United States really knew about the UNESCO status via a tour guide – 13 out of the 52 participants from the United States. This can be related to the cruise ships with which the Americans usually arrive to the island. A cruise ship is selling a lot of tours when they call at a destination. The 39,6% out of the 174 participants who did not know about the World Heritage status of Willemstad were asked to skip the next section and immediately turn to question number 16.

Table 7.11. Medium to Gather Information on the UNESCO status (n = 174)

How did you hear about the UNESCO status of Willemstad?	Holland	United States	Venezuela	Total
Internet	35,6%	40,4%	42,9%	37,9%
Television	10,9%	1,9%	14,3%	8,6%
Tour Guide	5,9%	25,0%	9,5%	12,1%
Poster/Brochures	-	3,8%	-	1,1%
Newspaper/Magazine	16,9%	21,2%	23,8%	19,0%
Friends/Family	22,8%	7,7%	4,8%	16,1%
Others	7,9%	-	4,8%	5,2%
Total	101	52	21	174

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.9. Medium for Information

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

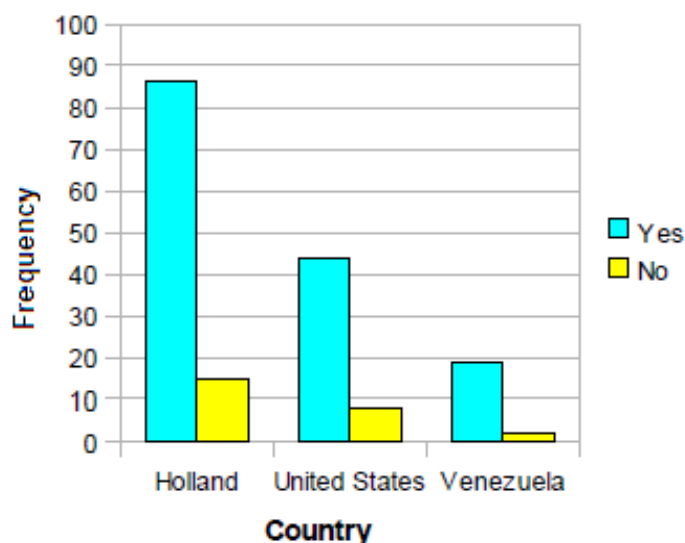
To get a good perception of how the city is perceived by tourists, it is important to know if the participants have already visited the city – since some of the questionnaires were conducted at the airport. A good amount of the questioned tourists did already visit the city – 149 out of the 174 participants – and could provide an insight in how tourists perceive the historical districts (table 7.12./figure 7.10.). The participants who answered this question with « no » – 25 tourists – were asked to skip the next section and immediately go to question number 16.

Table 7.12. Visitation of Willemstad (n = 174)

Did you visit the city?	Holland	United States	Venezuela	Total
Yes	85.1%	84.6%	90.5%	85.6%
No	14.9%	15.4%	9.5%	14.4%
Total	101	52	21	174

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.10. Visitation of Willemstad

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

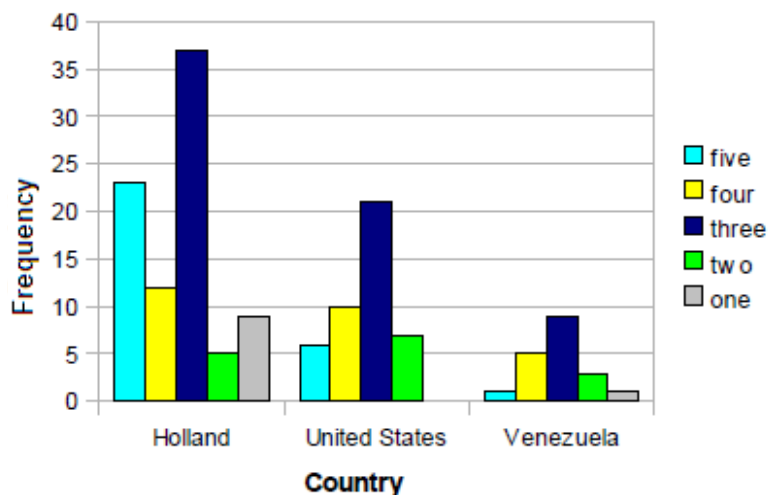
Tourists who already visited the city – 149 participants – were asked if they found Willemstad a place worth visiting on a scale of 1 – 5, 1 being not worth it and 5 being really worth it (table 7.13./figure 7.11.). Nearly half of the 149 participants (45,0%) found Willemstad worth visiting but it will probably stay at one visit. These tourists usually shop a little, eat something, take pictures and return to their hotel. But nearly 40% of the 149 participants found Willemstad worth visiting or even really worth visiting.

Table 7.13. The Value of Willemstad (n = 149)

	Holland	United States	Venezuela	Total
5	26,7%	13,6%	5,3%	20,1%
4	13,9%	22,8%	26,2%	18,1%
3	43,0%	47,7%	47,4%	45,0%
2	5,8%	15,9%	15,8%	10,1%
1	10,5%	-	5,3%	6,7%
Total	86	44	19	149

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.11. The Value of Willemstad

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

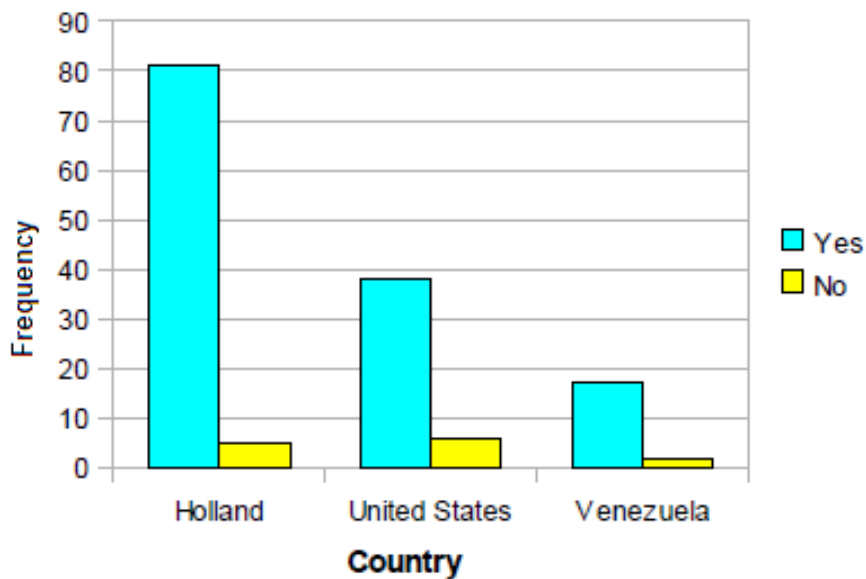
The perception of Willemstad as heritage is an import feature to investigate. What do tourists think: do they perceive the city as a cultural city that shows the heritage of Curacao? The majority of the participants believe that Willemstad is part of the islands' heritage – 136 out of the 149 participants (table 7.14./figure 7.12.). This is a positive outcome since it points out the potential for more cultural development.

Table 7.14. Willemstad as Heritage of Curacao (n = 149)

Willemstad = Heritage of Curacao	Holland	United States	Venezuela	Total
Yes	94,2%	86,4%	89,5%	91,3%
No	5,8%	13,6%	10,5%	8,7%
Total	86	44	19	149

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.12. Willemstad = Curacao Heritage

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

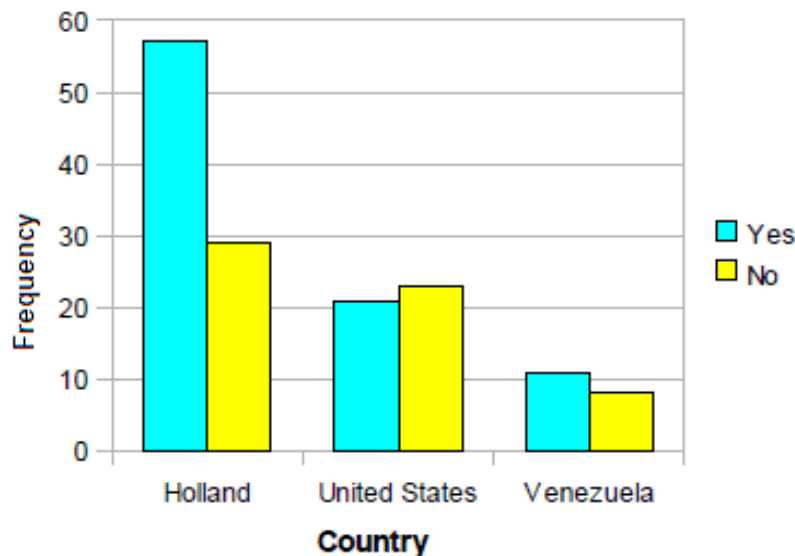
But on the other hand, when the questioned tourists were asked if they think of Willemstad as World Heritage, only about 60% out of the 149 participants agreed (table 7.15./figure 7.13.). Some tourists needed some guidelines concerning the concept of World Heritage, examples like Machu Picchu in Peru and the Pyramids in Egypt were used to explain the importance of such locations to the entire world and not just the local community. The majority of the participants from Holland – 66,3% of the 86 Dutch participants – did perceive Willemstad as World Heritage, and the majority of Venezuela – 57,9% of the 19 Venezuelan participants – shares this opinion. Only the participants from the United States were divided – 47,4% out of the 44 American participants did see Willemstad as World Heritage but the other 52,3% did not perceive the city as World Heritage.

Table 7.15. Willemstad as World Heritage (n = 149)

Willemstad = World Heritage	Holland	United States	Venezuela	Total
Yes	66,3%	47,7%	57,9%	59,7%
No	33,7%	52,3%	42,1%	40,3%
Total	86	44	19	149

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.13. Willemstad = World Heritage

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

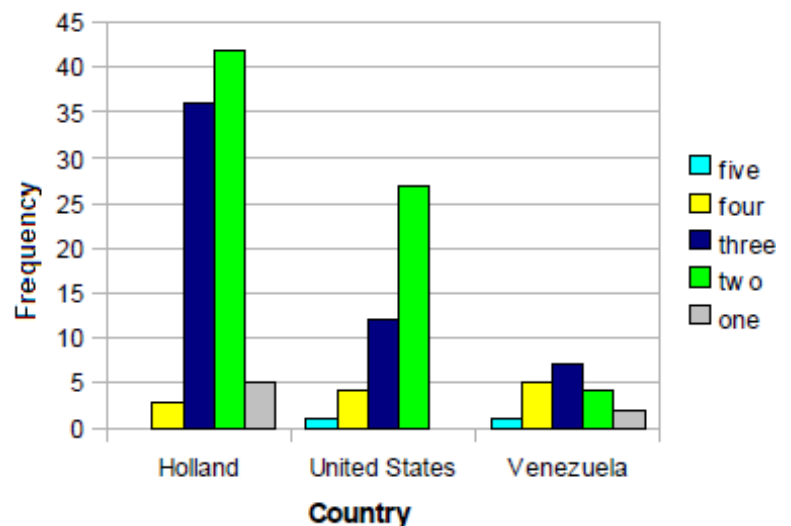
In question number 15, the participants were asked if they thought that the image of Willemstad has changed after the UNESCO status on a scale of 1 – 5, 1 being not changed at all and 5 being really changed. The majority of the questioned tourists do not believe that the UNESCO status has changed the image of Willemstad (table 7.16./figure 7.14.). After asking why they think that the city did not change, a lot of them answered by saying: “when walking through the city it is not clear that the city is of such cultural value, because the status is seldom mentioned”.

Table 7.16. Image of Willemstad (n = 149)

Change in Image	Holland	United States	Venezuela	Total
5		2,3%	5,3%	1,3%
4	3,5%	9,1%	26,3%	8,1%
3	41,8%	27,2%	36,8%	36,9%
2	48,9%	61,4%	21,1%	49,0%
1	5,8%		10,5%	4,7%
Total	86	44	19	149

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.14. Image of Willemstad

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

All the participants were asked if they thought that the UNESCO status could play a role in creating a different image for Willemstad, and what kind of image that could be (table 7.17./figure 7.15.). According to a little over 70% out of the 286 participants, the status could help to create a more

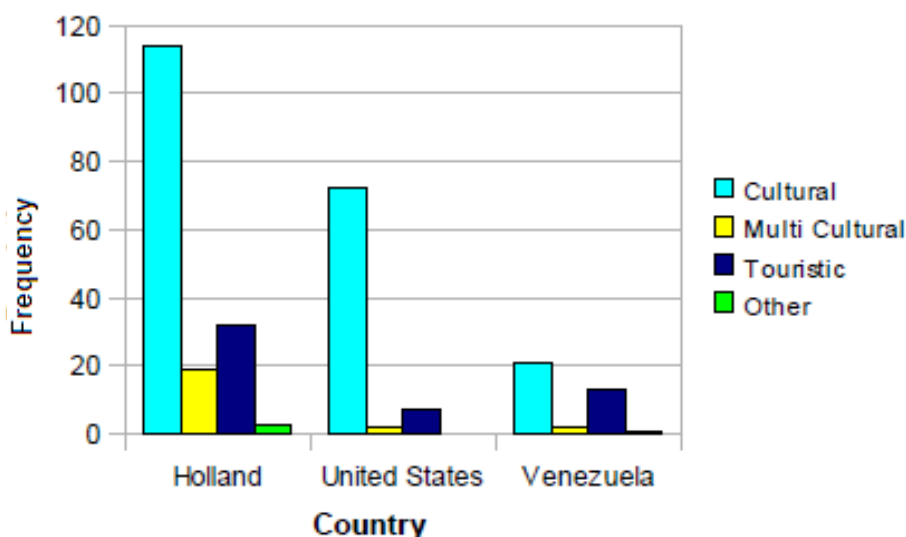
cultural image for the city. When tourists point this out, it could be an opportunity for the city to actually implement the status and use it to create a different image.

Table 7.17. The Role of the UNESCO Status (n = 286)

UNESCO can help creating a ..... image for Willemstad	Holland	United States	Venezuela	Total
Cultural	67,9%	88,9%	56,8%	72,4%
Multicultural	11,3%	2,5%	5,4%	8,0%
Touristic	19,0%	8,6%	35,1%	18,2%
Other	1,8%	-	2,7%	1,4%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.15. UNESCO and the Image of Willemstad

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Variables identified from the literature review were used to organize and frame questions for the survey in order to research the holistic impact on the city based on the UNESCO status (table 7.18./figure 7.16.). The perception, impression, and beliefs of the participants were analysed and transformed into table 7.18. and figure 7.16. This analysis is a short term impact analysis. The questioned tourists were given the opportunity to chose from objectives whether they strongly agreed, agreed, neither agreed nor disagreed, disagreed, or strongly disagreed with the projected statements. From the 12 statements, an average of about 50% of the 286 participants agreed with 7 of the statements. These statements covered the history, entertainment, shopping, scenery, accessibility, and the touristic aspects of Curacao and if the questioned tourists would visit the island again – 63,9% would. With two other statements, the majority neither agreed nor disagreed with these statements. Both of these statements covered the cultural activities of the island – general activities and museums. The remaining three questions of the survey the majority answered by disagreeing with these statements. The questioned tourists did not find Curacao an island with a wide range of cultural activities, a modern island, nor a dangerous island.

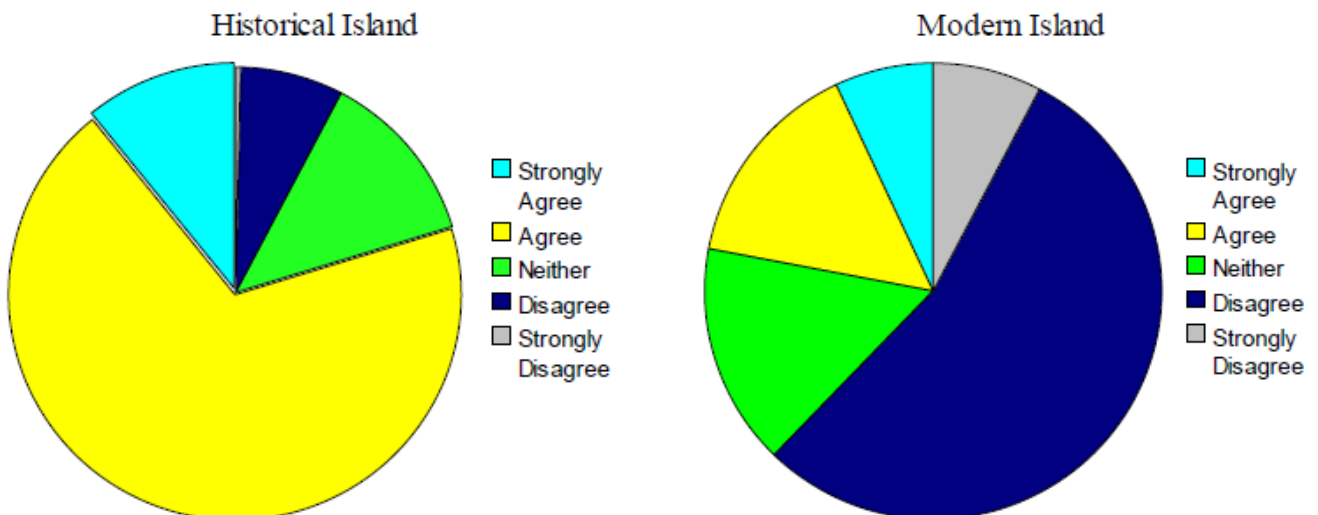
That they disagreed with the last statement is positive – certainly after the murder of Helmin Wiels on 05-05-2013 the majority still does not see Curacao as a dangerous island. Out of the five questions that the majority answered by disagreeing or neither agreeing or disagreeing, three of those questions were concerning the cultural activities on the island – cultural activities in general, different cultures on the island, and the number of museums.

Table 7.18. Tourist Perception (n = 286)

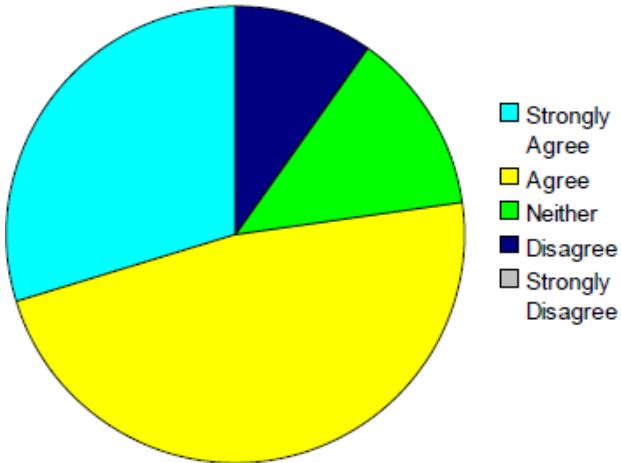
Curacao is ... n = 286	Strongly Agree	Agree	Neither	Disagree	Strongly Disagree
A historical island	10,8%	68,9%	12,6%	7,3%	0,4%
A modern island	7,0%	15,1%	15,7%	54,5%	7,7%
Good nightlife and entertainment	29,7%	47,6%	12,9%	9,8%	-
An island with a lot of cultures	5,2%	9,4%	30,5%	43,0%	11,9%
An island with a wide range of clutural activities	3,8%	32,9%	35,4%	24,8%	3,1%
An island for shopping	12,3%	51,7%	7,3%	26,6%	2,1%
Has a lot of scenery/natural attractions	20,3%	61,5%	5,2%	10,2%	2,8%
Highly accessible	18,2%	27,3%	25,2%	22,0%	7,3%
Has museums and places worth seeing	15,7%	22,7%	47,6%	12,6%	1,4%
A dangerous island	4,2%	15,0%	30,1%	40,2%	10,5%
A touristic island	25,5%	55,2%	12,6%	6,7%	-
I would visit Curacao again	7,3%	63,9%	16,1%	9,4%	3,1%

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

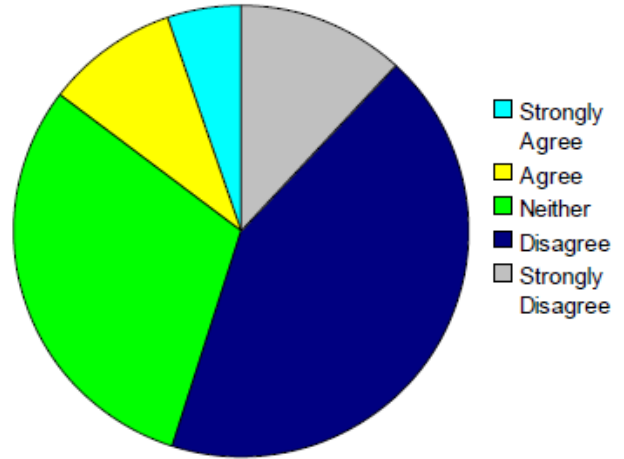
Figure 7.16. Tourist Perception – Curacao is ...

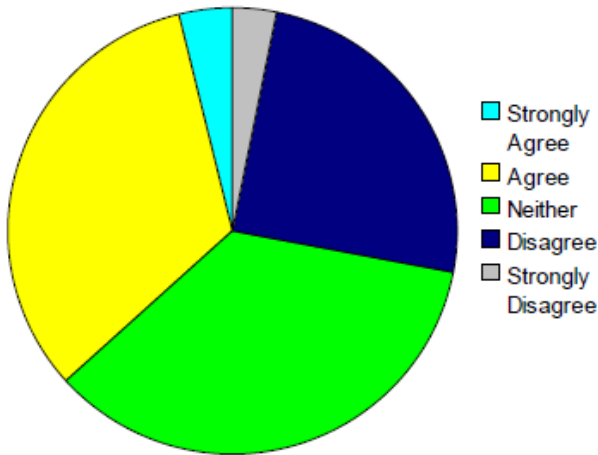
Entertainment & Nightlife

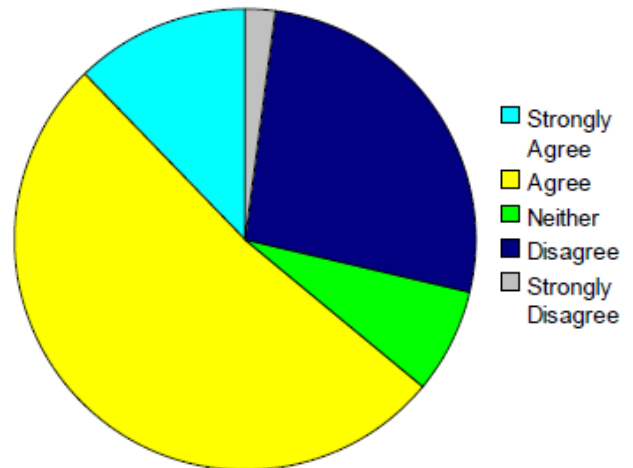
Different Cultures

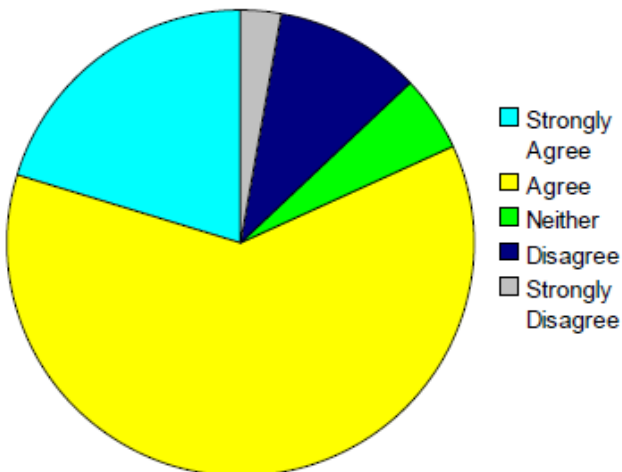
Cultural Activities

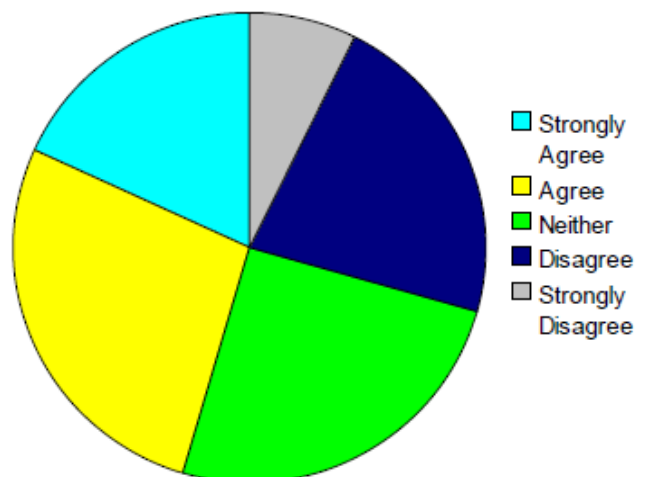
Shopping

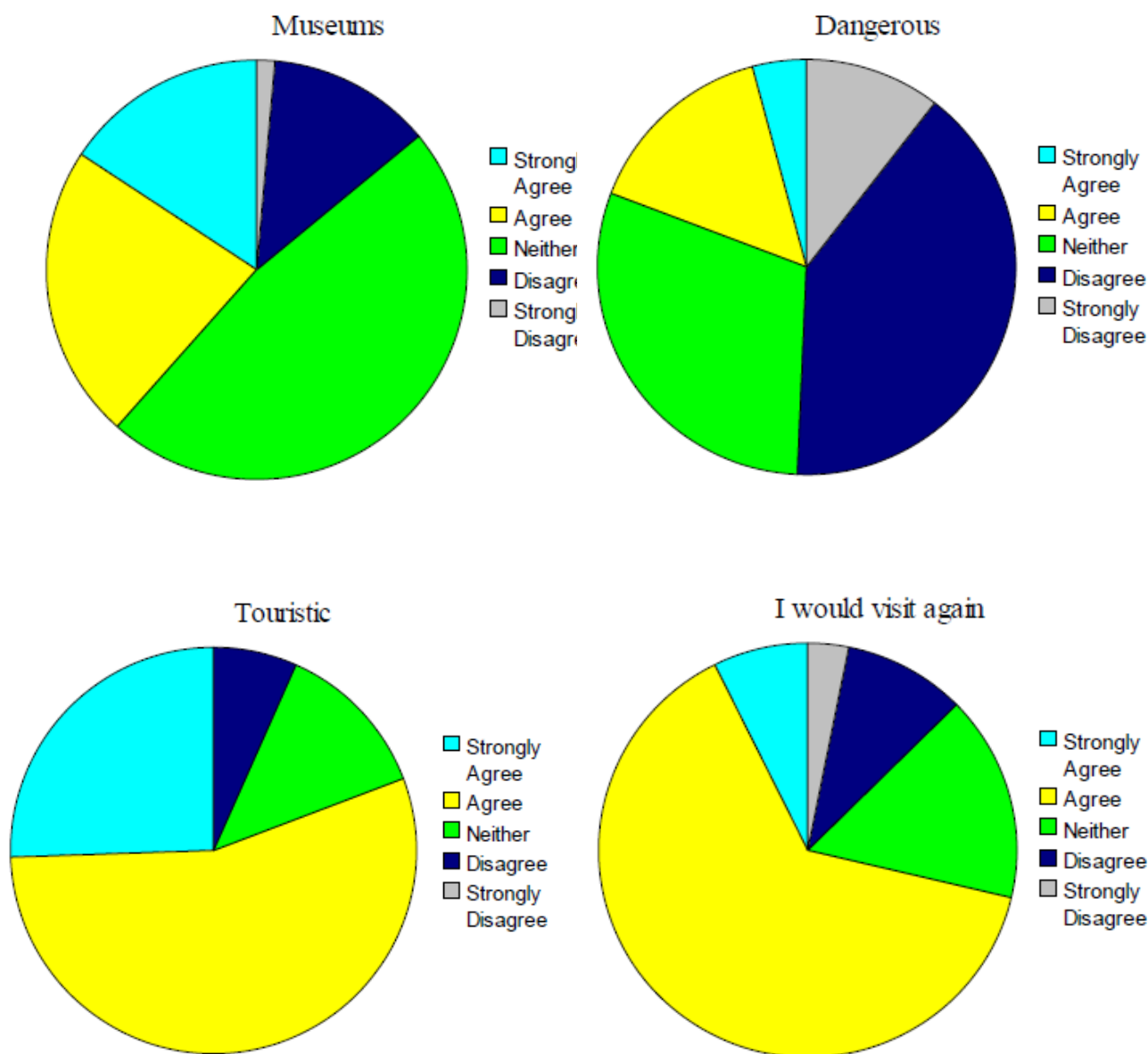
Scenery/Natural Attractions

Highly Accessible

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

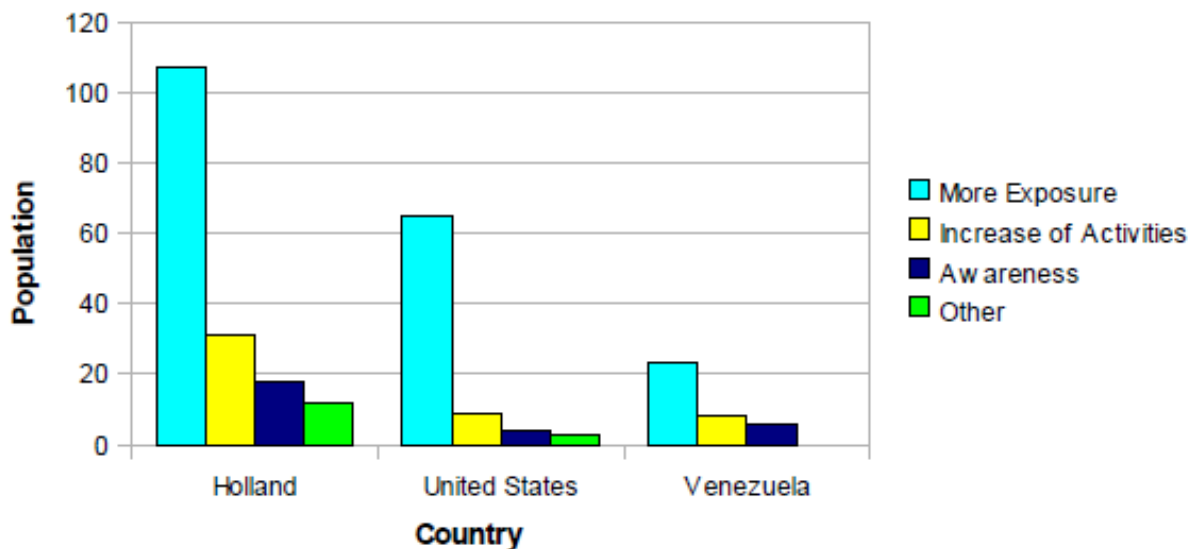
The last question asked the participants what they were missing looking at the UNESCO status on Curacao (table 7.19./figure 7.17.). The majority of the questioned tourists said that the status had no exposure – “you can visit the city without noticing its great cultural relevance”. Besides that, nearly 20% of the participants answered that the city should increase its cultural activities concerning the World Heritage status. This answer corresponds with the answers that were given in the previous question, question number 17 – that the island indeed misses out when it comes to its cultural activities. Out of all 286 participants, 63,3% (table 7.18.) found the amount of cultural activities not satisfactory. But more exposure will automatically lead to more activities. And 10% said that the awareness among the inhabitants of Willemstad should be increased. Eventually awareness will lead to more exposure as well.

Table 7.19. Usage of UNESCO on Curacao (n = 286)

Usage of UNESCO	Holland	United States	Venezuela	Total
More Exposure	63,7%	80,2%	61,8%	68,6%
Increase of Activities	18,5%	11,1%	22,0%	17,2%
Awareness	10,7%	4,9%	16,2%	10,6%
Other	7,1%	3,8%	-	3,6%
Total	168	81	37	286

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

Figure 7.17. Usage of UNESCO

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

7.3. Qualitative Findings

The interviews started in Holland, first with the national commission of UNESCO in Holland and a few days later with the Cultural Heritage Agency of the Netherlands. These two interviews were exploratory interviews, to get a better perspective of the case. An important finding came from these two interviews, because Curacao is part of the Kingdom of the Netherlands the UNESCO nominations go via the Netherlands. The Kingdom decides what will be up for nomination – in Willemstad the historical districts and the buffer zones (Spitz, 2013). But after the site gets nominated it is not the Netherlands that obligates the site to implement certain policies but UNESCO, this has a positive effect since it is an independent organization that expects certain things and not the Kingdom of the Netherlands (Marrewijk, van, 2013). Eventually, Curacao has to do the work, make the policies, and implement them. UNESCO communicates with the Kingdom that has a ambassador in Paris but the Cultural Heritage Agency of the Netherlands is the executive body. Thus, the UNESCO commission of the island does not do anything official concerning the World Heritage status – the executive body did not even know about their existence (Marrewijk, van, 2013). This is an overall finding of this research – a lot of the involved parties do not communicate well with each other.

After these two exploratory interviews in Holland which placed the case in a broader perspective, nine in-depth interviews followed on Curacao. For this research it was important to know what the UNESCO status means for the island and the involved organizations. George Schmit of the Monument Foundation had a striking comment: “receiving a UNESCO World Heritage status is like receiving a Michelin Star – you have to work hard to get it but it will not provide instant benefits until you exploit it”. In other words, it is a great honour to be selected as a World Heritage City but without exploitation of this brand it means nothing – in general this is what all the interviewees said. All the organizations that are somehow involved with the UNESCO status of the city, implement it in their mission, vision, and strategies. The status is definitely used to create more policies and to protect the history of the island but it is not communicated to the tourists as well as the local community. Awareness is missing (Weeber, 2013; George, 2013; Gonzalez-Manuel, 2013; Mook, 2013; Schmit, 2013). The only benefit the status has brought the island so far is updated monument policies, district improvements, and maybe some job opportunities – in construction.

All of the interviewees agreed on one thing, the UNESCO status has not brought the island any economic benefit, yet. The island has a lot of potential to develop a sustainable way to exploit this unique selling point. The strengths, weaknesses, opportunities, and threats gathered from these interviews and the questionnaires are listed below.

7.4. SWOT Analysis

Table 7.20. SWOT Analysis – UNESCO on Curacao

INTERNAL		STRENGTHS	WEAKNESSES
		<ul style="list-style-type: none"> UNESCO is a strong brand In general, WH contributes to more awareness of the idea of heritage Nomination process and the development of policies Strong and diverse support for heritage protection 	<ul style="list-style-type: none"> No exploitation of the UNESCO status on Curacao Low awareness among local community and tourists Focus lies with 18th/19th century buildings Less important monuments – 20th century are in poor condition No sustainable economic benefit Few cultural activities Focus on the wrong tourists
EXTERNAL		OPPORTUNITIES	THREATS
		<ul style="list-style-type: none"> Create more awareness among local community and tourists Exploit the UNESCO status Develop policies for 20th century buildings Construct a national identity with the UNESCO status Easier to nominate because of the connection to the Netherlands Create more cultural activities Exploit the combination of the city and the plantations Focus on target markets, they are willing to pay more Sustainable tourism market Involve the local community Create sustainable economic benefit 	<ul style="list-style-type: none"> Disneyfication Too expensive for the local community to live in the city The heritage could die

Source: Researcher's own elaboration, 2013.

7.4.1. Strengths

First of all, UNESCO is a strong brand. In general the aim of UNESCO is to emphasise the importance of education, peace, and international cooperation. The World Heritage Convention could function as a useful tool to encourage some form of cooperation between countries connected to UNESCO.

Secondly, the existence of World Heritage has contributed to the awareness of the idea of heritage.

Thus, when a country is connected to UNESCO as a World Heritage City it should create more awareness and attention for the site. Usually this should be the case, but – as mentioned before – the status is just a recognition that will not sell itself. When a site is not exploiting its status in many different ways, awareness will not be developed. Education could play an important role when creating awareness among the inhabitants of the site (Mook, 2013; Weeber, 2013; Klaus, 2013; George, 2013).

But in general, World Heritage contributes to the idea of heritage.

Another strength of the UNESCO World Heritage status on Curacao is the process before getting the actual status – the nomination process. This process will help create or improve the national heritage organizations of a country, especially in those countries where the care for the heritage is still under developed. A country that has a World Heritage site is required “to set up within its territories, where such services do not exist, one or more services for the protection, conservation and presentation of the cultural and natural heritage with an appropriate staff and possessing the means to discharge their functions” (UNESCO, 2013k). In the 1980s the government of Curacao was determined to save the historical inner city of Willemstad, supported by 'Actie Willemstad'. An initiative started in cooperation with Holland and UNESCO. This project worked on several legal, financial, and organizational instruments that were formalized in 1990, in the islands monument policy. Another element of the 'Actie Willemstad' was the nomination process to get the city on the UNESCO World Heritage List (Curacao Monumenten Werelderfgoed, 2007). In 1990, Curacao established a monument policy after decades of decline in the care for the historical city. Approximately 800 buildings from the 17th to the 20th century – this is about half of the buildings situated in the historical city of Willemstad – are designated protected buildings since 1993. Outside of the city approximately 50 buildings are listed as protected buildings. Furthermore, a support system has been set up, making it possible to restore about 200 monuments in the last 15 years. In 1995 the inner city of Willemstad got the status of protected cityscape. Not only the buildings but also the structures got protected with this status. Special provisions have been made to which new constructions must comply – the EOP (Eilandelijk Ontwikkelings Plan/Island Development Plan). New buildings have to be designed according to a special size and scale regulation (George, 2013; Klaus, 2013; Weeber, 2013). With this policy also the non-monuments are protected, a demolition permit is needed when a developer wants to build a new building. This phase in time, when all the heritage policy changed, was leading towards a nomination to get inscribed to the World Heritage List in 1997. Thus, one of the major strengths of the UNESCO status on Curacao is that it helped to develop good organizations and policies that take care of the monuments and the cityscape of Willemstad.

7.4.2. Weaknesses

A country or a city has to use the UNESCO status as “a tool to mark their own identity, to attract tourists, or leave the World Heritage Convention (temporarily) on the shelf when advantages are absent (Aa, van der, 2005). A weakness of UNESCO on Curacao, at this point in time, is that they are leaving the status on a shelf when it comes to creating an identity or attracting tourists (Mook, 2013; Schmit, 2013; George, 2013, Weeber, 2013). Curacao needs to realize that the UNESCO status is a strong international tool but it does not guarantee a better preservation, or attraction of more tourists. In reality

it is only a brand that the site receives, the outcome is something the site needs to create for itself.

Another weakness is that at the moment the island only focuses on the historical buildings from the 17th – 19th century. Buildings from the 20th century are less of a priority while these buildings are part of the historical layers in the architecture as well (Weeber, 2013). One of the major examples is the Cinelandia theatre at Hendrikplein in Punda (figure 7.18.) designed by the architect P.A. Stuyvenberg in 1941. Cinelandia is a former open air theatre and is a representation of one of the most important modernist buildings of Curacao. Despite of the serious decay, the facade still breathes the signs of modernity in Art Deco style. After the demolition of the West End theatre in 2000, Cinelandia is the last remaining building in the Art Deco style and therefore of great architectural and historical value for Curacao. Besides the architectural and historical value, the cinema is also of great social and cultural value since it was the cinema on the island where everybody went. According to DOCOMOMO (Documentation, Conservation in a Modern Movement) – an international heritage organization – demolition would mean the disappearance of an important and irreplaceable moment in the architectural history of Curacao. But still this building is not a designated monument and therefore not protected by law. The building was shortly protected as a monument but lost its status since the authorities did not make a decision within the legal period of six months. This shows the less importance of these kinds of buildings to the decision making authorities (Weeber, 2013). When nothing is done about the decay of buildings like Cinelandia, the real beauty of the city will be in danger and eventually lost. The Monument Foundation tries to get attention for these buildings. Last year they made a calendar with the 'monuments to be' all buildings were from the 20th century (Plank, van der, 2013). To show the post colonial past it is of great importance to preserve 20th century buildings as well. Organizations do see the importance of such buildings but now they need to be protected and restored before none of them are left.

Eventually, both weaknesses can be developed into strengths. When awareness among both the local community as well as the tourists will be created, the strength of the UNESCO status will be much greater since the island will experience more benefits from it. Not only benefits concerning policy and the preservation of the actual heritage but also more economic benefit. The other weakness – not preserving the 20th century buildings – should be addressed really soon otherwise it will be too late to turn this weakness into a strength. The strength could be that the island is preserving their complete heritage and not just one moment in history. If a tourist can walk through 500 years of history they will have a more complete experience than when certain part is left out because of decay. Both weaknesses have to be translated from black and white – local community versus the tourists and the black and white view of just preserving one type of building versus protecting the entire history – to multicolored.

Figure 7.18. Cinelandia

Source: Researcher's own pictures, 2013.

7.4.3. Opportunities

The World Heritage List can be seen as one of many tools to construct a national identity. Through the convention, a country can validate and reproduce an identity. The only problem is that power relations can influence what is included and what is excluded. Post-colonial countries, such as Curacao, may represent their pre-colonial as well as their colonial past (Aa, van der, 2005). This could be an opportunity for the island since the local community is still struggling with the colonial past. Therefore, the post-colonial buildings need to be preserved as well, so the local community can identify themselves more easily with their surroundings, all the layers in history need to be shown. To create awareness education is needed. Education will get the local community more involved and when they are more involved they will be able to communicate the full history to the tourists (Mook, 2013; George, 2013;

Klaus, 2013). A nice example on how to create awareness among the local community is the Open Monument Day, a day on which several monuments will open their doors to the public. So in other words – when there is awareness among both the local community and the visiting tourists, the UNESCO status will definitely be a strength to the location. And with the increase of awareness among the local inhabitants, a local identity will construct itself.

On the other hand, the World Heritage status usually is used for tourist purposes instead of local aims. A World Heritage status could be big business in countries where many people depend upon income from tourism (Aa, van der, 2005) such as Curacao. Local World Heritage requests from countries depending on tourism are growing unrentlessly, the much represented countries have been asked to reduce the number of new nominations. The Netherlands is seen as a country where tourism does not have the upper hand, this might be an advantage since the nomination of sites on Curacao still go through the Netherlands. The opportunity here is to use this advantage and try to get another site inscribed on to the World Heritage List.

Another big opportunity for Curacao is to extend the usage of the status when attracting tourists, make them aware of the uniqueness of the city and develop cultural activities. Thus, besides the awareness among the local inhabitants, awareness among tourists is necessary to create more direct economic impact.

To fight against the 'Disneyfication' of the city it is of major importance to, on the one hand build according to the time we live in, that is what makes Willemstad the city that it is today. All the layers in the past 500 years are still visible in the city and that is why the policy makers should not stop this process, but “build with the cityscape in mind but do not try to copy the past” (Weeber, 2013; Klaus, 2013). On the other hand, it is important to keep the city alive. Pietermaai was a district that was not ready for inhabitants 15 years ago, a lot of junkies and drug dealers lived in this area. Since 1994 a developer from Holland (Jan Peltenburg) is creating a place to live for students and locals by developing the area one bit at the time. It has a good mix of houses, cafes, restaurants, and tourists' residencies. Scharloo was developed in a way that there are only office buildings left, an opportunity for the future is to re-develop these office buildings into apartment buildings and create the opportunity for the young professionals to move back to the city (Peltenburg, 2013). Government officials like drs. Caroline Gonzalez-Manuel are happy with these kind of developments in the city: “It fits right in the vision that the government has for the historical inner city” (Gonzalez-Manuel, 2013).

At the moment there are opportunities for guided tours through the historical districts of Willemstad, however these tours are given by highly educated professionals who do not necessarily need the money. To involve the local community, who live in the city, an opportunity could be to educate a single mom – with let say three kids – who has to live of government assistance of 250 Naf per month, so she can give the guided tours. Now she will earn 1000 Naf per month – minimum wage

– and the tourists will get the real Curacao experience (George, 2013). Tourism in Willemstad becomes more sustainable this way because the local community will be involved and the local community will experience direct benefit. Thus, a great opportunity could be to create more sustainable tourism.

Curacao has a different site that is now on the Tentative List – the plantations – this is definitely another opportunity to attract more tourists to the heritage on the island (Schmit, 2013; Mook, 2013; Gonzalez-Manuel, 2013; George, 2013). The plantations are located outside of the city and an opportunity could be to create a heritage tour, starting in the city and ending with, for example, a lunch at the plantation. Tourists become more aware of the site that they are visiting and therefore might stay longer and spend more. The World Heritage status of Willemstad remains a strong marketing tool, a unique selling point that can be used to market the city in an increasingly competitive environment as the Caribbean.

In the end, the most important opportunity lies in the awareness of the tourists and the local community, make them aware of where they are and how much history the city has (George, 2013; Mook, 2013, Klaus, 2013). At this moment a tourist can visit the city and leave without noticing the World Heritage status. If a tourist does not know, there is nothing that will point out the historical and cultural importance of the city except for the signs on both sides of the Emma Bridge (figure 7.19.). In my eyes this looks like a construction sign, not important for a tourist to read. The importance of the World Heritage status needs to be made accessible and interesting. Put signs at the cruise terminals: 'Welcome to Willemstad – UNESCO World Heritage City'. Point out the opportunities for guided tours and make the tourist aware of the buildings that they will be looking at. Tourists will not look up when they are shopping in Punda and therefore miss out on a lot of beauty that is surrounding them. Awareness is important, when tourists are interested in their surroundings there is a good chance that they will stay longer and spend more.

Figure 7.19. Willemstad World Heritage City Sign – Otrobanda and Punda

Source: Researcher's own pictures, 2013.

7.4.4. Threats

A major threat for Willemstad can be the 'Disneyfication' of the city. When the lines between authentic and authentically made will disappear, and when only the buildings from a specific moment in time – 17th to 20th century – are preserved. For example, two buildings on the Bredestraat in Punda look exactly the same only one of them has the year in which it was built mentioned on the facade and the other one does not (figure 7.20). Therefore, it is hard to say if the building without the year is also authentic. For the city of Willemstad it is important to build new buildings, adjusted to the time we live in now and not a artificially 18th century building. All the layers in history are shown through the buildings in this city, to preserve this special feature it is important to preserve all these different layers. Besides preserving all the different layers, to fight Disneyfication it is important to build according to time – create and produce new cultural heritage for the future.

Another threat that comes with preserving buildings is that it becomes too expensive for the local community to live in the historical districts (Peltenburg, 2013; Gonzalez-Manuel, 2013; George, 2013). This process is called gentrification – urban planning, shifts in residents, and other phenomena affect the composition of a neighbourhood. When gentrification emerges in urban areas it often involves a migration of the population, poor residents are displaced since they can no longer pay for housing (Smith, 1982). Gentrification has positive and negative effects. The positive effects of gentrification in Willemstad are: higher incentives for property owners to improve their housing; reduction of crime; the

declining areas were stabilized; an increase in consumer purchasing power at local businesses; encouragement and increased viability of further development; rehabilitation of properties, both with and without the support of the government. But gentrification also had its negative effects on Curacao: there is a loss of affordable housing in the historical city; community resentment and conflict; increased cost and changes to local services; housing pressure on the surrounding poor areas; loss of social diversity; under occupancy and population loss of gentrified areas. When developing a historical site as Willemstad, gentrification usually occurs. Pietermaai went from a junky district to a student district. But there are areas where the Monument Foundation tries to fight gentrification. For example in Fleur de Maria – one of the buffer zones. In order to develop this area the housing would become too expensive for the local community. The Monument Foundation developed this area with government support and that is why they can rent out a new house for 250 Naf instead of the 1000 Naf it should have brought in. So the treat here is that when there is no support to work against gentrification the city will lose its living and local character. At this point in time, only two out of the four historical areas are really inhabited – Otrobanda and Pietermaai. The other two – Punda and Scharloo – are solely used for shopping facilities and office space. The biggest threat here is that Willemstad got listed as a living city and now half of the historical districts are not a live anymore. Thus, also in this case 'Disneyfication' can take place – beautiful empty buildings of which you cannot determine which are really authentic and which made 'authentically', the city becomes a museum instead of a living city.

More tourists always bring more pollution. At the moment Willemstad is not the cleanest city in the Caribbean and therefore less appealing to the tourists as well as its local community. The threat of this problem is, when the government or any local organization will not handle this problem the city will become even more polluted. It is a vicious circle since more tourists will bring more pollution but more pollution will scare of new tourists. The local community has to work on the cleanliness of the city in order to make it more appealing to the tourists and encourage the tourist to keep the city clean.

Figure 7.20. *Authentic or made authentically*

Source: Researcher's own pictures, 2013.

8. Conclusion

This research has used literature review and both qualitative and quantitative approaches to examine the economic effects of the UNESCO status on Curacao tourism.

Different stakeholders were questioned via in-depth interviews, observations were made during these interviews, and other qualitative methods were used in this research to investigate if the UNESCO status had brought the island a change in tourists and with that any benefits. Therefore, one of the questions in the interview was designed to investigate if the interviewee could point out the (economic) effect of the UNESCO status over the last 15 years, and if « yes » what was the effect of the UNESCO status so far. All of the interviewees answered this question with « no », they could not point out the (economic) effects of the UNESCO status on the island – because, in their opinion, there were no (economic) effects. The only effect they could underline was the creation and improvement of heritage policies. The only benefits are on paper and not in practice. This answer corresponds with the found literature on tourism and the Curacao economy. Over the last 15 years the growth of the Curacao economy did not increase significantly. The growth was natural and could not be linked to a special development on the island. Besides the figures from the past few years, the quantitative research showed that Willemstad was not specifically part of the reason for visiting Curacao – only 47,2% of the 286 participants indicated Willemstad as part of the reason why they chose Curacao as a destination. When looking at the awareness among the participants concerning the UNESCO status of the city, 172 tourists out of the 286 participants knew about the status but only 134 (47,2%) saw it as an extra reason for visiting the island. And out of the 149 participants who already visited the city only 30 tourists found the city really worth visiting. This means that, if there was any economic benefit, it would have been an indirect economic benefit. But also the lack of cultural activities on the island was a remarkable finding. When the participants were asked if they found Curacao an island with a lot of cultural activities only 39,7% strongly agreed or agreed with this statement. But also the museums and places worth visiting scored low on this scale – only 38,4% out of the 286 participants strongly agreed or agreed. This points out the under development of the UNESCO status – the exposure and activities concerning the status – on the island.

So what was the effect of the UNESCO status on Curacao? First of all, a lot of new and improved policies concerning the heritage. From the 1980s onwards the island has always been busy developing their policies. This is a good but one-sided developed strength – at the moment the focus of the heritage organization lies on the buildings from the 17th – 19th century and the buildings from the 20th century are neglected. The black and white – written – part of the World Heritage status on the island is developed well but how about the multicolored outcome of the status? A brand like UNESCO, and with that the existence of World Heritage, can contribute greatly to develop an idea of heritage in

general and to create a multicolored and shared identity for the island. When the local community is not aware of their own heritage it is hard to expect that they will transfer the knowledge of their heritage to others within their local community and to tourists. A lot of extra benefits can be created by informing and educating the local community. The UNESCO status can be used to create a local and national community – something the island is still looking for since they gain the separate status on 10-10-10.

According to Garrod&Fyall (2000) and Silderberg (1995) a heritage city can attract tourists and become a successful heritage attraction when it has the following characteristics: perceived quality of product; awareness among its inhabitants; customer services; sustainability; a special product; community support and involvement; management commitment and capability; balance between visitor needs and conservation imperatives; maintaining the authenticity and the integrity; the site delivers value for money; accessibility. Out of all these characteristics Willemstad has to work on the awareness and the community support of its inhabitants via education, the sustainability of the generated income, the city needs to find a balance between the visitor needs and conserving the historical site and with that maintaining the authenticity and integrity. Thus, in order to create a successful heritage attraction – and with that a maximum effect of the UNESCO status – Willemstad has a lot of work to do.

To create an effect – sustainable economic benefits – on the island with the use of the UNESCO status, a few things are important. First of all, inform the local inhabitants – everything starts with the awareness of the local community. Secondly, inform your tourists – before they book a trip to the Caribbean and when they arrive to the island. When a tourist is informed before departure and at arrival the product of Willemstad can be bought and sold easily.

World Heritage icons like the Colosseum, the Eiffel Tower, the Pyramids, Machu Picchu, or the Acropolis attract many tourists and therefore create a great economic value for their surroundings – the effect of the UNESCO status on these kinds of sites therefore enormous. Ensembles of monuments and cityscapes could have the same effect. An ensemble or a complete cityscape will attract more tourists than one single monument. Tourists will spend more if they have a whole city to visit. The economic effect of heritage can be one of the reasons to exploit the heritage, but it has to be done in a sustainable way otherwise the benefits will be of a short duration. Therefore, policies need to be made in order to preserve the 20th century buildings to protect the entire cityscape of Willemstad.

To create the most sustainable effects for the island, tourists should know that Willemstad exists as a UNESCO World Heritage City in order to get them to the city. But when they arrive in Willemstad it is of great importance that the tourist can feel the uniqueness of the city. Therefore, the following things need to be done to achieve this goal:

Positioning a clear, unambiguous messages and promises, and communication that supports and reinforces each others;

1. A clear picture of the city that the all stakeholders share and disseminate;
2. A logical consistency of all the initiatives that are being developed for and in the city;
3. A strong and recognizable identity of Willemstad that is appealing for the key audiences.

In the end the UNESCO status is only a tool that is written down on paper, a multicolored outcome can be created but that is completely up to the involved stakeholders. When the status is left on the shelf, no benefits will emerge. When Willemstad and its UNESCO status will be developed into a strong product, sustainable benefits can be created. At this moment the status did not create a lot of economic effects on the island but it has a lot of potential for the future.

I had chosen the UNESCO status of Willemstad on Curacao as a topic for my Master thesis because I was intrigued by the Dutch Caribbean and their culture. In the end Curacao turned out to be even more interesting than I thought.

“Curacao – Forever Curious”

9. Limitations and Recommendations

9.1. Limitations

Besides the common constraints of time, resources, and experiences, this research also has some limitations on the methodology.

Random selection of participants for the sampling frame is a key issue. When researching tourism on an island as Curacao it is important to spread the data uniformly over the high and low season – this will provide data that can be generalized for the whole year. Since the time limitation of this research it was not possible to conduct questionnaires for such a long period of time and therefore, the number of questioned tourists did not rise above 286.

An other limitation of this research is that I would like to have spoken to more local stakeholders. For example the Curacao Port Authority (CPA) or the Curacao Hospitality and Tourism Association (CHATA), either time limitations or communication problems stood in the way of conducting an interview.

If I had more time I would have liked to organize focus groups with all the organizations and individual parties involved in the matter of UNESCO and Curacao. I have noticed that everyone knows quite a bit but none of the organizations really take the responsibility to actually do something with the information. A meeting between all these parties could be really interesting and maybe even lead to actual plans.

Another major limitation of this research is that communicating with the true local community is still difficult. When an outsider – like me – is asking the questions the answers you will be getting are very different then when another local inhabitant is asking the exact same question. True genuine answers will be found when the researcher is not around. As a white person from Holland the local community still sees you as a 'makamba' – not the nicest word for a white person from Holland – but also dark skinned people can be called 'makamba pretu' because they adopted the Dutch life style. This makes it very difficult to get a real answer.

9.2. Recommendations

Given the time and financial limitations of this research, exploratory factor analysis was adopted in for this thesis. Future research could use confirmatory factor analysis to validate the outcome of this particular research.

Future research should aim to cover a year wide sample size – high and low season. The outcome of such a research can be generalized for the whole year and the entire research area. But also the cruise season should be taken into account when conducting further research concerning tourism on Curacao. The high season for cruise tourism on the island is from October until March.

The aim of future research should be how to implement the UNESCO status as one of the main marketing tools of the island. More interviews should be conducted, especially with the involved tourism organizations as CPA and CHATA. When all these interviews are conducted a focus group for all the stakeholders should be organized so everyone involved can share their ideas on how to exploit the UNESCO status in a sustainable way.

To include the local community into such a research you will need to find a local inhabitant – neither a makama nor a makamba pretu – to conduct the interviews or questionnaires for you. In order to do that you first need to educate the person in question. This makes it all very difficult to get true answers from the local community which can be very important to future research.

Index of Tables

Table 1.1. Dutch Heritage Sites Inscribed to the UNESCO World Heritage List.....	7
Table 2.1. Different World Heritage Sites in Different Countries.....	11
Table 2.2. Growth Numbers per Year.....	12
Table 3.1. Change in Visitor Numbers – Centrally and Non-Centrally Located.....	28
Table 3.2. Change in Visitor Numbers – Cultural and Natural Sites.....	28
Table 5.1. Economic Growth Trends on Curacao.....	49
Table 5.2. GDP per Capita in Selected Countries (\$)......	49
Table 5.3. Population, Labour Force and Unemployment on Curacao.....	50
Table 5.4. Employed Population by Gross Monthly Income and by Gender on Curacao.....	50
Table 5.5. Sector Contribution to GDP (%) on Curacao.....	51
Table 5.6. Employment in Tourism on Curacao.....	51
Table 5.7. Hotel Room Development 1949 – 2011 on Curacao.....	53
Table 5.8. New Room Inventory Forecast 2011 – 2016 on Curacao.....	54
Table 5.9. Hotel Occupancy Rate on Curacao.....	54
Table 5.10. Stay-Over Tourist Arrivals by Source Market on Curacao.....	57
Table 5.11. Reason for Visiting Curacao.....	58
Table 5.12. Tourism Sector Trends 2000 – 2008 on Curacao.....	58
Table 5.13. Nominal and Real Increase in Yield per Tourist and Bed Night on Curacao.....	59
Table 5.14. Tourist Travelling by Air to Curacao.....	60
Table 5.15. Cruise Tourism to Curacao.....	60
Table 5.16. Visitor Age.....	60
Table 5.17. Visitor Education.....	60
Table 5.18. Visitor Satisfaction.....	61
Table 5.19. Visitor Impression.....	61
Table 5.20. Purpose of Visit.....	61
Table 5.21. First Time Visitors (Vacation and Business).....	61
Table 5.22. Travel Party.....	62
Table 5.23. Accommodation.....	62
Table 5.24. Visitor Age.....	62
Table 5.25. Visitor Education.....	63
Table 5.26. Country of Origin.....	63
Table 5.27. Visitor Satisfaction.....	63

Table 7.1. Tourist Arrivals by Source Market 2003 – 2011 on Curacao.....	72
Table 7.2. Curacao Visitor Nationality (n=286).....	72
Table 7.3. Visitor Gender (n=286).....	72
Table 7.4. Visitor Age (n=286).....	73
Table 7.5. Visitor Education (n=286).....	73
Table 7.6. Visitor Occupation (n=286).....	74
Table 7.7. Purpose for Visiting Curacao (n=286).....	75
Table 7.8. First Time Visitors (n=286).....	76
Table 7.9. Was Willemstad Part of the Reason for Visiting Curacao? (n=286).....	77
Table 7.10. Awareness of the UNESCO Status (n=286).....	77
Table 7.11. Medium to Gather Information on the UNESCO Status (n=174).....	78
Table 7.12. Visitation of Willemstad (n=174).....	79
Table 7.13. The Value of Willemstad (n=149).....	80
Table 7.14. Willemstad as Heritage of Curacao (n=149).....	80
Table 7.15. Willemstad as World Heritage (n=149).....	81
Table 7.16. Image of Willemstad (n=149).....	82
Table 7.17. The Role of the UNESCO Status (n=286).....	83
Table 7.18. Tourist Perception (n=286).....	84
Table 7.19. Usage of the UNESCO Status on Curacao (n=286).....	87
Table 7.20. SWOT Analysis – UNESCO on Curacao.....	89

Index of Figures

Figure 2.1. Territorial Division – Countries with 10 Sites or More.....	12
Figure 2.2. Growth in World Heritage Sites per Year.....	13
Figure 4.1. The Kingdom of the Netherlands.....	34
Figure 4.2. Curacao 1836.....	35
Figure 4.3. Map of the Caribbean.....	36
Figure 4.4. Map of Punda.....	39
Figure 4.5. Punda 1748.....	40
Figure 4.6. Punda 1748.....	40
Figure 4.7. Punda 1825.....	41
Figure 4.8. Map of Otrobanda.....	42
Figure 4.9. Map of Pietermaai.....	43
Figure 4.10. Map of Scharloo.....	44
Figure 4.11. Scharloo 1909.....	44
Figure 4.12. Punda – Otrobanda – Scharloo – Pietermaai 1825.....	45
Figure 5.1. Sector Performance on Curacao.....	55
Figure 5.2. Tourism Competitiveness Pyramid.....	56
Figure 7.1. Visitor Gender.....	72
Figure 7.2. Visitor Age.....	73
Figure 7.3. Visitor Education.....	74
Figure 7.4. Visitor Occupation.....	75
Figure 7.5. Purpose of Visit.....	75
Figure 7.6. First Time Visitors.....	76
Figure 7.7. Was Willemstad Part of the Reason for Visiting Curacao?.....	77
Figure 7.8. Awareness of UNESCO.....	78
Figure 7.9. Medium for Information.....	79
Figure 7.10. Visitation of Willemstad.....	79
Figure 7.11. The Value of Willemstad.....	80
Figure 7.12. Willemstad = Curacao Heritage.....	81
Figure 7.13. Willemstad = World Heritage.....	82
Figure 7.14. Image of Willemstad.....	82
Figure 7.15. UNESCO and the Image of Willemstad.....	83
Figure 7.16. Tourist Perception – Curacao is	84

Figure 7.17. Usage of UNESCO.....87

Figure 7.18. Cinelandia.....92

Figure 7.19. Willemstad World Heritage City Sign – Otrobanda and Punda.....95

Figure 7.20. Authentic or made Authentically.....97

Bibliography

- Aa, B.J.M. van der, 2005. *Preserving the heritage of humanity? Obtaining World Heritage status and the impacts of listing*. Ph.D. Rijks Universiteit Groningen.
- Aa, B.J.M. van der and Ashworth, G.J., 2002. Dertig jaar Werelderfgoedconventie: Een loze lijst? *Geografie*, 11(10): 32-46.
- Aplin, G. L., 1994. Tourism and historic landscape management. *Ekistics*, 61(368-369): 317-320.
- Ashworth, G.J. 1990. Can places be sold for tourism? in: Ashworth, G. J. and Goodall, B. (eds) *Marketing tourism places*. London: Routledge, 1-16.
- Ashworth, G.J., 1994. *From history to heritage, from heritage to identity: In search of concepts and models* in: Ashworth, G. J. and Larkham, P. J. (eds) *Building a new heritage: Tourism, culture and identity in the New Europe*. London: Routledge. 13-30.
- Ashworth, G. J., 1997. Heritage, identity, and Europe. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 88(4): 381-388.
- Ashworth, G.J., 2000. Heritage, tourism and places: A review. *Tourism recreation research*, 25(1).
- Ayoubi, F., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Curacao Tourist Board 03-05-2013.
- Bakker, J.S., 1998. Kinderdijk: Van werktuig naar werelderfgoed. *Molenwereld*, 1(2): 32-42.
- Batisse, M., 1992. The struggle to save our World Heritage. *Environment*, 34(10): 56-72.
- Bertacchini, E. and Saccone, D., 2010. *Searching for the determinants of World Heritage Listing: an econometric analysis*. Working paper No. 26. Universita di Torino.
- Cameron, C., 1992. The strengths and weaknesses of the World Heritage convention. *Nature and resources*, 28(3): 12-29.
- Carter, L., Jolliffe, L. and Baum, T., 2000. Tourism and World Heritage sites in: Robinson, M., et al. (eds) *Tourism and heritage relationships: Global, national and local perspectives*. Gateshead: Atheneum Press, 63-75.
- Chon, K. S., 1990. The Role of Destination Image in Tourism: A Review and Discussion. *Tourist Review*, 45(2), 2-9.
- Commissie Herziening Voorlopige Lijst Werelderfgoed, Oktober 2010. *Uitzonderlijk en Universeel: Voorlopige Lijst UNESCO Werelderfgoed Koninkrijk der Nederlanden 2010*. Werkendam: Avant GPC.
- Cros, H., du, 2001. A New Model to Assist in Planning for Sustainable Cultural Heritage Tourism. *International Journal Tourism Research*, 3: 165-170.
- Curacao, 2013a. *Curacao*. [online] Available at: <<http://www.Curacao.com/en/>> [Accessed 05 March 2013].

- Curacao, 2013b. *Cruise Arrivals*. [online] Available at: <<http://www.Curacao.com/corporate/statistics/historic-overview/cruis-arrivals>> [Accessed 05 March 2013].
- Curacao, 2013c. *Stay-Over Arrivals*. [online] Available at: <<http://www.Curacao.com/corporate/statistics/historic-overview/stay-over-arrivals>> [Accessed 05 March 2013].
- Curacao, 2013d. *Visitor Nights Overview*. [online] Available at: <<http://www.Curacao.com/corporate/statistics/historic-overview/visitor-nights-overview>> [Accessed 05 March 2013].
- Curacao, 2013e. *New Room Development*. [online] Available at: <<http://www.Curacao.com/corporate/hotel-development/new-room-development>> [Accessed 05 March 2013].
- Curacao, 2013f. *Hotel Room Development*. [online] Available at: <<http://www.Curacao.com/corporate/hotel-development/hotel-room-development>> [Accessed 05 March 2013].
- Dix, G., 1990. Conservation and change in the city. *Third World planning review*, 12(4): 385-406.
- Drost, A., 1996. Developing sustainable tourism for World Heritage sites. *Annals of Tourism Research*, 23(2): 479-492.
- Douglas, S. N., 2004. Valuing Arts and Culture: A Research Agenda for Contingent Valuation. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 34(3), 205-221.
- Eagles, P.F.J. and McCool, S.F., 2002. "e won't log the Louvre, either. *Tourism in national parks and protected areas: Planning and management Wallingford: CAB international. Earth island journal*, 18(4): 44-56.
- Florida, R., 2002. *The Rise of the Creative Class: and how it's transforming work, leisure, community, and everyday life*. Basic Books, New York.
- Frey, B., 1997. *The Evaluation of Cultural Heritage: Some Critical Issueu*. In Hutter, M. and Rizzo, I. (eds.), *Economic Perspectives on Cultural Heritage*. London: MacMillan.
- Frey, B. and Steiner, L., 2010. *World Heritage List: Does it make sense?* Working Paper No. 484. Institute for Emperical Research in Economics. University of Zurich.
- Friedman, J., 1994. *Cultural identity and global process*. London: Sage.
- Fyall, A. and Garrod, B., 1998. Heritage tourism: at what price?. *Managing Leisure*, 25(3): 213-228.
- Garrot, B. and Fyall, A., 2000. Managing Heritage Tourism. *Annals of Tourism Research*, 27(3): 682-708.
- George, Herman., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Monumentenfonds 03- 05-2013.
- Gonzalez-Manuel, C., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Ministerie Dienst Ruimtelijke Ordening. 06-

05-2013.

- Gratton, C. and Richards, G., 1996. *The economic context of cultural tourism*. in: Richards, G. (ed) Cultural tourism in Europe. Wallingford: CAB international.
- Hall, C. M., 1992. *Halmark Tourist Events*. London: Belhaven Press.
- Halcrow, 2010. *Strategic Tourism Master Plan for the Island of Curacao 2010 – 2014*. Curacao Tourist Board. Halcrow Group Limited 2010.
- Harten, J.J. Van der, 1999. Willemstad, Curacao: Wereld erfgoed stad. *Monumenten*, 20(10): 14-19.
- Heijnsbergen, P. van, 1987. Nederland en de World Heritage conventie. *Milieu en recht*, 14(1): 72-84.
- Kim, H., Cheng, C., O'Leary, J., 2007. Understanding participation patterns and trends in tourism cultural attractions. *Tourism Management*, 28(4): 26-38.
- Kinnaird, V., Kothari, U. and Hall, D., 1994. *Tourism: Gender perspectives*. in: Kinnaird, V. and Hall, D. *Tourism: A gender analysis*. Chichester: Wiley.
- Klaus, D., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Dennis Klaus Architects 07-05-2013.
- Kuijlaars, D., Victorina, A., Kraan, C., 2012. *Fleur de Marie, a glace at the past*. NAAM.
- Larkham, P.J., 1996. *Conservation and the city*. London: Routledge.
- Li, Y., 2003. Heritage tourism: The contradictions between conservation and change. *Tourism and Hospitality Research*, 4(3): 247-261.
- Marrewijk, D., van, 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Rijksdienst van Cultureel Erfgoed 19-03-2013.
- Mook, Z., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Ministerie van Economische Ontwikkeling & Innovatie 29-05-2013.
- National Trust for Historic Preservation, 2012. *Heritage Tourism*. Available at: <<http://www.preservationnation.org/information-centre/economics-of-revitalization/heritage-tourism/>> [Accessed 18 January 2013].
- Nuryanti, W., 1996. Heritage and Postmodern Tourism. *Annals of Tourism Research*, 23(2): 113-127.
- Oers, R., van, 2001. *Monumenten van Curacao in Woord en Beeld*. Walbrug Press.
- Pettman, R., 2002. *Defining World Heritage: What's in the past and who is it there for?*: Paper presented at 'The second international conference on cultural policy research', Wellington, New Zealand, 23-26 January.
- Porter, B.W., Salazar, N.B., 2005. Heritage tourism, conflict, and the public interest. *International Journal of Heritage Studies*, 11(5): 66-81.
- Prentice, R., 1993. *Tourism and Heritage Attractions*. London: Routledge.

- Richards, G., 1996. Production and consumption of European Cultural Tourism. *Annals of Tourism Research*, 11(2): 25-38.
- Ruijgrok, E.C.M., 2006. The three economic values of cultural heritage: a case study in the Netherlands. *Journal of Cultural Heritage*, 21(7): 206-213.
- Saunders, Lewis, & Thornhill, 2009. *Research Methods for Business Students, 5th Edition*. Edinburgh: Pearson Education/Prentice Hall.
- Peltenburg, J., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Mundo Bizarro 16-05-2013.
- Plank, M., van der, 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Monumentenzorg 28-05-2013.
- Schmit, G., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Monumentenzorg 23-04-2013.
- Silderberg, T., 1995. Cultural tourism and business opportunities for museums and heritage sites. *Tourism Management*, 16(5): 361-365.
- Smith, N., 1982. Gentrification and Uneven Development. *Economic Geography*. 58(2): 139-155.
- Spitz, K., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Nationale UNESCO Commissie 06-03-2013.
- Stichting Monumentenfonds en Stichting Monumentenzorg Curacao, April 2007. *Curacao Monumenten Werelderfgoed*. De Curacaosche Courant.
- Throsby, D., 2001. *Economics and Culture*. Cambridge UK: Cambridge University Press.
- Timothy, D.J., Boyd, S.W., 2003. *Heritage Tourism*. Chester: Pearson.
- Towse, R., 2010. *A Textbook of Cultural Economics*. Cambridge UK: Cambridge University Press.
- UNESCO, 2012. *Introducing UNESCO*. [online] Available at: <<http://www.UNESCO.org/new/en/UNESCO/about-us/who-we-are/introducing-UNESCO/>> [Accessed 04 March 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013a. *About*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/about/>> [Accessed 04 March 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013b. *Convention*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/con>> [Accessed 06 March 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013c. *Convention Text*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/conventiontext/>> [Accessed 06 March 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013d. *Operational Guidelines*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/guidelines/>> [Accessed 06 March 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013e. *Committee*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/committee/>> [Accessed 07 March 2013].

- UNESCO World Heritage Centre, 2013f. *Operational Guidelines*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/guidelines/>> [Accessed 12 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013g. *List*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/list>> [Accessed 12 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013h. *Global Strategy*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/globalstrategy/>> [Accessed 12 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013i. *The Criteria for Selection*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/criteria/>> [Accessed 23 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013j. *Tentative List*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/tentativelist/>> [Accessed 23 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013k. *World Heritag List Nominations*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/nominations/>> [Accessed 24 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013l. *Historic Area of Willemstad, Inner City, and Harbour, Curacao*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/list/819>> [Accessed 26 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013m. *Historic Area of Willemstad, Inner City, and Harbour, Curacao - Maps*. [online] Available at: <http://whc.UNESCO.org/en/list/819/multiple=1&unique_number=967> [Accessed 26 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013n. *Advisory Body Evaluation*. [online] Available at: <http://whc.UNESCO.org/en/archive/advisory_body_evaluation/819.pdf> [Accessed 26 April 2013].
- UNESCO World Heritage Centre, 2013o. *Periodic Reporting*. [online] Available at: <<http://whc.UNESCO.org/en/archive/periodicreporting/EUR/cycle01/section2/819-summary.pdf>> [Accessed 27 April 2013].
- Vecco, M., 2010. A defenition of cultural heritage: From the tangible to the intangible. *Journal of Cultural Heritage*, 11(3): 321-324.
- Weeber, C., 2013. *Interview – The Economic Impact of the UNESCO Status on Curacao*. Interviewed by Annefleur Siebinga. [face to face]. Kaminda San Sebastian 10-05-2013.
- Yale, P., 1991. *From Tourist Attractions to Heritage Tourism*. London: ELM Publications.

Appendix

Appendix 1. questionnaire

questionnaire

Date:

This questionnaire is part of my Master thesis concerning the impact of the UNESCO status on the island Curacao. It is aimed at understanding how Willemstad/Curacao is viewed by the people who live, work, and visit the city. This will help to identify to what extent the UNESCO status has improved the image of the city and generated economic benefits. Please take your time to complete this short questionnaire – all the responses are anonymous and any information you supply will be purposely used only for analysis.

For each of the following questions listed below, please tick one box that most closely reflects your opinion.

1. What is your gender?

- Male
- Female

2. Please write down your age

.....

3. Please select your level of education

- High school   Under graduate
- Post graduate   Others, please specify .....

4. Please select your occupation

- Employee of a company   Self-employed
- Student   Others, please specify .....

5. Please write down your nationality
 .....
6. What is the purpose of your visit to Curacao?
 Vacation   Study
 Business   Others, please specify .....
7. Is this your first time on Curacao?
 Yes
 No, I have visited Curacao ... times before
8. Is Willemstad part of the reason you have visited Curacao?
 Yes
 No, reason for visiting .....
9. Do you know Willemstad is listed on the UNESCO World Heritage List? If NO go to question number 16
 Yes
 No
10. How did you hear about the UNESCO World Heritage Status of Willemstad?
 Internet   Poster/brochures   Others, please specify
 Television   Newspaper/magazine   .....
11. Have you already visited Willemstad? If NO go to question number 16
 Yes
 No
12. I found Willemstad worth visiting on a scale of 1 – 5, 1 being not worth it and 5 being really worth it
 1   2   3   4   5

13. I consider Willemstad as a part of the heritage of Curacao

- Yes
- No
- Don't know

14. I consider Willemstad as World Heritage

- Yes
- No
- Don't know

15. Do you think that the image of the city has changed after the UNESCO status, on a scale of 1 -5, 1 being not changed at all and 5 being really changed

- 1   2   3   4   5

16. I believe that the UNESCO status could play an important role on the image of Willemstad as a:

☐ Cultural city	☐ Tourist city
☐ Multicultural city	☐ Others, please specify .....

17. Please indicate the extent to which you agree with the statements about Curacao

	Strongly Agree	Agree	Neither	Disagree	Strongly Disagree
(a) Curacao is a historical island					
(b) Curacao is a modern island					
(c) The entertainment and nightlife were good on Curacao					
(d) Curacao is an island with different cultures					
(e) Curacao is an island with a wide range of cultural activities					
(f) Curacao is an island for shopping					
(g) Curacao has a lot of scenery/natural attractions					
(h) Curacao is highly accessible					
(i) Curacao has museums and places worth					
(j) Curacao is a dangerous island					
(k) Curacao is a touristic island					
(l) I would visit Curacao again					

18. What do you think Curacao is missing when looking at the UNESCO status?

- More exposure
- Increase the number of activities concerning the UNESCO status
- Awareness among its inhabitants
- Others, please specify .....

19. What do you think can be done to improve the impact of the UNESCO status on Curacao?

.....

Thank you very much for you co-operation!

Appendix 2. Interview Questions

1. What is your favorite place – heritage wise – in Willemstad and why?
2. What does UNESCO mean for you and for the organization in question?
3. How is the organization in question implementing the UNESCO status in to her daily activities?
4. What do you think UNESCO has brought the island so far?
5. How can the status be further developed for the future?
6. What are the strengths of the UNESCO status on Curacao?
7. What are the weaknesses of the UNESCO status on Curacao?
8. What are the opportunities for Curacao concerning the UNESCO status?
9. What are the threats of the UNESCO status on Curacao?

Appendix 3. Interview – Koosje Spitz, Nationale UNESCO Commissie Nederland, 06-03-2013

Q: Waar denkt u aan als u aan UNESCO en Willemstad denkt?

A: Willemstad is een stad met een open ligging, veel touristen maar niet per definitie toeristen die voor het Werelderfgoed komen. Interessant is om te kijken wat er gebeurt op het eiland qua toeristen. Voor respons vanaf het eiland is het belangrijk om er ook daadwerkelijk te zitten – anders vrij weinig respons. Curacao Tourist Board heeft veel statistieken – alleen er wordt weinig met het World Heritage gedaan.

Niet alle plekken in NL doen aan marketing om toeristen te trekken. Ze werken meer aan de hand van thema's en zetten niet elke plek op zich in de markt. Plekken werden in de jaren '90 gekozen aan de hand van thema's en niet aan de hand van de locatie – toeristisch of niet. Sites als de Beemster, het Wouda Gemaal, Schokland – worden wel aangepakt maar zijn niet toeristisch. Nederland heeft het Werelderfgoed toerisme nog niet echt ontwikkeld, dat begint nu te komen. Werelderfgoed wordt niet sterk uitgedragen.

Cruise toerisme is een grote kans voor Willemstad – pakketten aanbieden om de toerist de stad in te krijgen. Toeristen die naar Willemstad komen – NL, USA, VEN.

Q: Kiezen toeristen denkt u met het idee van Werelderfgoed voor een bestemming?

A: Of toeristen kiezen voor Curacao als bestemming omdat er Werelderfgoed aanwezig is heeft heel erg te maken met het land zelf, hoe dragen zij het uit en proberen ze hiermee mensen te trekken. Willen ze zoveel mogelijk mensen binnen halen of willen ze ook gericht kijken wat voor mensen ze aantrekken? Het kan zijn dat je op een gegeven moment te veel krijgt als je dus niet specificeert welke toerist je wil aantrekken.

Q: Wie heeft het erfgoed in handen/wie zijn de eigenaren? En wat doen zij er zelf mee om zichzelf hiermee te profileren?

A: Sommige delen worden heel mooi opgeknapt en sommige zijn in handen van private mensen die er niks mee willen doen. De eigenaar moet aangemoedigd worden om bij te dragen aan het product Willemstad en de verbetering hiervan. Museale functies zijn niet heel sterk – sommige musea in handen van private eigenaren dus in combi met resort. In hoeverre draagt zo iets nou bij aan de boodschap Willemstad als Werelderfgoed stad en de tot standkoming van zo'n site en historische ontwikkelingen eromheen. Mark is ook anders dan in NL.

Extra complex: site is van Koninkrijk der Nederlanden – wie is nou precies verantwoordelijk voor wat?

Q: Moet iedere site een 6jr. Rapportage maken?

A: Ja maar de rijksdienst is verantwoordelijk om dit in te dienen. Dus site maakt rapportage en rijksdienst dient het in. Dus alle communicatie met UNESCO gaat via de rijksdienst.

Q: En het managementplan?

A: Er moet een management plan zijn, sommige landen hoefde dat nog niet toen ze Werelderfgoed werden die hebben er toen heel lang over gedaan. Sommige zelfs 20jr. Jongere sites hebben wel een management plan. Heel veel nadere/oudere sites hebben het nog niet. Hangt dus af per site of er een bestaat. Is de bedoeling dat in de toekomst alle sites over een deregelijk plan beschikken.

Q: Door wie wordt het plan opgesteld?

A: De beheerders schrijven in principe op hoe en wat ze gaan doen. Maar eind verantwoordelijkheid ligt bij NL overheid – nu op Curacao ligt het bij de Curacaose overheid. Managementplan hoort in de praktijk gebruikt te worden door de beheerders. Onderdeel toerisme zou hier ook in opgenomen kunnen worden.

Het erfgoed is niet wat de mensen trekt. De vraag is dan wat wordt er allemaal aangeboden en wat zet dat erfgoed centraal. Welke andere sites zijn er die niet Werelderfgoed zijn maar die wel kunnen bijdragen aan het verhaal.

Q: Door wie wordt de voorlopige lijst opgesteld?

A: Die wordt opgesteld door koninkrijk omdat het een land is binnen het koninkrijk. Voor de voorlopige lijst een commissie die in nl kijkt welke sites aan de eisen voldoen en ook echt kijkende naar de antillen. NL heeft een aantal eisen waar de sites aan moeten voldoen, buiten de UNESCO richtlijnen om.

Q: Hoelang hebben ze erover gedaan om Willemstad op de Werelderfgoed lijst te krijgen?

A: Hangt heel erg af van hoelang ze erover hebben gedaan om het nominatie dossier op te stellen. NL in 10jr bijna elk jaar een nieuwe nominatie. In process van een site op de lijst krijgen een duidelijke strategie uitzetten van welke site wanneer. Anders kan je nooit in zo'n tijdsbestek zoveel sites achter elkaar nomineren.

Q: Hoe vaak wordt een voorlopige lijst geupdate?

A: Eens in de 10jr. Als een nominatie dossier wordt ingeleverd duurt het een jaar voordat het in het Werelderfgoed comité wordt behandeld. En als ze dan zeggen dat het dossier niet volledig is ben je zo weer een jaar of twee verder.

Het aanzicht en het historisch karakter maakt Willemstad wel aantrekkelijk voor de toerist om langs te gaan omdat het er leuk en gezellig uitziet. Ik kan me voorstellen dat dat aanzicht alleen al een goede reden is geweest om erin te investeren en om het in beheer te houden. Door de erfgoed status zijn de regels natuurlijk wel strenger geworden. Voorheen was de monumentenzorg heel selectief doordat er nog vrij weinig regels zijn. De uiteindelijke vraag is wie is er verantwoordelijk voor het erfgoed. De stad/gemeente de overheid of de monumenten fondsen? De structuur voor de zorg voor het erfgoed kwam later pas op gang.

Q: Wie bepaald wat er wel en niet op de lijst komt?

A: Het koninkrijk heeft zelf bepaald wat er wel en niet bij de site hoort en wat de bufferzones worden. Het is niet zo dat UNESCO van bovenaf zegt wat wel en niet. Dat bepaald de site holder zelf. Dat is vooraf zelf bepaald voordat het wordt toegelaten. Dus naderhand kan er niet gezeurd worden. Je moet altijd kunnen aangeven dat je de uitzonderlijke universele waarde niet aantast.

Q: Mag je aan de totale site niks doen als investeerder?

A: Binnen een Werelderfgoed stad heb je monumenten en niet monumenten. Voor beide zullen er verschillende regelingen zijn. Niet monumenten zullen waarschijnlijk soepeler worden aangepakt dan de

monumenten. Dit staat in de monumentenwet.

Hele interessante stad maar mensen komen waarschijnlijk niet naar het eiland omdat er een Werelderfgoed stad zit.

Of er wel of geen toeristische overweging is geweest bij de nominatie van Willemstad hoeft nu niet uit te maken want het toerisme is in de afgelopen 15 jaar natuurlijk ook flink veranderd.

Men ziet nu ook veel meer de economische waarde van een Werelderfgoed status – niet altijd positief want haalt de aandacht weg van de intrinsieke waarde van het erfgoed – dus waarom iets Werelderfgoed wordt. Ik kan me wel voorstellen dat een deregulerende nominatie wel enorm bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van een locatie, omdat er meer mogelijkheden/gelden vrijkomen voor opknappen etc.

Het concept van Werelderfgoed wordt groter dan misschien het idee was, dit brengt allemaal consequenties met zich mee zoals het op een lijst willen plaatsen met het doel meer economisch profijt te genereren. Bij Willemstad is het interessant om te kijken waar de gelden vandaan komen – tot voorkort kwam dat natuurlijk uit NL. Heeft de publieke sector zelf genoeg geld of moet het gat worden gedicht door de private (toeristische) sector. Er moet een goede mix zijn tussen privaat en publiek maar wat is het effect voor het erfgoed. Directe inkomsten uit het toerisme voor het erfgoed zijn moeilijk te definiëren. Want het komt terecht bij hotels, doen wel iets aan de buitenkant maar dragen het Werelderfgoed niet uit. De initiatieven om bewustzijn te creëren omtrend het Werelderfgoed zijn minimaal. Als publieke sector moet je opzoek naar mogelijkheden om inkomsten te genereren voor het behoud van het erfgoed – uit het toerisme. Want op dagelijkse niveau krijgt de stad zoveel toeristen, er zal vast een groep geïnteresseerd zijn in het historische verhaal en dus bereid om hierin te investeren. Het commerciële aspect van het erfgoed moet ontdekt worden. Er zijn genoeg private bedrijven die er wel een markt inzien. Als de publieke sector die niet gaat stimuleren zal er gehijt een private ondernemer zijn die het wel gaat uitbuiten want het is een brand die makkelijk te exploiteren valt. Het is voor een grote groep toeristen best interessant – het is entertainment. Hotels en appartementen dragen het absoluut niet uit, ze promoten de stad niet als Werelderfgoed stad. Er valt hier veel te winnen – vooral aan bewustzijn. Dit geldt niet alleen voor Curacao maar ook voor verschillende sites in NL. Amsterdam is nu ook bezig met een nieuwe strategie – hoe krijgen we niet de lallende toeristen maar de cultureel geïnteresseerden. Dit geldt ook voor Curacao.

Het is belangrijk dat de Curacaoenaar ook trots is op zijn stad want zodra die trots er is wordt het ook uitgedragen. En hoe heeft de Nederlander een band met het erfgoed – het is gemeenschappelijk erfgoed. 10-10-10 heeft dit wel moeilijker gemaakt. Curacao kijkt nu natuurlijk vanaf een onafhankelijke positie, willen ze wel dat dit hun erfgoed is. Zien ze die gemeenschappelijke waarde?

Een Werelderfgoed status kan ook een afremmend effect hebben. De site staat natuurlijk onder toezicht van Parijs. Ze kunnen dan aan de bel gaan trekken als er veel toeristen komen en dat er dan veel met de regels wordt gespeeld. Het kan dus ook heel erg beschermen tegen toerisme als het uit de hand loopt. Het attractiepark effect kan je tegengaan. Kleine gebouwen kunnen blijven staan omdat ze beschermt zijn, en grote hotels kunnen moeilijker gebouwd worden.

Gedachte van erfgoed: dynamisch karakter – stad in gebruik. Als stroom van toeristen zo groot wordt, heeft effect dat de mogelijkheden om te wonen kleiner wordt want het wordt te duur. Bewoner gaat steeds verder weg worden want de leefomgeving verandert. Als dit zo erg gaat opschuiven, komt de vraag in hoeverre ben je dan nog steeds erfgoed. Als er niemand meer woont kan dit negatief effect hebben op je status. Een levende stad zonder leven kan je dat nog erfgoed noemen? Willemstad staat op erfgoedlijst als levende stad. Het is belangrijk dat de bewoners kunnen vertellen wat de geschiedenis is van de eigen stad. Educatie is van belang. Als geen enkele lokale iets meer kan vertellen over de historie dan is het ook geen erfgoed meer. Wanneer het zo vlak wordt door toerisme vergaat de universele en unieke waarde. Wat is de plek van erfgoed is een levende stad.

Q: Wat denkt u dat de economische effecten zijn geweest van de status op Curacao?

A: Ik denk dat het bij heeft gedragen aan het fysiek verder aantrekkelijk maken van zo'n plek. Opknappen werd misschien makkelijker. Heeft absoluut kunnen helpen dat je het kan noemen als toeristische organisatie. Alleen al het noemen kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid van een plek om toeristen aan te trekken. Bij het maken van een nominatie dossier worden alle betrokkenen betrokken dus dit kan veel positieve effecten op hebben geleverd wat betreft de omgang van de site.

Q: Wat zijn de mogelijkheden voor de toekomst?

A: Ik denk niet dat de status direct een enorme stroom toeristen heeft gebracht – die waren er toch al. Het kan net een klein beetje extra opbrengen. Misschien nieuwe werkgelegenheid. Educatie is belangrijk om de lokale bevolking betrokken te houden. Lokale specialisten zijn nodig. Opleidingstrajecten zijn belangrijk. Het zou mooi zijn dat ze een regio voorbeeld zouden kunnen vormen voor andere sites. Los van NL'se besluitvorming, ze zouden zelf zo'n eigen expertise moeten ontwikkelen dat ze voor het caribische gebied een voorbeeld kunnen zijn. Niet alleen voor Werelderfgoed maar ook voor algemeen erfgoed. Duurzaam toerisme belangrijk. Hoe ga je op de lange termijn om met de toeristen. Want mensen zijn geïnteresseerd in de omgeving maar hoe hou je dit sustainable zodat de plekken worden behouden. Nadenken over welke toerist je wil hebben. Er moet een lange termijn visie komen – hoe ga je om met je Werelderfgoed en toerisme. Het zou niet zo moeten zijn dat de status – zonder de info erachter – de drijfveer wordt voor mensen om te gaan promoten. Het moet uit de gemeenschap en uit de mensen zelf komen. Dat ze nadenken over wat het nou betekent en hoe kan je bijdragen aan de toekomst dus niet voor het hier en nu maar hoe behouden we het voor volgende generaties. Voordelen en verplichtingen moeten een goede combinatie vormen. Het is ook belangrijk om met jong en oud samen te werken.

Q: Als ze het nu niet uitdragen, is er dan wel een visie?

A: Om een visie te ondersteunen kan je daar vele fassetten bij kan gebruiken.

Appendix 4. Interview – Dre van Marrewijk, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, 19-03-2013

Q: Hoe ziet u economische effecten gekoppeld aan een UNESCO status?

A: Economische effecten van de UNESCO status is aan de ene kant financiering van en aan de andere kant geld maken uit.

Nadeel van winkelcentrum rifford: heel mooi gedaan maar mensen komen van cruise blijven daar hangen en hebben de stad niet gezien. Het is nieuwbouw wat lijkt op hollandse daken. Ze zijn dan in het fort geweest – denken dan geschiedenis te hebben gezien en gaan dan terug naar de boot. De echte binnenstad hebben ze dan niet gezien.

Je wil naar een vorm van verevening van inkomsten – uit het toerisme – dus dat het geld niet op een plek blijft maar ook bij de lokale bevolking terecht komt die geen winkeltje in het riffort kan hebben maar wel iets daarbuiten. Het geld wat bij de bvlgaries te recht komt moet natuurlijk naar de kleinere ondernemer.

Het erfgoed trekt nu al leeg. Het wordt een openlucht museum. Een momument wordt pas behouden als die goed gebruikt wordt gebeurd dit niet dan is het risico op verval veel groter. Dit gebeurd met name in Punda. Amsterdam had hiermee te maken in jaren 60/70. en het zou nu kunnen gaan gebeuren door de economische crisis. Tot nu toe zag je steeds het omgekeerde. Toerisme naar de stad trekken moet ook niet tenkoste gaan aan een winkelcentrum. Je moet wel veel slimmer nadenken over hoe je een percentage daar wegtrekt.

Q: En hoe denkt u dan over de plantages als Werelderfgoed?

A: Naast Willemstad wilt Curacao ook de plantages op de erfgoedlijst krijgen. Daar moeten ze nu eigenlijk al mee bezig zijn omdat ook naar de toerist toe te marketen. Je zou een pakket kunnen aanbieden om eerst de stad in te gaan en daarna naar de plantages met bijvoorbeeld een lunch. Rondreis, bus, lunch, en eindigen in de stad en daar lekker shoppen. Dat hoort er natuurlijk ook wel bij. Dat is onderdeel van het pakket – slim markten van het geheel. Je moet tegelijkertijd wel iets cultureels aanbieden. Er zijn een paar mensen in dit wereldje die zijn ook gids – die doen dat als bijverdiensten. Maar er moet een reisorganisator een pakket aanbieden.

Het valt mij nogal op dat ze heel goed over allerlei dingen nadenken wat er zou kunnen gebeuren maar het daadwerkelijk omzetten in het doen gebeurd vrijwel niet. Je moet niet denken we hebben geen geld maar waar haal ik het vandaan. Constateren dat je het niet hebt en het ergens vandaan moet toveren en dan bedenken wie heeft dan wel geld.

Q: Wat is er momenteel belangrijk om het erfgoed levendig te houden?

A: Het is belangrijk dat de lokale weer affiniteit krijgen met de stad – kost geen geld. Als je begint met de vraag wat kan ik allemaal zonder geld dan blijkt dat vrijveel te zijn en op enig moment heb je toch geld nodig om wat te realiseren en dan ga je je afvragen waar haal ik het vandaan.

Jacob Geld Dekker is een goed voorbeeld hiervan veel besproken, af en toe terecht kritisch. Die heeft ooit een stukje afgebrand Otrobanda opgekocht, is er gewoon gaan bouwen. Daar wilde hij wel wonen, toen had hij in zn achtertuin allemaal krotten en daklozen dus hij kocht bij en kocht bij. En breide het uit en dat is nu een dropje – Kura Hulanda - in de wijk Otrobanda en helemaal voor toeristisch gebruik, je loopt door straatjes en ieder huisje kan je huren. Voor andere waren het afgebrande panden – iemand moet het risico nemen om daarin te investeren. Hier was dus iemand met paritculier initiatief die het vrij netjes heeft gedaan.

Q: Wordt er weinig gedaan met de status?

A: Dat valt wel mee maar des ondanks zie je toch nog altijd dat veel mensen het niet weten. Bijvoorbeeld in december was Willemstad 15jr Werelderfgoed, toen hebben ze dat gevierd, met de interimregering. Allerlei activiteiten – aan otrobanda kant. Heeft in de kranten gestaan etc.

Q: Vind de locale bevolking het dan fantastisch?

A: Nee weinig locale mensen komen hierop af maar dat is in NL niet anders. Maar vergis je niet, als je dezelfde enquête in lemmer gaat doen dan krijg je exact dezelfde antwoorden. Behalve als het gemaal op eerste kerstdag aangezet moet worden dan komen daar 10.000 mensen op af en dan zijn er dus ook op eerste kerstdag 80 vrijwilligers die bereid zijn om daar mensen rond te leiden. Dan leeft het ineens wel. Je moet je realiseren dat er twee dingen tegelijkertijd kunnen bestaan.

Q: Hoe kijkt de locale bevolking aan tegen het Werelderfgoed?

A: Ik vermoed dat eerder onverschilligheid hebben omdat de locale bevolking er niet van profiteert. Een kleine groep waaronder de politiek die profiteert er wel van. En een paar rijke jongens worden nog rijker en de arme sloebers houden er toch niks aan over. Het is lastig om deze visuze cirkel is lastig te doorbreken. Je kan wel dingen zien waar ze profiteren – bijvoorbeeld de stadsvernieuwings projecten met geld van monumentenzorg/stadsherstel dus NL geld en overheids geld. Omdat er vraag is van NL en toeristen gaan de prijzen omhoog nog steeds betaalbaar voor de Nlder maar niet meer voor de locale bevolking.

Belangrijk voor het behoud van de stad is een goede samenwerking tussen de publieke organisaties die financiering van monumenten verzorgen en de particulieren die willen investeren. Hoe stimuleer je dat meer maar hoe hou je het ook in de gaten dat er verbouwd wordt op een gewenste manier.

Q: Denkt u dat UNESCO het eiland iets heeft gebracht?

A: Ja ik denk het wel. Ik hoor dus veel van mijn contact personen – de ambtenaren – dat er veel gebracht heeft. Het kost veel moeite bij politiek om de politici erop te wijzen dat ze goud in handen hebben en dat moet gekoesterd worden anders komen de cruise schepen enzo niet meer. Het is ook aan de politieke situatie van het moment afhankelijk, de een vind het wel belangrijk en de ander niet. Dit is in NL ook het geval maar op Curacao nog een graat erger. Als het eiland niet kan zeggen dat het van UNESCO moet maar bijvoorbeeld van Nederland dan luisterd er helemaal niemand. Dus dat het nu van UNESCO moet is positief want dan wordt het ook echt gedaan. Maar in NL is dat ook het geval, veel wethouders kan ik pas overtuigen doordat ik vanuit UNESCO spreek en niet vanuit de NL overheid. Dat helpt de monumentenzorg binnen Willemstad enorm. Voor de plantages – vier plantages waar naar gekeken wordt – werkt dat nog extra. Als we het kunnen uitbreiden en we hebben straks twee Werelderfgoederen dat zou een goede motor voor extra of voor een verbreding van het toerisme en daar zullen we dus wat voor moeten doen anders wordt je geen Werelderfgoed – dat is nu wel door gedrongen op het eiland.

Q: Hoe gaat de communicatie van UNESCO met de site?

A: Dus de procedure. UNESCO is een organisatie van landen, dus wie is er lid – het koninkrijk der nederlanden is lid. UNESCO communiceert dus met het koninkrijk. Dat is de ambassadeur van het koninkrijk in Parijs, dat is dus een ambassadeur die is ambassadeur voor aruba, Curacao, sint maarten en ambassadeur voor nederland – gelijkwaardig. Hij is niet een nederlander maar een ambassadeur

voor alle vier de landen. In de praktijk, het uitvoerendwerk dat komt bij mij terecht. Daar zit dan iets 'nederlands' in, ik wordt natuurlijk gezien als een nederlands ambtenaar. Maar zij – Curacao – moet zelf het werk doen. Daar zijn richtlijnen voor etc dus ze hebben een eigen commissie ingesteld en uit de eigen regio de expertise. Om mee te kijken om aan alle eisen te voldoen. Ik heb wel coördinerende en adviserende rol en we geven wel wat geld, precies het zelfde bedrag wat bijvoorbeeld nederland ook krijgt.

Q: Wat krijgt er dan geld?

A: Per nominatie krijg je geld. Dus als je een nominatie dossier opstelt dan krijg je subsidie om dat dossier te financieren.

Q: Dus ze krijgen geen geld voor de bestaande erfgoederen maar geld om nieuwe sites op de lijst te kunnen laten plaatsen?

A: Ja klopt. Daarnaast, het land NL heeft wel een eigen beleid waarin Werelderfgoederen stimulerings geld krijgen maar daar is Curacao geen onderdeel meer van. De gehele procedure staat ook beschreven in de operational guidelines – annex 5. die beschrijft de procedure van het nominatie dossier.

Q: Wat denkt u dat de de sterke kanten zijn van de status op Curacao?

A: Nou sowieso de status zelf is sterk en op het moment dat je al heel veel te bieden hebt – zie amsterdam – dan is het hooguit een aanvulling daarop. De meeste toeristen komen naar amsterdam omdat amsterdam sowieso al een magische naam heeft. Je moet iedere keer weer wat nieuws bedenken om mensen naar je toe te trekken. Daar speelt UNESCO voor amsterdam een kleine maar niet onbelangrijke rol. Voor een plek als Willemstad is dit belang al een stuk groter. Zonder de status staan de huisjes er nog steeds en vinden ze het nog steeds leuk en komen er nog steeds toeristen maar die status is wel een hele belangrijke voor ze – het is een extra.

Q: Maar is dat dan vanuit het oogpunt van een cruise maatschappij of vanuit het oogpunt van de individuele toerist denkt u?

A: Ik denk vooral voor de cruise maatschappijen. De individuele toerist zal het waarschijnlijk niet meenemen in zijn beslissing om naar Curacao te komen. De cruise maatschappijen daar is het belangrijk voor. Curacao als land – overheid en toeristen bureau – zet veel te eenzijdig in op de zon en dat ze de combinatie van Willemstad Werelderfgoed en ook die plantages zouden ze veel beter naar voren kunnen brengen als aanvulling op die zon. Het begint wel bij die zon. Het is waarschijnlijk geen argument om te komen door de marketing die achterblijft terwijl ze wel moeten concurreren met aruba en ze een unique selling point hebben met de status. Zo kunnen ze zich onderscheiden. De zon is op alle eilanden het zelfde en waarom moet je dan toch naar Curacao – dat is dus het Werelderfgoed.

Q: En wat denkt u dat de moeilijke kanten van UNESCO zijn als status?

A: Niks wordt moeilijker of lastiger, er zijn geen zwakke kanten aan de status. UNESCO is uiterst coulant geweest ten aanzien van Willemstad en ten aanzien van de hele caribbean, misschien zelfs wel iets te coulant. Iets meer achter de broek zitten zou als gevolg hebben dat ze hun eigen beleid implementeren – theorie in praktijk brengen. Er moet dus een managementplan komen! Komt ook doordat UNESCO pas in 2006 heeft gezegt dat nieuwe nominaties een management plan moeten

hebben en sites die al op de lijst stonden krijgen de tijd om dit ook rustig op te stellen – met terugwerkende kracht. NL is daar in 2010 mee begonnen en sindsdien had Willemstad ook kunnen beginnen. Er is geld toegezegd en dat houdt dit jaar op, dus als ze het dit jaar niet indienen hebben ze ook geen recht meer op dat geld.

Q: En dat doet dan de commissie?

A: Nee dat doet de regering. Ik heb nog nooit van de nationale UNESCO commissie Curacao gehoord. Ik heb contact met de regering want die is verantwoordelijk. Iedere site heeft een zogenaamde siteholder die verantwoordelijk is en op Curacao is dat de regering. Curacao heeft natuurlijk maar een bestuurslaag – het land is gelijk de gemeente. Dus daar communiceer ik mee.

Q: En wat zijn de mogelijkheden voor de stad met betrekking tot de status?

A: Ze moeten het extra'tje Werelderfgoed echt gaan gebruiken als extra lokkertje boven op de zon de zee en het strand. En zeker als ze er straks eventueel twee hebben. Ik vind bijvoorbeeld dat Cuba dat beter doet. Cuba heeft vrij veel Werelderfgoeder, geloof 9. en die zet dat in zijn advertisement zetten ze dat echt wel neer. Iedereen wil wel een dag wat doen, zelfs de meest suffe luie toerist. Zodat ze kunnen zeggen dat ze naar de stad of het binnenland zijn geweest. Waar ga je dan naar toe? Dan moet het iets bijzonders zijn. De plantages kan je nu al aanbieden als kandidaat Werelderfgoed. Het geeft denk ik ook, het kan een middel zijn om wat meer draagvlak en betrokkenheid te creëren onder de bevolking. Ik denk ook dat je het, binnen het overheids apparaat ook echt kan gebruiken, naar je bestuurders om dus je eigen processen en procedures up to date te houden. En ik denk de spin off daarvan het bedrijfsleven en daarmee de lokale economie een boost krijgen.

En wat ze volgens mij dus nu fout doen, dat weet ik niet helemaal zeker maar dat vermoed ik, dat in dat winkelcentrum bij het riffort. Dat is ongetwijfeld een buitenlandse ontwikkelaar die dat heeft neergezet en er zitten buitenlandse winkels in het winkelcentrum. Wat is de economische spin off voor de Curacaosche economie? Hoe zorg je ervoor dat er een maximale spinoff is voor de lokale economie. Een paar jongens worden heel rijk en de lokale blijven achter.

Q: Wat zijn de threats van de status op Curacao?

A: Deels is dat het punt dat je als regering er van wil profiteren maar dan zo'n ontwikkeling toestaat op een verkeerde plek waardoor de stad leeggetrokken wordt. UNESCO is helemaal niet tegen ontwikkeling maar is wel voor een verantwoorde vorm van ontwikkeling die rekening houdt met de kwaliteiten. Goed voorbeeld uit NL is de kaas fabriek in de Beemster – die vormt zich midden in een kavel, transparant glas etc helemaal aangepast aan de omgeving. Er worden miljoenen extra geïnvesteerd om in de polder te kunnen blijven zitten. Daar hebben ze ook formele toestemming voor moeten krijgen. Ontwikkelen dan dus wel en zijn belangrijk maar als je er maar heel goed overnadenkt hoe je dat doet. En in feite doen ze dat. Aan de punda kan redelijk origineel, otrobanda is helemaal nieuw maar herkenbaar als nieuwbouw maar wel in de stijl van de stad. Dan zegt iedereen hartstikke goed, bijpassend maar herkenbaar als niet authentiek. En dan doet niemand daar moeilijk over. Otrobanda is ook een enorm leuke mix van complete nieuwbouw en oorspronkelijke gebouwen die hersteld zijn maar ook grotere panden, sommige staan ook op instorten – de hele mix.

Appendix 5. Interview – George Schmidt, Monumentenzorg Curacao, 23-04-2013

Q: Wat doen jullie precies als Stichting Monumentenzorg?

A: Wat wij doen is het verwerven van monumenten, daarna restaureren wij de vervallen gebouwen, en de exploitatie komt ook bij ons terecht. Eigenlijk zijn we dus een ontroerendgoed maatschappij'tje in monumenten. Het is 60 jaar geleden opgericht door lokalen die vonden dat er wat gedaan moest worden om het verval tegen te gaan. Momenteel is 80% van onze gebouwen woonhuizen en aan oppervlakte is 80% voor commercieel gebruik en forten. We hebben de massa van het fonds opgebouwd met Nederlands geld. Je kan ons ook wel vergelijken met Hendrik de Keizer in Amsterdam.

Q: Hoeveel monumenten bedraagt de stad?

A: Zo'n 800. Het probleem hier is alleen dat al deze monumenten op dezelfde manier worden behandeld. Je mag zo goed als niks veranderen en alles moet teruggerestaureerd worden naar hoe het ooit is geweest. Ik ben van mening dat we 10 monumenten moeten aanwijzen waar je helemaal niet aan mag sleutelen en waarvan echt zoveel mogelijk behouden moet worden, daarnaast wijs je er 70 aan die bijna niet verbouwd mogen worden en waarvan de belangrijke details bewaard moeten blijven. En de laatste 700 mag je lekker aan rommelen maar dat je nog wel een klein beetje de oude structuren terug kan zien – echt herbestemmen zonder drempels.

Q: En wat is dan uw favorite monument?

A: Villa Maria, omdat dit gebouw van binnen nog helemaal origineel is.

Q: Wat betekend de UNESCO status voor u en voor de organisatie?

A: Ik zie het als niks meer dan een Michelin Stek. Je hebt er erg hard voor moeten werken en nu nogsteeds maar zolang je het niet naar buiten brengt dat je dus zo'n dergelijke ster hebt levert het totaal niks op. Wat het heeft opgeleverd zijn richtlijnen en men is nu bezig met een stadswacht. Ik denk wel dat het veel potentie heeft voor de toekomst.

Q: Hoe betreft de organisatie UNESCO in haar dagelijkse werkzaamheden?

A: Nou we hebben er natuurlijk wel iedere dag mee te maken want wij werken met het erfgoed. Er is een beoordelings commissie die wel zicht houdt op de zaak, of wij wel goed met alles omgaan.

Q: Wat denkt u dat UNESCO het eiland tot nu toe economisch heeft gebracht?

A: Nog niks economische gezien dan. Wel is er in de afgelopen jaren sprake geweest van wijk verbetering en dus ook werkgelegenheid voor bouwvakkers. Maar qua toeristische inkomsten is er naar mijn mening vrij weinig veranderd. Die weten het helemaal niet joh.

Q: Wat zou de status in de toekomst nog meer kunnen brengen?

A: Nou als de plantages eventueel op de UNESCO Werelderfgoed lijst worden geplaatst hebben we natuurlijk wel al een stuk meer te bieden. Dan kan je een volledig heritage pakket aanbieden, een combinatie van een tour door de stad en op de plantages. Ik denk dat dit wel wat economische effecten

kan opleveren. Maar zoals ik zal zij je moet zelf invulling geven aan zo'n status want je krijgt het maar verder is het helemaal aan ons om het uit te buiten.

Het probleem hier is dat de overheid niet echt mee werkt. De binnenstad was echt een puinhoop geweest als wij als stichting niet hadden ingegrepen. En ook de rijke ondernemer is meer dan welkom. Als wij het met z'n alle niet doen kijkt de overheid er ook niet naar om. Er zijn natuurlijk wel een paar ambtenaren bij verschillende ministeries die er wel interesse in hebben en die zich wel hard willen maken voor de zaak maar zij kunnen het niet alleen en dan verdwijnt het dus weer op de grote stapel.

Appendix 6. Interview – Faisol Ayoubi, Curacao Tourist Board, 03-05-2013

Q: Wat is het CTB voor een organisatie?

A: CTB is het uitvoerend orgaan van het Curacao tourist development foundation en hebben als taak om het toerisme te ontwikkelen hier op het eiland. Zowel aantrekken van toeristen maar ook product development. Daarvoor krijgen we subsidies van de overheid – eigenlijk onze enige inkomsten bron. Dit is nu opgesplitst in een zuiver subsidie bedrag dat we krijgen en daarnaast toeristen belasting als je in een hotel of iets dergelijks logeerd die krijgen we dan ook direct. En dat is een jaar of twee drie gaande en dit jaar loopt het echt goed dat we het ook echt goed krijgen.

Q: Onder welke afdeling van de regering vallen jullie?

A: We vallen onder de afdeling economische ontwikkeling van de overheid – zij bepalen welk bedrag er aan ons toegewezen wordt.

Binnen onze organisatie hebben we als hoofd afdeling de marketing afdeling, die doet naamsbekendheid creëren voor het eiland in het buitenland in bepaald specifieke markten en dat doen ze natuurlijk samen met de prive sector, voor zover dat kan. Daarnaast hebben we een afdeling product development die proberen het product zodanig te ontwikkelen dat de experience op het eiland zo goed mogelijk is, deze afdeling is onderbemand en ondergefinancierd. We concentreren ons nu vooral op de beveiliging van de toerist en het schoonhouden van ons eiland dit zijn onze twee grootste problemen. En dan is er nog een afdeling strategy development en planning en daar zit ik in. de afdeling behoort te adviseren, zowel intern als extern, over strategische kwesties van het toerisme en de planning van het toerisme – bijvoorbeeld het master plan wordt gecoördineerd door de afdeling.

Er blijkt ook veel belangstelling te zijn vanuit investeerders om met het toeristen bureau te praten. Vanwege die heritage komt deze intressen en daardoor kunnen ze ook bij mij terecht om dit te bespreken. En we hebben sinds 2011 een programma opgestart om de kwaliteit van de service en de veiligheid in bepaalde subsectoren van het toerisme een beetje op te krikken. In 2011-2012 de dive sector. En in 2012-2013 de restaurants.

Voor de toeristen is UNESCO een heel belangrijk gegeven – dat onze hoofdstad op de World Heritage List staat. Bij de promotie van het eiland proberen wij dat als CTB dat zo goed mogelijk op veel verschillende manieren naar voren te brengen.

Q: En hoe dan?

A: Het wordt soms gewoon genoemd in advertenties. We nodigen magazines, writer etc hiernaar toe uit om te schrijven en een van de onderwerpen die wij aan hen meegeven is dat we op de World Heritage List staan en kun je daar zoveel mogelijk aandacht aan besteden. Dat hebben we gezegd en alles wat we doen aan marketing vinden we dat we meer moeten doen om het beter in de markt te zetten.

Q: Waarom wordt het World Heritage maar heel kort genoemd in het master plan?

A: Omdat het niet het speerpunt dan zijn van ons toerisme wat ons markt onderzoek uitwijst is dat het een mooi gegeven is voor de toerist dat we dat hebben maar het is geen hoofdreden om een bestemming te kiezen het is misschien iets wat hen overhaald om van de ene naar de andere bestemming te gaan. Er komt nog bij dat tot mijn persoonlijke verbazing, heeft de prive sector het feit dat wij op de World Heritage List staan niet omarmd, en geen producten aangeboden die dit uitdragen. Pas nu komen er echte tours etc. je zou kunnen hebben op de mooiste gebouwen of op de gebouwen

met de meeste geschiedenis, plakaatjes – apps produceren etc. als je het namelijk niet weet dan zie je het ook niet. En dat is heel jammer. Het product is niet zodanig ontwikkeld dat je het zou kunnen verkopen. Verder nog is Curacao in reality een opkomende toeristische bestemming die nu pas echt gefocussed bepaalde deelmarkten gaat aanspreken. Tot voorkort is er afgegaan op massa toerisme. Maar nu focussen we steeds meer en een gevolg daarvan dat er een beslissing intern is genomen – stakeholders moeten nog wel worden overgehaald – onderzoek wijst uit dat het soort product dat we hebben dat sluit het beste aan op de cultural explorer. Die gaan niet opzoek naar dat stuk cultuur, de echte cultuur mensen gaan naar matchu pitchuu en niet naar Curacao. Maar de cultural explorer wil wel de cultuur van het land meekrijgen tijdens hun bezoek en zijn ook bereid om daar iets extra's voor uit te geven. Die gaan op een tour etc. en die groep blijkt de beste match te zijn voor Curacao. Ze kiezen voor een caribische bestemming omdat er een heel goed klimaat is maar willen toch wel iets interessants kunnen doen. Deze groep is erg groot blijkt uit onderzoek.

Q: Zijn die onderzoeken openbaar?

A: Nee nog niet. Want het merk moet helemaal opnieuw ontwikkeld worden.

Deze ontwikkeling haakt in op verschillende trends die gaande zijn in de wereld. Mensen die zijn nu eenmaal veel meer geïnteresseerd in experiences tijdens hun vakantie. Ze kunnen in feite op internet alle mooie stranden zien – ze willen nu ook nogiets extra;s meemaken. De bijzondere dingen worden belangrijk, ze willen er zoveel mogelijk dingen uithalen tijdens hun reis.

Q: Denkt u dat de mensen die nu op het eiland verblijven met deze gedachten zijn gekomen?

A: Nee ik denk toch niet dat de toerist van nu alleen maar op het strand wil liggen. Van de mensen die hier naar toekomen zijn vooral Nlders. Die hebben dat niet, die gaan ook vaak naar het strand ze willen helemaal bruin terug gaan maar die gaan over al op het eiland alles doen. Wel zijn er andere groepen, bijv. De venezuelanen – blijven een aantal dagen, willen het meeste eruit halen: zon zee strand shoppen. Is een groeiende groep. Bij de amerikanen ligt het eraan waar ze vandaan komen of ze geïnteresseerd zijn in de stad. De echte goeie marketen voor de caribische eilanden ligt in het noord oosten van amerika en de lucht verbindingen zijn nu nog redelijk slecht om vanaf daar naar Curacao te vliegen. En de naamsbekendheid van Curacao is heel laag in de VS en worden heel erg geconcoreerd dmv prijzen etc. we hanteren een strategie dat we niet afhankelijk zijn van 1 markt maar proberen het over een aantal gebieden te verspreiden. Die flexibele strategie behouden we voorlopig.

Q: Als je die cultural explorer wilt aanspreken wordt UNESCO dan belangrijker in de marketing?

A: Ja waarschijnlijk wel, nu wordt het vaak alleen genoemd en is het een klein onderdeel binnen onze marketing maar als we dit meer gaan focussen op de cultral explorer zal dit ook een grotere rol kunnen gaan spelen.

Q: En als de plantages ook World Heritage gaan worden gaat dit een verschil maken in de marketing?

A: Ik denk het niet echt. Dit heeft weer te maken met welke mensen je gaat aantrekken. Als je echt de cultural explorer kant op gaat kan je het doen. En ook is het dan van belang dat het product zodanig gepackeged is dat je het makkelijk kan aanbieden. Met twee sites zal het langzaam aan die richting op gaan. We hebben ook meer te bieden dan alleen UNESCO, een machu pitchuu heeft machu pitchuu te bieden, meer niet. Wij hebben een heel scala aan producten. De binnenstad opzich ga je niet promoten.

Q: Wat is nu jullie nummer 1 product wat jullie verkopen?

A: Het klimaat is onze no 1 marketing tool. Het caribische gebied wordt door de hele wereld gekenmerkt door het klimaat. Daar kan je niet onderuit. De trick van een caribische bestemming is om je binnen die totaliteit te onderscheiden. En dat gaan we doen.

Q: En na het klimaat?

A: Dat zijn dan de stranden. En daarna attracties als het sea aquarium en shopping.

Ik denk wel dat de status zich kan ontwikkelen tot een goed product. Het is nu wel een belangrijk onderdeel maar het is nog niet goed genoeg ontwikkeld om het echt te kunnen verkopen. Het wordt wel in de message genoemd maar aan wie stuur je het en dat aan wie is nu een probleem. Er komt een moment dat het CTB gaat zeggen dat we het product World Heritage List meer willen verkopen dus dan zal je de message aan andere mensen moeten gaan sturen. Op dit moment is het een van de attributen van het eiland wat genoemd wordt en het wordt steeds vaker en steeds prominenter genoemd. Maar het product zelf is nog niet verkoopbaar.

Q: Maar denkt u niet dat het ook komt doordat het lokaal niet echt geuit wordt?

A: De groep mensen die bewustzijn wat een UNESCO status betekend is heel klein. En denkt u dan niet dat het bij awarness begint? Zeker alles begint bij awareness. Als we de mensen hier bewust kunnen maken – ook van een heleboel andere dingen dan zou het een stuk makkelijker verkoopbaar zijn. Bewustzijn is key in alles ook in hoe je met de toeristen omgaat. Aan de andere kant wil je niet helemaal artificeel worden. Maar de mensen moeten wel trots zijn op de stad en de gezamenlijke geschiedenis. Maar hoe trots is de Curacaoenaar op het feit dat je Curacaoenaar bent? Misschien een grote groep wel en een grote groep niet. De mentaliteit moet veranderen.

Q: Is het toerisme een van de grotere inkomsten bronnen van het eiland?

A: Ja zeker. Het is de sector die het meeste bijdraagt aan het bruto nationaal product. De laatste 4/5 jaar is de sector alle andere sectoren voorbij gegaan, een omdat we groeien en twee omdat de andere sectoren krimpen. Het toerisme is denk ik in de laatste 10 jaar verdubbeld in bijdrage aan het bruto nationaal product. Ook aantal toeristen is verdubbeld in de laatste 10jr. Dit jaar zitten we ook zo'n 4/5% omhoog vergeleken bij verleden jaar. We zijn eerlijk gezegd nogsteeds een hele kleine bestemming maar ik zou het land ook niet groter willen maken dan dan dat het is. Meer kwaliteit zou wel beter zijn.

Q: En wat is uw favorite plek op het eiland? Als toeristische plaats?

A: Een cas abou strand. Je zou verwachten dat ik zou zeggen de binnenstad maar als toeristisch product stelt dat niet zoveel voor. Het potentieel is er wel om het ongelofelijk aantrekkelijk te maken. Je moet het dan zodanig inelkaar zetten dat wanneer iemand daar rond loopt ze het voelen. Dus informeren en mensen bewustmaken. Mensen moeten het echt als speciaal ervaren. Momenteel is het geen experience. Als binnen stad moeten we proberen het speciale uit te stralen en het gaat nooit gebeuren zonder bewustzijn maar ook moet het gemanaged worden. Er moet een organisatie zijn die dit op zich gaat nemen, om het product binnenstad te gaan ontwikkelen en verkopen.

Q: En welke partij denkt u dat hier geschikt voor is?

A: Ik geloof heel sterk dat de private sector het moet doen en dat de overheid dat moet ondersteunen. De binnenstad heeft – in punda en otrobanda apart – een management organisatie. Ik denk dat beide organisaties het voortouw moeten nemen, hun middelen erin steken en van de overheid ondersteuning moeten vragen. De overheid zelf had trouwens tot twee drie jaar geleden een afdeling : secretariaat stadsvernieuwing. We hebben een mooie stad maar die heeft by far nog niet bereikt wat het zou kunnen bereiken.

Wij zijn door heel veel mensen op het eiland er van beschuldigd dat wij er niks aan doen om de binnenstad bekend te maken. Wij promoten bijvoorbeeld ook playa acation niet omdat het zo afgelegen ligt en het product nog niet goed is ontwikkeld dat als we daar toeristen naar toe sturen ze alleen maar een slechte ervaring kunnen hebben – er is geen toilet/restaurant etc. Dit geldt ook voor de binnenstad. Het product is nog niet goed ontwikkeld dat we het in de markt kunnen zetten. Ze kunnen nu niet makkelijk zien waarom de stad World Heritage is. Er is geen instrument om het te verkopen.

Mensen weten nu te weinig van de stad als ze erdoorheen lopen. Bijvoorbeeld het Penha gebouw, op de hoek bij de pontjesbrug. Daar zit een kanon in de muur gemetseld omdat men vroeger met hun kar waar een ezel voor liep met de kar tegen dat gebouw aan kwam en toen dacht de eigenaar ik metsel een kanon in het gebouw want dan komen ze tegen het kanon en niet tegen mn gebouw. Geen enkele toerist die dit opvalt omdat het nergens wordt aangegeven, voor de toerist is het gebouw gewoon een parfumerie winkel. Het wordt dus niet gepromoot.

Q: Wat is positief aan UNESCO?

A: Er wordt door de buurt vereniging heel veel gedaan om de buurten schoon toegankelijk en toeristisch aantrekkelijk te maken. Musea en tours willen organiseren in bijvoorbeeld otrobanda en fleur de mari. Gemeentebestuur involvement is belangrijk om toerisme sustainable te maken. Hierdoor krijgt de lokale bevolking directe inkomsten uit het toerisme. Een van de projecten is een dame die goed kan koken en die wil twee tafeltjes hebben in haar tuin – veel toeristen vinden het fantastisch om daar te gaan eten: de cultural explorers.

Q: Dus UNESCO voor het toeristen bureau was een goede ontwikkeling?

A: Ja we hebben gejuicht toen het is gebeurd. Maar het kan nog veel verder ontwikkeld worden.

Q: Zitten er nou ook negatieve kanten aan?

A: Ik denk wel dat er potentieel negatieve kanten zijn. Als je eenmaal op de lijst bent dan moet je er wel voor zorgen dat het goed onderhouden wordt. Het zou funest zijn voor ons als we van de lijst gehaald worden. Ook de bewustere mensen die hier naartoe komen kijken ook kritisch: wat doe je nou met ons gezamenlijke erfgoed. Het kan, als je het niet goed beschermd, kan het ook negatieve gevolgen hebben. En natuurlijk je hebt een verantwoordelijkheid om de stad op en top te houden en dat houdt natuurlijk ook in dat het natuurlijk steeds duurder wordt om te doen. Veel meer onderhoud om zo'n gebouw operationeel te houden dan een nieuwbouw pand. En dat maakt in bepaalde gevallen toerisme een beetje duur. Momenteel zijn de eisen aan monumenten te hoog om het echt aan iedereen te kunnen exploiteren.

Als een gebouw een monument wordt wordt er een beschrijving gemaakt van wat er nou unique is aan het gebouw, de tegels, de gevels of de structuren. En dat moet behouden blijven, daar moet je zorg voor dragen. De andere stukken zijn ze wat flexibeler in. monumentenzorg heeft vaak het probleem dat ze

vaak de moeilijke gebouwen op zich nemen – de gebouwen die bijna intact zouden moeten blijven. Maar opdat moment is het alleen de monumentenzorg die dat zouden kunnen doen.

Wat je uiteindelijk wilt bereiken met economische ontwikkeling dmv toerisme is dat je in alle lagen van de bevolking en zo breed mogelijk iedereen ervan kan profiteren. Momenteel is het nog wel dat de lokale bevolking het kan zien als die macamba die weer een gebouw heeft maar als het geen macamba is is het niemand en wordt er niks ontwikkeld. Maar godzijdank zijn het de Nederlanders die het doen.

Q: Wat is nou belangrijk voor het Werelderfgoed?

A: Belangrijk voor Werelderfgoed is als je nieuwe dingen bouwt moeten die ook wel nieuw zijn en niet namaak van wat je al hebt. Dus niet teveel teruggrijpen op het verleden. Het is belangrijk dat je oud kan herkennen als oud en nieuw als nieuw van de 21ste eeuw. Het moet er natuurlijk wel in passen maar het mag zeker nieuw zijn. De momonumenten van de toekomst moet je nu bouwen en daar moet je nu over nadenken en die moeten nu een bepaalde waarde hebben zodat zij over 50jr. De nieuwe monumenten zijn.

Q: Wat is uw rol precies in het alg en hoe dat relateerd aan de status?

A: Ik werk nu 21jr bij de overheid, na mijn afstudren meteen terug naar Curacao. Ik wilde wel wat doen met de binnenstad – afstuderen over maastricht, geweldig zo'n historische binnenstad. Eerst werken binnen een afdeling van drof – die waren toen ter tijd bezich met het opzetten van een beschermt stadsgezicht voor Willemstad en de Werelderfgoed nominatie. Daar heb ik verschillende stedenbouwkundige/inrichtingsplannen voor de binnenstad gemaakt. En heb ook mogen meedraaien in het traject om te komen tot een Werelderfgoed nominatie. Daarna werd ik hoofd van het monumentenbureau – afdeling bestaat niet meer sinds 10-10-10. die afdeling was opgezet juist om dat hele traject van die Werelderfgoed nominatie/beschermdstadsgezicht in goede banen te laten leiden. Er is door de overheid begin jaren 90 gekozen voor een brede opzet aan organisaties en middelen om in te zetten op dat beschermde stadsgezicht. In deze periode is bijvoorbeeld ook de stichting monumentenfonds en een monumenten raad opgericht. Daarna ben ik trekker geworden van het process tot een tweede Werelderfgoed nominatie als coordinator erfgoed. Dit valt sinds 10-10-10 onder ROP – ruimelike ordening en planning.

Q: Wat is uw favoriete plek in de stad?

A: Er is een plek waar ik een ontzettend goed gevoel bij krijg en ik weet niet hoe dat zal zijn als het uiteindelijk helemaal is gerestaureerd. Dat is in otrobanda heb je aan het brionplein een serie van gebouwen oa howard johonson hotel en achter dit hotel zit een vormalige kerk en ik weet nou even niet hoe die kerk heet en de aura daarin is zo bijzonder. Het staat er redelijk bij maar is echt aan restauratie toe. Het is een soort verborgen juweeltje in de stad, je ziet het niet goed maar je moet er echt naar opzoek. Je ziet het als je helemaal achterom rijdt om van de achterkant bij howard johonson te komen dan zie je een gevel daarvan. Ik vind het een zeer bijzondere plek in de binnenstad. Ik vind het een jewel.

Q: Maar daar komen toeristen vrij weinig waarschijnlijk?

A: klopt. Maar gelukkig kennen ze het niet. Weetje waarom ik zeg gelukkig, je weet niet wat er dan gebeurt. Soms kan men namelijk doorslaan met restauraties en wordt het een openlucht museum.

We hebben net onze periodieke rapportage afgerond voor Willemstad, een van de verplichtingen die je hebt als Werelderfgoed richting UNESCO is dat je moet rapporteren hoe de situatie is. Dit moet om de 6 jr gebeuren. Wij doen mee in de cycles van europa omdat we onder NL vallen en een van de vragen die er is is hoe staat het met toerisme en de invloed van toerisme op de site en in ons geval kunnen we dus zeggen dat dat geen negatieve invloed betreft. De binnenstad kan het aantal toeristen nog goed handelen. En zelfs al liggen er drie cruise schepen dan kan die stad nog het aantal – 6000 - toeristen absorberen. Deze mensen zijn nooit in een keer in de binnenstad.

Q: Is die rapportage openbaar of alleen voor intern gebruik?

A: Het wordt openbaar nadat het besproken is in de vergadering.

Q: En wat betekent UNESCO voor de uitvoering van uw werk? Heeft u er veel mee te maken?

A: Nee niet dagelijks, het label wordt te pas en te onpas gebruikt daar waar het iedereen uitkomt wordt er gebruik van gemaakt, de ene keer positief en de andere keer negatief. Maar niet dat we er dagelijks mee te maken hebben. Ik vind dat we het aan de ene kant niet slecht doe qua beheer van de site maar aan de andere kant vind ik het jammer dat er hier niet meer kennis wordt opgebouwd om te weten hoe je met een Werelderfgoed stad moet omgaan, puur vanuit mijn vakgebied. En los daarvan vind ik ook dat we het qua pr nog onvoldoende aan de man brengen en uitbuiten. De stad is nog geen brand.

Q: En hoe heeft u dan wel met UNESCO te maken?

A: Het brengt natuurlijk een aantal verplichtingen met zich mee. Nu speelde dat even inverband met de rapportage. Dus dan ben je een aantal maanden heel intensief weer bezig met wat het betekent en waar je aan moet voldoen. Het speelt ook nu weer sterker ivm het managementplan ten tijden van nominatie van Willemstad was het nog niet verplicht om een dergelijk plan te hebben. En nu is het wel verplicht. UNESCO heeft sites die nog geen managementplan hebben de tijd gegeven om daaraan te werken in 2014/2015 moet dat wel echt af zijn.

Q: Wie gaat er over dat management plan?

A: Ik. Ja dat gaat vanuit dit ministerie. We hebben gezegd dat we willen proberen om in 2013 het plan af te ronden. Nou dat zijn de momenten dat dat gehele UNESCO gebeuren weer oppopt.

NL is lid geweest van het Werelderfgoed committee 2001-2004 of zoiets, toen zaten wij als Curacao ook in de groep en mochten mee naar de vergaderingen van het Werelderfgoed centrum. Dus vier jaar is een collega van mij mee geweest van het Werelderfgoed centrum en dat was natuurlijk ook erg leerzaam en goed en op zo'n moment ben je er natuurlijk weer veel sterker mee bezig. Maar zit NL niet meer lid is gaat er geloof ik jaarlijks een persoon vanuit NL naar de vergaderingen en toen was het echt een groep van 6/7 personen die naar die vergaderingen ging. Ik ben zelf een keer bij zo'n vergadering geweest en dat zijn natuurlijk wel behoorlijke eye openers om zo'n vergadering bij te wonen.

Q: Heeft u veel contact met de UNESCO commissie van het eiland?

A: Niet veel. Misschien onvoldoende maar de secretaris generaal van de nationale UNESCO commissie is wel lid van mijn nominatie commissie. Zij doen alles op het gebied van UNESCO.

Q: En bent u nou ook actief bezig met de tweede site?

A: Er is een tijdsplanning alleen is het niet te zeggen of het met alle andere prioriteiten, allemaal gaat lukken. Het staat op de tentative lijst en dat betekent dat je al een stapje verder bent in het proces. We hebben ook al heel veel gedaan in het verleden alleen moet je nog wel dingen doen, je moet dus volgens een bepaald format werken en in dat format staat dat je je comparatieve analysis heb gedaan hoe

zit het met je management en je beheer, hoe zit het met de integrity en de authenticity heb je dat voldoende onderzocht en in kaart gebracht. Er zijn al best veel dingen gedaan maar er zijn nog genoeg dingen die gedaan moeten worden. En dat zijn niet dingen die je in een paar dagen/weken/maanden doet dat neemt echt wat tijd.

Q: Wat heeft de UNESCO status tot op heden gebracht voor Curacao?

A: Geen geld in ieder geval maar dat zeggen ze ook van te voren, je krijgt geen zak met geld als je op de lijst komt te staan. Het Werelderfgoed centrum draait ook op allemaal subsidies en donaties. Ze zeggen ook dat je hooguit bij de werelddbank kan aankloppen voor leningen maar ook geen subsidies, je moet het allemaal wel betalen. Dus ja wat het heeft gebracht is wat naamsbekendheid. En ook dat is heel beperkt want als je als liefhebber misschien gaat googlen dan vind je Willemstad Curacao niet als Werelderfgoed site. Wat we wel hebben gedaan na nominatie is lid worden van de vereniging wereld erfgoed steden. De OWHC – organization World Heritage cities. En daar op de website vind je Curacao wel direct. Zij vergaderen om de twee jaar en daar heeft Curacao zich wel behoorlijk geprofileerd. Er worden daar tweejaarlijks wetenschappelijke presentaties gehouden van problemen en issues die spelen in steden en daar herken je wel veel dingen.

Q: En denkt u dat de status effect heeft gehad op het toerisme?

A: Men heeft geprobeerd dit te onderzoeken door als extra vraag in de enquettes op te nemen of het feit dat Willemstad Werelderfgoed is hun heeft doen komen en volgens mij was dat percentage minimaal. CTB promoot nu Curacao als een experience en in die experience zou je dit ook mee moeten nemen. Het is nu de handelskade die als brand verkoopt. En waarom zeg ik experience, de experience is dus het lopen door pietermaai. Je zou gidsen moeten trainen om die tochten te doen. Er zijn nu twee tours – Punda en Otrobanda. Je moet dat gaan uitbreiden en dat is onderdeel van je experience, het lopen door de gebieden. Wat ik dus jammer vind wat ik dus niet heb is meer kennis van Werelderfgoed waardoor ik dat zelf ook weer kan overdragen naar andere toe. We waren in NL in Amsterdam de wethouder in Amsterdam die over Werelderfgoed gaat kan in drie slides in zn ppt vertellen wat de kracht is van de amsterdamse grachten gordel. Dat kan ik niet van Willemstad terwijl ik het zou moeten kunnen. En dat bedoel ik met opbouwen en weer uitrafelen van je kennis om het te kunnen overdragen aan anderen. Ik kan wel het hele dossier er bij halen en hier heb je waarom wij Werelderfgoed zijn. Ik wou dat ik iemand had die mij hiermee zouden kunnen helpen.

Q: Wat hoopt u dat UNESCO in de toekomst kan brengen?

A: We moeten het zelf doen om er iets uit te kunnen halen.

Q: Wat kan er dan nog gedaan worden?

A: Het belangrijkste is richting het onderwijs en het overbrengen van de kwaliteit en de kracht van zo'n Werelderfgoed status. Je moet het aan je mensen kunnen vertellen. En je moet het op scholen veel sterker kunnen inbedden in je curriculum. Het begint bij de lokale bevolking – zij moeten op de hoogte zijn en dan hoop ik dat vanuit daar het balletje gaat rollen. Dus vooral lokaal. Open momnumentendagen gaan hartstikke goed maar het is voornamelijk blank wat je ziet rondlopen. Die Nlders die toch al naar musea gaan die nemen hun kind wel mee naar een open monumeten dag. Die locals doen dat niet. Ik heb wel eens presentaties gegeven op bijvoorbeeld een vakantie kamp voor school kinderen, en die zijn erg geïntereesed. Je ziet dat het die kinderen aanspreekt. En weet je wat

ook misschien ook kansen zijn, die private sector hier meer in mee krijgen. Ik zie dat als een hele grote kans alleen weet ik niet hoe want ik verkeer niet in die kringen. Je zou een persoon moeten hebben die in dat lobby systeem gaat. Ik kom namelijk zelf niet op die recepties met die bobo's allemaal. Je zou iets moeten bedenken waardoor een investeerder ook een stukje return on investment ontvangt. Daar moet je mensen voor hebben die daarvoor willen gaan, die daar overnawillen denken en het willen uitvoeren. Het is heel jammer dat de overheid soms niet investeerd in bepaalde zaken bijvoorbeeld de rotory, ik wordt wel eens gevraagd waarom ik dat niet doe. Nou de overheid betaald dat niet voor mij en met mijn salaris is het niet te doen dit zelf te gaan betalen. Dit is dus een kans die de overheid zou moeten aangrijpen om aansluiting te krijgen bij de private sector.

Q: Wat ziet u als threat?

A: Als je dus niet gaat netwerken met verschillende partijen ontwikkeld de status zich op een verkeerde manier. Het is heel belangrijk alle partijen te betrekken zowel de private als publieke sector.

Q: Wat is nou echt het sterkste punt van Willemstad als Werelderfgoed wat het de stad heeft gebracht?

A: Het heeft een aantal keren geholpen om ontwikkelingen die je niet wilt tegen te houden. Want dan grijp je gewoon naar dat aller hoogste wapen.

Q: En zijn er ook momenten geweest dat u dacht waarom hebben we die status?

A: Ja in de gefrustreerde momenten dat je denkt moeten we het nou maar niet gewoon opgeven want de overheid wilt toch wat anders. Stop er dan maar mee. Dan ben je water naar de zee aan het dragen.

Het wordt natuurlijk gebruikt als cherry on the cake – in het caribische gebied zijn er natuurlijk maar 2/3 landen waarvan de hoofdstad een Werelderfgoed stad is. Wees trots.

Q: Moet er gewerkt worden aan de opbouw dan die trots?

A: Ja zeker dit zou iets moeten zijn wat zich in de toekomst gaat ontwikkelen. Bewustwording is key. Maar het is toch wel heel erg belangrijk dat het veel meer gezien wordt als iets van ons en niet als iets van die blanke elite. Tot vandaag de dag is het iets van , dan bedoel ik niet de Nederlanders, maar dan niet de mensen van hier. We vertellen de geschiedenis onvoldoende. De kennis hangt ook weer bij een klein groepje – ook weer blanke mensen. En bij de donker gekleurden hangt meer het antropologische deel van de geschiedenis en dan kom je weer in een verhaal van die slavernij.... ik zie het als een verrijking van ons zijn, dat we zoveel zijn en niet als een vernauwing. Dat je er niet zwart uit ziet betekend niet dat je niet de banden hebt met dat verleden, mijn overgroot moeder was een zwarte afrikaanse vrouw. Mij gaat het erom dat we allemaal die geschiedenis hebben, niemand van ons heeft niet deze geschiedenis. Alleen de een is er als donkere exponent uitgekomen en de andere als blankere exponent uitgekomen. Its a blessing – een meerwaarde. En onze stad is een gebouwde reflectie van dat verleden.

Appendix 8. Interview – Dennis Klaus, Open Monumentendag Curacao, 07-05-2013

Q: U bent architect maar houdt u ook bezig met de open monumentendag toch?

A: Ja dat is puur idealisme. En het is eigenlijk een stichting die ik opgericht heb samen met een paar andere mensen. Dat is gebeurd nog voor dat we de Werelderfgoed status hebben gekregen. De club bestaat 20jr. Dat kwam eigenlijk voort uit gesprekken over dat er telkens maar mooie gebouwen gesloopt werden dus toen hebben we de stichting op gericht die daar wat tegen ging doen. Daarnaast is er ook een theater, dat heet het Cinelandia gebouw- een openlucht bioscoop die op een gegeven moment gesloopt zou worden 20jr geleden en wij vonden dat we dat tegen moesten gaan. Het was dus een samenloop van factoren. Toen hadden we een handtekeningen actie georganiseerd en daar zijn we mee naar de overheid gegaan. Maar die vonden ons geen belanghebbend. Wij vonden ons wel belanghebbend want we zijn bewoners van het eiland maar juridisch wordt dat niet zo gezien. Pas als je ernaast woont of iets mee te maken hebt, anders ben je niet belanghebbend. Gelukkig spraken we op dat moment met een jurist die voorstelde maar een stichting op te richten die dit soort dingen in zn doelstelling heeft staan en dan wordt je belanghebbend. Dus zodoende hebben we de stichting opgericht. Om de bewustwording onder de mensen te creëren zijn we begonnen met de open monumenten dagen – in 1994 de eerste. Dat is het meeste waar we ons mee bezig houden als stichting. Maar ook proberen om aandacht voor monumenten te krijgen maar ook als er dus gedrijgt wordt dat er een monument gesloopt wordt gaan wij natuurlijk heel vervelend doen – we zijn een beetje de waakhond van de monumenten. Er zijn natuurlijk ook een aantal andere stichtingen die zich bezighouden met monumenten maar die doen hele andere dingen. De stichtingen praten allemaal met elkaar en werken ook samen.

Q: En met zo'n open monumenten dag is het dan voornamelijk de stad of ook de landhuizen?

A: Nee we hebben nog geen landhuizen gedaan. We hebben tot noch toe alleen maar in de stad gedaan met een uitzondering – vorig jaar mei. Waarom doen we de stad? Dat is makkelijker te behappen organisatorisch en logistiek. In een klein gebied heb je een hoop monumenten en voor een organisatie is dat natuurlijk gewoon het beste. Het concept is heel anders dan in NL, in NL is het landelijk en de landelijke organisatie laat het weer aan de stedelijke organisaties over die weer op hun beurt een hoop delegeren. In NL versterkt de stichting de informatie en doen de marketing van zo'n dag. En wij doen niet alleen dat, wij organiseren het openstellen, praten met de mensen. Voordat je dat gaat doen moet je natuurlijk een keuze maken en een route bepalen, en welke wijk ga je kiezen. Iedere keer proberen we een nieuwe wijk te kiezen die we nog niet hebben gehad of dan wel heel lang geleden hebben gehad. Dus op zo'n manier gaan we dan te werk. We hebben dan zo'n 300 vrijwilligers rondwandelen. We maken een boekje. Maar het doel daarvan is de bewustwording voor de mensen bij de lokale mensen. Onze gedachte gang is het volgende: je kunt je monumenten nooit goed verkopen aan een toerist of aan wie dan ook zonder dat je zelf die waardering hebt. Het ontbreken van de waardering is echt een heel groot probleem. De doorsnee denkt al gauw: ach die oude troep, gooi het plat en zet er iets nieuws neer. Dit gebeurt natuurlijk wel eens in een onbewaakt moment en dan krijg je een leeg stuk terrijn wat zich langzaam omvormt tot vuilins built waar tjollers gaan wonen. En wat je ook vaak hebt dat junkies daarin gaan zitten – zij hebben natuurlijk ook een dak boven hun hoofd nodig. Men ziet dus niet de waarder er van in, vaak is het zelfs zo dat sommige mensen de waarde overschatten. Wat we hier veel hebben zijn onverdeelde boedels, opa en oma zijn ergens in 1850 geboren met 5 kinderen, vervolgens hebben die kinderen ook weer kinderen gehad etc. en ondertussen is het pand na diverse huurders leeg komen te staan en is vervallen. Vervolgens willen de eigenaren er iets mee doen, krijgen ruzei met elkaar want die willen natuurlijk allemaal een graantje mee pikken en vervolgens ligt de zaak stil. Er hoeft er maar een te zeggen dat hij niet wilt wat de rest wilt. Onder tussen staat het pand te vervallen en daar kan je niks aan doen.

Q: Wat is uw favoriete monument in de stad?

A: Dit pand natuurlijk, nee ik heb niet echt een favoriet. Wel een wijk – Otrobanda.

Maar het is wel jammer dat veel toeristen niet zover deze wijk in gaan? Ja dat is ook het punt en een van de redenen waarom wij die open monumentendagen organiseren. Er is een soort vooroordeel van de binnenstad. Het is inderdaad zo geweest dat in de jaren 60/80 de binnenstad is verloederd en verpouperd. Vroeger waren de historische wijken woonwijken en de handel werd gedreven in de binnenstad.

Q: Is er nog veel te zien van de echte originele gebouwen van het begin van Curacao?

A: Jawel heel veel van die gebouwen staan er nog. Maar een stad leeft, en ook in die tijd. Dus er gaan dingen weg en komen nieuwe dingen bij. Dus er zijn gebouwen waarvan je niet helemaal weet of het origineel is of niet. En er was natuurlijk ook niet voldoende wetgeving, ik geloof dat die wetgeving nu zo'n 20jr oud is. Dat is toen ingevoerd om op de UNESCO lijst te komen. Daarvoor was het free for all, als je wilde slopen dan deed je dat gewoon.

Joden gingen naar scharloo en de gegoede burgerij naar pietermaai.

In amsterdam heb je zo'n zelfde cyclus gehad dat mensen de stad uittrekken en buiten de stad gaan wonen. Dat had je vooral in de jaren 60 – na oorlog. De stad was ook een zooi. En dus veel mensen trokken naar buiten en de overheid stimuleerde dat. En nu wil iedereen weer terug als je de centen daarvoor hebt. Maar die cyclus zie je dus regelmatig terug. Die cyclus zie je dus ook hier in Willemstad. Mensen gaan weg en het pand blijft achter, verder gebeurd er niks meer mee.

Q: En als jullie dan zo'n monumentendag opzetten, promoten jullie de status dan ook?

A: We zeggen het wel. Soms vergeten wij het ook wel. We zetten het logo meestal wel op het boekje. Maar omdat het voor ons zo logisch is vergeten we het soms nog wel eens om het te melden. Onze fout is dat we vergeten om tegen onszelf te zeggen dat we moeten realiseren dat we het de mensen nog steeds moeten bijbrengen. Maar we doen het dus wel. We proberen steeds andere routes te bedenken, andere plekken en we moeten ook steeds meer laten zien. Maar er is dus een vooroordeel van de wijk Otrobanda – door het leegtrekken verloederd de wijk en daar ben je niet graag. En dat vooroordeel is er nog steeds.

Q: Is dat dan vanuit het toeristische perspectief of het locale perspectief?

A: Beide. Lokaal wordt dat gevoed, bij de cruise schepen wordt gezegd, die wijk moet je niet ingaan want dat is gevaarlijk. Die info wordt door het eiland gegeven. Als de een het zegt gaat de andere dat ook doen. Er is een soort kritieke massa bij dit soort dingen, zodra er meerdere mensen iets zeggen of doen. Dan gaan er dus ook meerdere mensen achteraan. En als je dan vraagt, waarom heb je dat dan gedaan weten ze vaak niet waarom. En daardoor willen wij die mensen de wijk in trekken. En dan hoor je dat het enorm meevalt. Dus die angst voor de binnenstad is erg groot – het vooroordeel. Ik woon hier nu al 20jr in otrobanda. We merken wel dat het steeds erger wordt maar dat heeft ook met de economische situatie te maken, mensen hebben geen geld meer en zoeken dan naar andere manieren om aan geld te komen.

Wat je dus ziet op zo'n dag dat mensen de wijk in komen en dan zeggen ze dat ze niet wisten dat het zo mooi was en het is natuurlijk fantastisch om een keer te gluren bij de burens. Maar in een adem zeggen ze ook die oude troep gooi dat maar plat, dat vind ik zo'n schisofrene gedachte gang. Wat je wel heel

langzaam ziet is een verandering, dat meerdere mensen gaan zeggen dat het maar opgeknapt moet worden. Daadwerkelijk doen is wat anders, maar de mind set veranderd wel stukje bij beetje. Men is niet meer zo slooplustig meer als voorheen.

Q: Maar merken jullie dan ook als je bijvoorbeeld in zo'n wijk een open monumentendag houden dat de mensen in de wijk ook trotster worden op de wijk waarin ze wonen?

A: Ja we gaan met ze praten. Uiteindelijk moeten zij hun huis ook openstellen. Dat merk je wel en zeker in otrobanda is dat het geval dat de mensen het eigenlijk hartstikke leuk vinden. En ook natuurlijk een slagje willen slaan. Maar dat hoort er natuurlijk allemaal bij.

Het meeste werk van zo'n dag is het voorwerk. En je moet serieus onderzoek laten doen. En je moet een fatsoenlijke route opzetten – niet te kort en niet te lang. In dit klimaat lopen mensen niet graag.

Q: En wordt er dan bij ieder monument ook informatie gegeven?

A: In principe wel ja, we laten borden maken die bij een monument geplaatst worden. En er staan vrijwilligers. De een maakt er meer werk van dan de ander – je hebt vrijwilligers die echt hele verhalen vertellen en je hebt vrijwilligers die de hele dag op hun stoeltje blijven zitten. We willen wel beter vrijwilligers neer kunnen zetten maar onze organisatie is te klein en we hebben te weinig geld. Zo'n dag als dit kost al gauw 1,5 ton guldens. Voor ons is dat heel veel geld. Zeker als je een stichting bent die eigenlijk geen inkomsten heeft maar afhankelijk is van sponsors.

Q: Maar denkt u dat het een goede ontwikkeling is dat de private sector dus steeds meer berijdt wordt om geld te geven aan organisaties like the open momonumentendag?

A: Ja dat is zeker goed want door hun te overtuigen dat ze geld moeten geven zijn ze zelf meer committed. Als je op een gegeven moment goede relaties hebt werkt het een stuk makkelijker. Een oud bestuurslid van ons is nu directeur bij de MCB Bank en dan hoeft ik dus niet de directie te overtuigen want hij staat achter onze organisatie. Je hoeft niet telkens te pitchen.

Q: Maar wat denkt u dat UNESCO het eiland heeft gebracht?

A: Volgens mij minimaal – een druppel op een gloeiende plaat. Wat is er nou een het probleem. Als wij al bevolking niet de waarde zien dan kan je het nooit zodanig overdragen aan de toerist en dus verkopen en economisch befenit creeren. Dus als ik iets verkoop dan moet ik er zelf achter staan. Als je je hart er niet in hebt dan verkoop je niet goed en dan weet je ook niet wat je verkoop. Knowledge is power. Zodra je weet wat je doet en wat je verkoopt heb je heel veel meer sterke punten om je daarmee te profileren in de marketing.

Q: Wat zou UNESCO in de toekomst kunnen brengen?

A: Natuurlijk kan het eiland er meer mee. Het vrange van deze situatie is dat ieder jaar als we zo'n dag organiseren praat ik met het toeristen bureau. Kunnen we wat samen doen? Dan wordt er zo loutjes op gereageerd ja misschien maar komt er uiteindelijk niks van. Het is verdomme hun werk om ons product, het product Curacao te verkopen. Er moet meer actie ondernomen worden. Marketing is key.

Wat me opvalt als ik een tijdschrift openmaak dan zie je heel vaak Aruba, iets minder Bonaire en Curacao zo goed als niet. Je ziet stranden, wel de handelskade maar er staat nooit het logo van UNESCO of het wordt nooit aangeduid dat het Werelderfgoed is.

Ik denk dus dat UNESCO de stad verdomde weinig heeft gebracht. Maar ik denk dat de meeste mensen dat denken en vinden. Na 15jr mag het toch een keer ontwikkeld worden. Als het op een geven moment loopt dan gaat het zichzelf verkopen. En dat kan bij ons beginnen. Awareness is key. Nederlandse steden hebben natuurlijk een enorme voorsprong omdat ze al jaar en dag op routes liggen dat mensen de steden sowieso bezoeken en dat heeft Willemstad nog niet.

Q: Wat is uw favorite monument/plek in de binnenstad?

A: Ik vind toch Fort Amsterdam.

Q: En waarom?

A: Dat is een stukje echt verleden. Dat is dus nu het regerings centrum en het paleis van de vertegenwoordiger van de koning, de gouverneur. Het tweede gebouw is ook in fort amsterdam, de protestanse kerk. En dan de derde is weer een kerk, de synagoge. En de vierde en tevens laatste is het gebouw van de zittende rechters – wilhelmina plein – de rechtzalen. Voornamelijk dus Punda. Maar in Otrobanda het sint martinus gesticht. Maar bijvoorbeeld ons kantoor is ook een mooi monument en die hiernaast. De hele entourage is erg mooi. En die van de nederlandse vertegenwoordiging twee huizen verder op vind ik ook mooi. Dit zou ik graag een rijksmonument willen noemen omdat de vertegenwoordiging van NL daar zit. Dit omdat we daarmee NL betrekken zodat je het in een iets bredere context plaatst. We hebben een koninkrijk en daarom lijkt het me leuk een paar monumenten de status van rijksmonument geeft en dat betekend dus dat je de verantwoordelijkheid voor die monumenten gaat delen. Dus hoe ga je om met de rijks monumenten en hoe ga je om met de lokale monumenten. Dit was een stelling van Pieter van Vollenhoven om te komen met rijksmonumenten.

Q: Wat betekend UNESCO voor u en voor de organisatie?

A: Het UNESCO effect is voor ons natuurlijk groot. Willemstad is geplaatst op de lijst en daar mogen we trots op zijn. Architectuur is uniek en de sociale multicultureel ontwikkeling van al die jaren zie je ook in de binnenstad. Daarom moeten we er alles aan doen om die status te behouden. Het is een klein eiland binnen het caribisch gebied, er zijn niet veel eiland in dit gebied die deze status hebben en vandaar dat het bijzonder welkom is. Voor de organisatie is het dus een extra steun in de rug om nog harder hier aan te werken. En de bedoeling is dus dat ik met een voorstel kom dat we meer zichtbaarder worden in de binnenstad en dat we met bepaalde incentives komen voor de binnenstad. Nu we toch een stukje economische recessie hebben denk ik dat we meer zullen moeten investeren in de binnenstad. Beautification van de stad, meer beveiliging, meer accent leggen op de gebouwen – dat ze er gezond uit zien. En we moeten er ook voor zorgen dat alles wat we doen op gebied van commercie dat we rekening houden dat we een wereld stad hebben en dat we in de buiten wijken in de buitenwijken niet zodanig ontwikkelen dat we de ontwikkelingen in de binnenstad vermoord, dat zou ik heel erg vinden.

Q: Als monumentenfonds zien jullie dat als een van jullie taken?

A: Ja alleen, we hebben er weinig aangedaan. We hebben ons zuiver geconcentreerd op de restauratie van monumenten, dat is onze core business. Maar als het een monument is bij pietermaai of net buiten de binnenstad daar doen we ook aan mee maar echt gericht op de binnenstad waarbij we ook de sociaal economische componenten meenemen in het restauratie beleid dat hebben we niet gedaan.

Q: Maar hoe zou je dat dan kunnen doen?

A: We kunnen een paar dingen doen, op de eerste plaats het moet wel public private zijn. Wat kunnen we doen om bepaalde incentives te geven aan de bedrijven in de binnenstad. Wat voor

incentives kunnen we aan de eigenaren van deregelijke panden in de binnenstad aanbieden. Kan me voorstellen dat je met heel laag rentende leningen komt waardoor men dus snel ook dan overstap naar een lening om de zaak weer op te knappen. Ik kan me voorstellen dat je zorgt dat de binnenstad schoner wordt. Dat je meer gaat investeren in de beautification/landscaping. De gevels om de twee jaar opschilderen. In de binnenstad meer laten zien aan de toerist dat je daar je dus in een World Heritage site begeeft. Een monumenten stad. UNESCO hamert er nog steeds op dat we met een downtown management moeten komen. Dit moet ondergebracht worden onder stadsherstel – een unit onderbrengen die zich volledig richt op de binnenstad en wij als monumenten organisaties moeten bijdragen om die kosten daarvoor te kunnen dekken en dat dan de panden in de binnenstad een fee per jaar betalen, bijv. 100 gulden, voor de service die ze krijgen vanuit het managementplan. Dat is een voorstel wat ik op het moment heb opgeschreven. Down town management zou zich dus bezig moeten houden met opknappen/schoonmaken etc. maar ik wil dit dus niet parkeren bij weer een nieuwe organisatie maar bij een van de bestaande organisaties onderbrengen.

Monumentenzorg: eigenaar van veel monumenten die het zelf ook exploiteert.

Stadsherstel: is een NV dus geen stichting. In die NV zit de overheid met particulieren instelling, naar mijn idee is de overheid de grootste aandeelhouder. Wat doen zij, zij kopen, restaureren, en verhuren.

En wij zijn een semi bankaire instellingen. We geven subsidies en leningen ten behoeve van monumenten. Als je een monument hebt dan kan je ten alle tijden bij ons aankloppen. Echter is de restauratie van een monument een dure aangelegenheid. Doorgaans zijn restauratie kosten hoger dan nieuwbouw. Maar doordat ik onder toezicht van de centrale bank sta moet de gene die een hypothekaire lening bij mij krijgt moet dat kunnen betalen. Je moet krediet waardig zijn. Mensen kunnen om die reden dus afvallen.

Q: Maar wat gebeurt er dan met zo'n monument?

A: Dan kan het verder verloederen, wat zonde is. De overheid heeft een instrument om bewoners van zo'n vervallen monument aan te manen dat ze dat zelf moeten doen en als ze dat niet doen dan moet de overheid dat doen en de kosten op hun verhalen. De overheid heeft ook geen geld dus doet het niet, maar als ze wel geld hadden gehad en investeerde hoe krijg je je geld dan weer terug als de eigenaar geen inkomsten heeft. Dan herstellen met het pand als onderpand. Dit is ook wel weer sociaal, iemand kan namelijk vanwege zijn sociaal economische positie niet in een pand kan blijven waar hij misschien geboren/getogen is zuiver vanwege het geld. Daar moeten we dus iets voor vinden.

Er moeten projecten zijn die de economische weerbaarheid van Curacao vergroten, de armoede bestrijden, en investeren in gezinsbegeleiding en onderwijs. Als we dat doen kunnen we uit de neergaande spiraal komen.

Q: En hoe incorporeerd de stichting UNESCO in de doelstelling?

A: UNESCO valt binnen het beleid alleen maken wij in ons beleid geen onderscheid tussen panden in de historische binnenstad en panden die daar net buiten vallen. Dus panden in de World Heritage site en panden net daar buiten zijn voor ons even belangrijk.

Q: Hoe zit dat dan met de monumenten en niet monumenten in de binnenstad?

A: Nou de niet monumenten maken wel deel uit van het stadsgezicht en dus van de UNESCO site en worden dan beschermd door het EOP – eilandelijk ontwikkelings plan - en niet door de

monumentenwet. Ze zijn dus op een andere manier beschermd. Er moet bijvoorbeeld een sloopvergunning en bouwvergunning worden aangevraagd wil met wat ondernemen in de binnenstad. Een sloopvergunning wordt alleen gegeven wanneer er een goedgekeurd nieuw plan op tafel ligt. Maar ze krijgen geen financiering want ze voldoen niet aan onze doelstelling.

Q: En wat denkt u dat UNESCO het eiland heeft gebracht?

A: Nou niks... volgens mij vrij weinig. Ik beleef niet dat UNESCO iets heeft gebracht. Heel misschien iets psychologisch. Psychologisch heeft het iets gebracht. Het heeft ook iets gebracht, een stukje bewustzijn. Dat we zuinig moeten zijn op het culturele erfgoed wat we hebben.

Q: Denkt u niet dat dat bewustzijn in een selectief groepje zit?

A: Ja zeker een select groepje. Maar daar moet mijns inzien meer awareness komen onder de bevolking maar dan met name dat het op scholen wordt onderwezen. Dus in feite zou er een boek moeten komen waarin iets gezegt wordt over het cultureel erfgoed en hoe belangrijk Willemstad is. Bewustwordingsproces zou moeten komen.

Q: En zou het dan in de toekomst nog wat kunnen brengen?

A: Bewustwording zou gelijk betekenen meer zorg voor de monumenten dus ook meer onderhoud, minder vervuiling.

Weeber is bijvoorbeeld tegen: hij zegt alles moet nu sneuvelen vanwege het Werelderfgoed. Stel er willen een aantal investeerders komen en in de binnenstad investeren maar dat mag dan niet vanwege het Werelderfgoed. Deze investeerders gaan dan ergens anders heen. Is dit dan wel zo goed.. economisch zouden we erop vooruit zijn gegaan. Het welzijn zou wel vooruit kunnen gaan. In deze redenering zit natuurlijk wel wat in ook al zie ik zo'n senario niet gebeuren in de nabije toekomst. Het is dan een keuze: status of welzijn voor het land.

Q: Voor wie is de status momenteel?

A: Voor een happy few.

Q: Dus nu brengt de status deze happy few ook alleen maar economische benefit?

A: Ja zeker, die status is nu echt alleen voor de happy few en daar ben ik tegen overigens. Daarom heb ik het subsidie plafond aangepast. Alleen maar ten behoeve van de mensen die minder draagkracht hebben, zij komen nu in aanmerking voor 80% subsidie. Dit is voor mensen die al in zo'n pand wonen, die er misschien wel geboren zijn en er dus niet uit worden gezet omdat ze het niet kunnen betalen om zo'n dergelijk pand op te knappen. Zij hebben de gebondenheid met de woning. Als zij uit hun woning zouden worden gezet mis je ook het multiculturele sociale gebeuren. Wat je ook moet doen is zorgen dat er meer leven komt in de binnenstad, niet alleen maar commercie commercie, commercie.

De happy few zijn ook die gene die rondleidingen geven in de binnenstad: Michal Newton, Gerda Geelen, en Anko van der Woude. Ik heb hun een paar keer gezegd, de hele binnenstad met rondleidingen zou vanuit CTB uit moeten gaan. Zo niet dan moet de regio gidsen gaan opleiden. Als

zo'n schip aankomt dan krijgen die mensen een tour. Maar wie doet het nou? Alweer, de happy few... zij krijgen nu geld terwijl het allemaal mensen zijn die goed verdienen. Geef die mensen die geengeld hebben de werk gelegenheid zodat ze 1000 euro per maand kunnen verdienen. Het is constant dezelfde groep die zich bezighoudt met de monumenten; de happy few. Uiteindelijk bereik je vrijweinig omdat je met zo'n selectief groepje bent die het zich toeigend. Maar de massa is helemaal niet betrokken, zowel lokaal en de toeristen. We hebben dat niet goed aangepakt. Er zijn zo weinig mensen die bezig zijn met het geheel van sociaal economische factoren in de stad. Ook bij het aanvragen van leningen en subsidies is het heel zwart wit – als peltenburg naar binnenkomt dan wordt het binnen twee dagen geregeld. Komt er een student die een klein huisje heeft gekocht zal die eerst bij de balie moeten wachten en dan nog vijf weken op het oordeel. De happy few schuilen achter hun eigen egoïsme, en die wijzen dan naar de 'nederlanders'. Het is het tegenovergestelde, het zijn de Curacaoenaars die achter de Nlders schuilen om zijn ding te doen.

Q: Denk je niet dat door dit proces, het schuilen achter de blanke nederlander, de lokale bevolking zich ook gaat afzetten tegen deze blanke toerist?

A: Maar natuurlijk, een en een is twee. En typisch is, als je 10 Curacaoenaars op een rijtje zet en vraagt of ze bij NL zouden willen blijven zeggen ze allemaal ja. Terwijl er mensen buiten staan en ze willen iets bereiken en dat lukt niet dan zeggen ze altijd dat het door de Nlders komt. Je moet doorbreken dat er nog steeds onderscheid is tussen blank en donker. Nlder en Curacaoenaar.

Human capital is het meest belangrijk om alles te laten draaien. De basisschool kinderen weten niet eens wat Willemstad inhoud. Of er wordt een eenzijdig verhaal verkondigd dat de stad van de macamba's is. Maar het blijft een proces. Mijn kinderen en klein kinderen zullen er sowieso anders tegen over gaan staan. Ik probeer hun bij te brengen dat ik graag zou willen dat mijn klein kinderen in een gezond Curacao opgroeien maar daar moeten we met zn alle in investeren zodat zij kunnen meemaken wat een gezond Curacao is. Maar als we niks doen krijgen we nog meer onnodige armoede. Zolang wij de arme gezinnen geen goede structuur geven en zolang zij niet begeleid worden zal er niks veranderen. Daarin komen de criminelen. Het is stap voor stap bewust wording, over de hele linie van de bevolking.

Q: Denkt u dat er mensen zijn die bijvoorbeeld interesse hebben om die rondleidingen te geven?

A: Ja zeker. Bijvoorbeeld de vrouwen uit een female headed house hold met 3 naar schoolgaande kinderen. Inplaats dat ze 250 gulden per maand krijgt leid je haar op tot gids en krijgt ze het minimumloon van 1000 gulden per maand. Dan heeft ze ook die man niet meer nodig die daar weer een kind komt wekken en weer weg gaat. Dan kan ze op haar eigen benen staan en dan kan ze haar eigen kinderen voeden. Als ik dit vertel aan mensen kijken ze me aan alsof ze het in Keulen horen donderen omdat ze deze situaties niet aan hun lijven ondervinden. Dat is het probleem.

Appendix 10. Interview – Carlos Weeber, Architect, 10-05-2013

Q: U bent voor mij en dit onderzoek belangrijk want u geeft nogal tegengas tegen de UNESCO status.

A: Nou dat is niet alleen hier hoor, ik heb in Holland natuurlijk ook een hekel gehad aan de monumentenzorg. Meer vanuit mn eigen vakgebied hoor, omdat laat ik heel simpel zeggen: de slechte ontwerpers gingen monumentenzorg doen. Maar goed ook voor die lui moet er natuurlijk werk zijn.

Q: Maar bent u ook echt tegen het concept monumenten?

A: Nee dat helemaal niet, ik ga graag naar historische milieus en omgevingen. Altijd ging ik elk jaar naar italie toen ik in Holland woonde. Nee ik vind het zeker wel leuk maar het gaat erom, hoe ga je met die historie om. Monumentenzorg bestond vroeger niet. Dus er werd gewoon gefriemeld aan die gebouwen, ze gingen het gewoon verbouwen en opknappen in de stijl van het moment waarin het opgeknapt werd. Je kan bijv. In een barokke kerk een classisisitsch onderdeel vinden. In de geschiedenis ging men dus veel vrijmoediger om met die oude spullen waardoor ze ook veel interessanter bleven en nu worden ze vaak zogenaamd teruggerestoreerd maar dit wordt ook vaak uit de duim gezogen. Bijvoorbeeld de plaats Veeren in Zeeland is gewoon gereconstrueerd aan de hand van gedachtes – ze verzinnen het gewoon. Ze bouwen op zoals ze dachten dat het hoorde te zijn.

Q: En als u daar dan naar kijkt, wat is voor u dan het ideaal?

A: Het onbevangen aanpakken, wat historisch waardevol is kan je behouden en wat er moet worden vervangen, vervang je gewoon op de moderne manier. Het hoeft van mij niet perse iets te maken te hebben met hoe het ooit geweest was. Ik trek me daar als architect ook weinig van aan. Restaureer het – in de zin van herstel waar mogelijk. En vervang waar noodzakelijk.

Q: En herbestemmen?

A: Ja absoluut, maak er bijvoorbeeld woningen van.

Q: Heeft u een favorite plek/gebouw/monument?

A: Habaai nonenklooster, wordt ook niks aan gedaan. Fantastische begin 20ste eeuws theater. Niemand doet er wat aan en dit soort dingen zijn veel interessanter dan een paar van die huisjes daar in Punda. Ze zoeken een theater, die staat daar gewoon niks te doen en verloederd. Maarja het probleem is dat wanneer ze het gaan restaureren dat ze het dan weer gaan verprutsen en weer gaan terug restaureren van hoe het misschien geweest is.

Q: Als je het teruggerestoreerd zou het dan ook meer tijd en geld kosten?

A: Ja zeker kost veel meer geld en tijd. Het is veel beter om er wat minder geld er tegen aan te gooien maar zorg wel dat het hersteld wordt.

Het rijksmuseum in NL is een goed voorbeeld, is gedaan door spanjaarden. Een Nlder had dit nooit gedurft, ze hebben nu nieuw en oud door elkaar heen gebruikt. Bijvoorbeeld nieuwe glazen deuren erin. Het probleem hier is dat men opgeleid is in NL en eenmaal terug op het eiland ontwikkelen ze

zich niet verder, eenmaal terug dan staan ze stil. Het is alsof ze hun verstand op 0 zetten. In Italië vind ik dat heel prettig dat je nieuwe onderdelen in een oude kerk hebt, dat zou hier onmogelijk kunnen. Het wordt gewoon niet toegestaan. Hier wordt het nu belachelijk duur om een monument te kopen en te restaureren want je mag niks. Het zit in hun hoofd dat we het moeten maken hoe het vroeger misschien geweest is.

Ik ben nu ook bezig met een project voor een nieuw ziekenhuis op het Thomas College, als je hem in acht verdiepingen bouwt pas die daar precies bovenop. Veel goedkoper, de grond is van de overheid, en goedkoper bouwen. Niemand denkt daaraan omdat ze bijvoorbeeld al denken o dat mag niet van de EOP en de monumentenwet zeggen beide 3 verdiepingen en meer niet. Je gaat toch niet een goed plan opofferen omdat er toevallig een oud gebouw staat, dat doe je toch niet.

Q: Maar is dit dan ook gerelateerd aan UNESCO?

A: Nee UNESCO doet helemaal niks. Men heeft de regelgeving natuurlijk wel strenger gemaakt na de UNESCO status. Ze interpreteren UNESCO op hun manier. UNESCO in Berlijn is natuurlijk anders dan UNESCO hier, dat mag je zelf interpreteren. Als je er maar wat mee doet. UNESCO heeft volgens mij geen eigen richtlijnen in die zin. Een paar individuen hebben dit toen aangepakt want de politiek interesseerd het helemaal niks. De politiek ziet de monumentenzorg iets als van NL. En ze zien het ook niet als hun architectuur. De zwarte zien het niet als hun architectuur maar als iets van de blanke maar de blanke zeggen op hun beurt weer daar verdienen je veel geld mee, toeristen toeristen.

Q: Denkt u dat geld zou kunnen opleveren doormiddel van toeristen?

A: Ik denk het wel maar dan moet je veel meer toeristen hebben. Ik denk dat het in Venetië of Cartagena wel geld opleverd. Cartagena is een oude stad maar met een nieuwe stad ernaast en hier mag dat allemaal niet.

Anyway, dat EOP is met hand en tand verdedigd door een paar ambtenaren die er overigens nog steeds zitten en het nog steeds verdedigen. Kijk het is makkelijk als ambtenaar om te zeggen: het mag niet van UNESCO.

Q: Dus UNESCO wordt nu gebruikt als schild om je achter te verschuilen?

A: Ja zeker, de ambtenaar zit lekker achterover en zegt dat het niet van UNESCO mag.

Q: En denkt u dat de stad zonder UNESCO anders was geweest?

A: Ja denk het wel.

Q: Beter?

A: Nou ik weet niet. Er was vroeger een monumentenbureau en het zou kunnen zijn dat in het kader van de politieke emantipatie de zaak aan het dood bloeden was en dat ze UNESCO hebben aangegrepen om de zaak een beetje op te peppen. Ik weet het niet zeker want ik was niet op het eiland des tijds. Ozinga heeft de toon gezegt, wat deze man belangrijk vond is belangrijk gebleven en er is volgens mij nog nooit iets bijgekomen. En TemmingGrol en van Voorne hebben ervoor gezogt dat

UNESCO binnenkwam op Curacao. Prima niks aan de hand, maar hoe interpreteer je het.

Q: Dus u vind UNESCO wel goed?

A: Ja prima het moet ook zeker gebeuren over de hele wereld maar het gaat erom, hoe doe je het? Het mag nooit ten kosten gaan van de stad/de site. Het gaat nu ten koste van de stad. Door de status staat de stad stil. Een stad waar je niet mag rommelen, waar je niet mag verbouwen en aanpassen aan de huidige tijd is ten dode opgeschreven. En dat is aan de gang hier. En het wordt dan ook heel oppervlakkig naar de toerist verkocht. Het is dat ene beeld langs de haven en dat is niet eens meer zoals het was.

Het Joodse kerkhof is bijvoorbeeld ook geen monument. Dat zou UNESCO moeten beschermen, het is in mijn ogen veel interessanter dan de hele rotzooi bij elkaar. En ik vind het ook zo raar dat de joden daar geen punt van maken. In het boek zijn ook geen kerken, geen kloosters, geen ziekenhuizen opgenomen. Ze hebben heel selectief gekeken – voornamelijk woonhuizen en forten.

Q: Maar vind u de binnenstad meer aangeprijsd moet worden naar de toerist?

A: Ik weet het niet.

Q: Zijn de monumenten organisaties nu te gefocussed op de binnenstad?

A: Nou ze zijn gewoon nog niet geïnteresseerd in 19de eeuwse gebouwen en ook niet in 20ste eeuw. DOCOMOMO is een internationale organisatie die zich bezicht houdt met het archiveren van de eerste moderne architectuur in de wereld. En hier is ook een vestiging, die zijn bezig om een soort van monumentenzorg te spelen voor dat soort gebouwen want monumentenzorg is niet geïnteresseerd.

Q: En wat denkt u dan van het initiatief om de plantages op de lijst te krijgen?

A: Dat is onzin. Daar is niks van over. Het lukt ook nooit. Als UNESCO verstandig is en gaat kijken wat er nou van over is dan gebeurt het niet. Ze zijn te laat.

Q: En waarom denkt u dat ze zo graag UNESCO naar het eiland willen halen?

A: Ik noem het werk verschaffing voor ambtenaren. Want niemand zit erop te wachten en zij zijn lekker bezig en een paar historici.

Q: Wat is dan het doel van zo'n status?

A: Ja wat is het doel.... het zaakje opknappen is totaal zinloos, dan moet je ook die zout panden opknappen. En dan heb je zoutpanden die niet functioneren, die kunnen alleen functioneren als je ook de slaven terug restaureerd. Overhaupt is het handhaven van plantage zonder slaven zinloos, het gaat gewoon niet. Ze bestonden dankzij de slaven, dan moet je ook de slaven ook terug restaureren. Dat is de consequentie daarvan. Dat gaat ver hoor.

Q: Denkt u dat wanneer ze op deze voet verder gaan er meer een openlucht museum komt?

A: Nou je hebt er natuurlijk niks aan als het niet bewoont wordt en niet onderhouden is het een bodemloze put. Kijk eigenlijk kun je zelfs een plantage gebouw zonder slaven niet onderhouden. Als je een plantage gebouw niet onderhoud dus ieder jaar schilderd, poetst enzovoorts valt die na 10 jaar weer uit elkaar. Het was dankzij slaven dat je die dingen in stand kon houden. Die konden dag en nacht aan zo'n gebouw werken.

Het probleem is ook dat je overal zout in de muren hebt. En ze denken altijd dat het komt doordat mensen metselde met zout water en toevallig las ik het boek van dominee Bosch over zijn bezoek aan Curacao en Aruba en die beschrijft precies hoe dat gebeurd is. Kalk werd afgeblust met zout water – zo kreeg je gebluste kalk en daarmee kun je metselen.

Dus het is een beetje moeilijk, ze willen dus ook heel graag – mw Geelen – dat je restaureerd met dezelfde technieken als die er toen gebruikt werden. Dus dat zou betekenen dat je eigenlijk dus weer met diezelfde slechte kalk zou moeten metselen. Je mag van haar niet eens een betonnen balkje maken in een monument.

Q: Wat is het doel daarvan?

A: Ja ze zijn gefocussed op die historie die terug moet komen. Het kan ook nooit. Dat ze in het Rijksmuseum de schilderijen achter het behang vandaan hebben gehaald, prima. Maar misschien komt er ook wel weer een tijd dat ze het zaakje weer wit gaan maken. Het zijn natuurlijk mode verschijnselen.

Q: Wat zou voor u het ideale beeld zijn voor de binnenstad?

A: Dat is moeilijk. De binnenstad is natuurlijk niet echt interessant meer. Er woont niemand meer, boven de winkels staat het leeg of is er een opslagplaats. Na zes uur is er helemaal niemand meer op straat. Maar het is eigenlijk een dode stad. Maar dan moet ik erbij zeggen, de nieuwe binnenstad – salinia – is net zo dood. Hier vind je alleen maar lage winkels dus zonder leegstaande boven verdieping.

Q: En wat vind u dan bijv. van Pietermaai?

A: Ja dat is nu bewoond dankzij meneer Peltenburg. Die man heeft heel veel gedaan en veel ruzie gemaakt met de monumentenzorg want hij deed het op zijn manier. Ik vind het ook goed dat hij ook moderne gebouwtjes doet in plaats van alleen maar reconstrueren van wat er misschien geweest is. Hij is enthousiast genoeg om er energie in te stoppen en mensen aan het werk te zetten die het echt leuk vinden om te doen. Geen kwaad woord over Peltenburg.

Q: Zou restaureren goedkoper kunnen zijn wanneer de regels niet zo strikt zijn?

A: Ja zeker, nu is restaureren minstens 3 keer zo duur als nieuwbouw. Geen eisen stellen vanuit die monumenten business. Daar worden architecten ook opgefokt van.

Q: Je kan dus wel verbouwen hoe jij het zelf wilt?

A: Ja zeker maar dan krijg je geen subsidie en krijg je natuurlijk veel gedonder en verlies je ook je monumentenstatus en weet ik veel wat. Maar ik denk niet als je dat van te voren zegt dat je dan een bouwvergunning krijgt.

Q: Wat moeten we gaan doen met die stad?

A: Je moet zeker gaan kijken in Cartagena – Colombia – hoe ze het daar hebben gedaan. Ze hebben daar een hele gave historische binnenstad met die nieuwe stad ernaast.

Willemstad wordt niet echt naar buiten gebracht. Ze verprutsen de stad. Naarst de historische gebouwen zie je de meest monsterlijke dingen gebouwd worden. En bij die parkjes staan nu van die verschrikkelijke letters. En de straten zijn ook op een verschrikkelijke manier opgeknapt. Dus toeristen met een culturele blik en met kijk op architectuur lopen daar gewoon te kotsen. Leuk die monumenten maar moet je kijken wat ze verder doen. Het is natuurlijk een beetje jammer want wij zitten altijd aan het end van de cruise, dus al het geld is al uitgegeven. En dan zijn ze hier en dan zijn ze blut dus ze geven hier ook geen geld uit. Maar je kan ook zeggen, wat moet je met dat soort toeristen, dat soort toeristen komt niet voor de cultuur.

Als je ook kijkt naar het Cinelandia. Als je serieus bezig bent met de binnenstad, oud of nieuw. Dan kan het niet gebeuren dat dat zo'n oude bioscoop staat te verloederen. Dat kan niet, als je dat toelaat ben je niet serieus bezig en heb je niet een echt ook voor de kwaliteit waar je het over hebt. Het kan gewoon niet. En dan zie je daarachter een soort bar met houten hekjes en gedoe. Ga je naar Cartagena of Venetie daar zie je dat niet. Ze hebben er hier geen oog voor.

Q: Denkt u dat ze zich daar meer mee bezig moeten houden?

A: Dat is moeilijk want het heeft geen draagvlak. Lokaal is er geen draagvlak. Er is een kleine groep die denkt dat ze daar financieel beter van kunnen worden.

Q: Denkt u dat dit draagvlak gecreeerd zou kunnen worden?

A: Weet ik niet.

Q: Maar is het nodig?

A: Als je het wilt doen dan moet er draagvlak zijn, dan is het noodzakelijk. Het draait nu helemaal op ambtenaren en UNESCO en een paar juweliers. Dus kleine groepen. Maar ik zou wel eens willen weten wat het lokale volk er van vind. Het volk bijvoorbeeld bij het Waaigat, wat die er nou van vind. Een neger heeft hier nog nooit een rondleiding gegeven, ook in de landhuizen niet. Dat zijn niet hun landhuizen. Wat van hun is bestaat niet meer, dat zijn die neger hutjes die daar omheen lagen. Dus ik denk dat het intuïtief wordt aangevoeld als niet van ons.

De cultuur is hier heel gericht op een aantal zaken: muziek en muziek. Dat is de echte cultuur. Dan houd het ook op. Ze hebben hun festivals, muziek, en carnaval. Maar buiten de muziek is er eigenlijk niks. Een beetje dansen op de muziek. Maar ik zit me af te vragen wat er eigenlijk is.

Q: Denkt u dat deze 80% Willemstad ziet als niet van hun?

A: Niet in die zin dat wat ze zien van hun is, maar de stad natuurlijk wel maar niet de gebouwen die ze zien. Ze zijn denk ik niet trots op de stad. Ik ben ook benieuwd wat de lokale zullen zeggen als je ze meeneemt naar een landhuis en vraagt wat zie je hier nou. Het is heel moeilijk om dit echt te onderzoeken want het feit dat jij het vraagt verandert al het antwoord. Dat moet je laten vragen door iemand die ook daarbij hoort. Dat maakt het heel lastig. En als jou jou vragen laat stellen door een zwarte aan een toerist krijg je ook andere antwoorden dan wanneer jij het vraagt. Je zou je onderzoek daarom misschien wel twee keer moeten doen. Je zou iemand moeten vinden die het namens jou kan doen. Het is heel moeilijk om hier letterlijk ongekleurd over te praten is heel moeilijk. Zelfs de zwarte nederlander – macamba pretu – kan het niet vragen. Dus hoe krijg je het juiste antwoord.

Geen enkele politicus gaat het belang van UNESCO ontkennen. Maar ik denk bij Wiels, jammer dat die man dood is, had je nog een kans gehad dat die een eerlijk antwoord zou geven. Maar er zijn er heel weinig die het durven en een zelfstandig standpunt hebben over dit soort zaken. Want als je een verkeerd antwoord geeft is het natuurlijk ook niet goed.

Appendix 11. Interview – Jan Peltenburg, Developer of Pietermaai, 16-05-2013

Q: Hoe werkt het hier als ondernemer op het eiland als je een monument wilt kopen en opknappen?

A: Je krijgt hier een subsidie maar ook een verplichtening met een rente van 9%. De subsidie ontvang je voor 5jr en de lening heeft een looptijd van 15jr in tegenstelling tot de 30jr looptijd in Nederland. Het probleem is hier dat die looptijd veel te kort is, dit beïnvloed je cash flow enorm.

Q: Hoe heeft u de wijk Pietermaai ontwikkeld, wat was uw visie?

A: Ik vind een warme sfeer ontzettend belangrijk, mensen moeten zich thuis voelen in de wijk en hier graag willen wonen. 15Jr geleden was deze wijk nog een enorme puinhoop. Wij zijn het stukje bij beetje gaan ontwikkelen. Doordat de wijk zo slecht bekend stond moesten we wel studenten aantrekken, zij moeten toch ergens wonen en wij boden woonruimte aan. Ook studenten omdat zij wel betalen – voor de lokalen was het toen nog onmogelijk om dit te betalen. De huren worden namelijk ook hoger als je restaureerd inplaats van nieuw bouwt. Langzamer hand wil ik de studenten graag weer weg hebben en hier echt een lokale woonwijk creëren. Ik ontwikkel ook niet om alleen maar geld te genereren maar ik vind het echt leuk om iets te creëren waar mensen blij van worden – dat heeft misschien ook te maken met mijn achtergrond als goudsmid.

Q: En wat doet hier nou precies in de wijk?

A: Nou eigenlijk alles. Wij bouwen, financieren, en exploiteren het allemaal zelf. Dit omdat ik op deze manier nog het meeste geld terug weet te verdienen. Want vergis je niet het hebben van monumenten op een eiland als Curacao blijft een stuk duurder dan in Nederland. Een omdat de materialen gewoon duurder zijn. En wat in Nederland door een werknemer gedaan kan worden moet hier door drie personen gebeuren, dat ligt natuurlijk ook aan de mentaliteit maar ook het klimaat speelt een belangrijke rol hierbij. De gebouwen moeten door dit warme zee klimaat ook veel sneller weer opgeknapt worden. Dit maakt de kosten ook erg hoog.

Q: Loopt de exploitatie goed?

A: De studenten zitten altijd vol. We merken nu alleen een kleine terugloop van toeristen, gaat iets moeizamer. We hebben momenteel een gemiddelde bezetting van zo'n 70% - nog niet slecht hoor. Helemaal in eigen beheer is het aller voordeligst.

Q: En kiest de toerist ook echt voor de monumentale omgeving?

A: Ja zeker. Daar worden de appartementen op uit gekozen. De toeristen die wij krijgen zijn absoluut geïnteresseerd in de historie van het gebied. Maar gelukkig komen er nu in Pietermaai ook steeds meer jongen lokale stellen te wonen. Ondanks dat restaureren duur is dat het in een begin stadium van exploitatie niet aantrekkelijk is voor een lokale om hier te gaan wonen. Het is gewoon te duur.

Q: Hoe restaureert u?

A: Ik wil wel zoveel mogelijk authentieke dingen behouden en ervaar de handhaving hiervan niet als heel streng.

Q: Wat vindt u er nou van dat er steeds meer investeerders deze kant optrekken?

A: Ik vind het een enorm goede ontwikkeling. Wij kunnen niet alleen die kar trekken en zijn daarom ook erg blij met de nieuwe Nederlanders die hierheen zijn gekomen, zij delen gelukkig ook dezelfde visie. Het monumentale stadsgezicht vinden wij allemaal erg belangrijk.

Ik denk dat dit stadsgezicht iets is wat in de toekomst gewaardeerd zou kunnen worden maar nu helaas nog niet. De lokale bevolking is daar helemaal niet mee bezig.

Ik wil hier alleen maar woningen, geen kantoren zoals op Scharloo. De stad, als woonomgeving moet ontwikkeld worden. Zo ontstaat er cultuur, emotie, en er wordt een toekomst bepaald. Ik vind het van enorm belang dat de stad weer gaat leven. We lopen hier ook zeker achter op Nederland als je kijkt naar stadsontwikkeling.

Appendix 12. Interview – Marcel van der Plank, Monumentenzorg, 28-05-2013

Q: Is het toerisme iets waar de UNESCO status betrekking op heeft?

A: Toerisme is inderdaad nog een goeie sector van onze economie. En dat zou je natuurlijk ook verder kunnen uitbouwen.

Q: Je moet er aan blijven werken dat je die status behoud. En hoe gaat dat in zijn werk?

A: Ik weet in ieder geval dat UNESCO wilt dat er een city manager komt en een managementplan en dat daar nu de eerste stappen voor zijn gezet omdat nu op poten te gaan zetten. Omdat je toch moet rapporteren over de status en dat was er niet natuurlijk. Die city manager houdt zich bezig met wat er in de stad gebeurt en dat de status op een goede manier wordt onderhouden. Focus op het behoud en ook hoe er in zn geheel met de stad omgegaan moet worden. Dus dat je niet bijvoorbeeld een of ander foei lelijk modern gebouw naast een monument bouwt. Dus die city manager zou in feite ook invloed moeten hebben bij dienst ruimtelijke ordening om te zeggen: dat gebouw of die verbouwing past daar niet in de stad.

Q: Maar wat vind u dan van de moderne gebouwen die in Pietermaai gebouwd worden?

A: Als dat past in het geheel, ja ik ben natuurlijk geen architect maar architectonisch moet het wel passen. Het moet niet zo zijn dat door de nieuwe gebouwen de monumenten in het niet verdwijnen. Maar dan zou je een architectonische schoonheidscommissie moeten hebben die dit beoordeeld. Eigenlijk is er al een te kort aan mensen bij de overheid die dit kunnen beoordelen. Uiteindelijk is alles subjectief. De een vind het mooi en de ander vindt het lelijk.

Q: En wat vind u van de ontwikkeling van de stad zoals dat nu gaat?

A: Als we echt kijken naar de binnenstad zelf dan vind ik dat er veel moet gebeuren aan de infrastructuur. Wat ik verschrikkelijk vind is het wilhelmina park met de grote letters Curacao. Ik vind het afschuwelijk. Het goedkoop maken van je stad is het – disneyfication. En in otrobanda is er natuurlijk veel gebeurd, maar er valt ook wel veel te doen. Het is nog wel een stukje authentieke stad. Een stad die nog leeft omdat er nog mensen wonen en dat heb je bij Punda niet.

Q: En vindt u dat het gestimuleerd moet wonen dat er weer mensen komen en mensen blijven wonen?

A: Ja want dat geeft het toch een bepaald karakter anders wordt het een soort etalage van gebouwen. En in Otrobanda leeft het echt, de bevolking komt daar. We hebben daar ook nog heel veel op te knappen. Maar ik vind dat er soms ook niet alles opgeknapt moet worden. Sommige gebouwen mogen ook wel echt oud zijn – dan zie je ook het verschil. We doen heel veel om op te knappen, we zijn nu een gebouw aan het restaureren naast de burgerlijke stand. Dan heb je dat gedaan, maar we hebben ook nog andere in de steegjes enzo die we moeten aanpakken maar waar de mensen dus niet zo snel komen. Maar wat wel een deel is van de stad. Heel veel mensen zijn ook bang in Otrobanda te lopen. Maar overdag zou het niet zo gauw gebeuren. Maar juist in die steegjes zie je nog de authentieke woningen van het eiland.

Q: En dan zijn we natuurlijk ook bezig om de plantages op de UNESCO lijst te krijgen. Wat vind u daarvan?

A: Dat is natuurlijk ook een heel apart deel van onze cultuur en we hebben prachtige plantage gebouwen. En dan kan je pakketten aanbieden van de stad en de landhuizen. We zijn momenteel ook bezig met de restauratie van een van de landhuizen – klein santa martha. Het is nu nog een ruïne. Maar we hebben meerdere landhuizen. Vorige week hadden we een conferentie met zo'n 40 mensen uit zuid amerika en daar hebben we ook een tour mee gedaan maar ook langs de landhuizen. Die vonden het heel mooi. Maar kijk Amerikanen zijn niet zo heel erg geïnteresseerd over het algemeen. Europeanen hebben veel meer interesse.

Voor amerikanen makkelijk en toegankelijk en de europeanen willen meer geschiedenis en achtergrond informatie.

Q: En vind u dat UNESCO een positieve ontwikkeling teweeg heeft gebracht op het eiland?

A: Als ik heel eerlijk moet zijn denk ik dat je er niet zo heel veel van merkt. Want er staat nergens een bord dat het een UNESCO World Heritage site is.

Q: En vanuit het beleid zijn er dingen veranderd?

A: In ieder geval het besef van willen we die plaats houden dan moeten we er ook voor werken. Dus onderhoud en restauratie want anders verlies je straks je positie. Maar het echte voordeel kan ik niet direct aanwijzen. Als je nou kan zeggen dat je door de plaatsing op de lijst makkelijk financiering zou kunnen krijgen dan ja maar dit is niet het geval. Dan zou je ook veel meer het effect vinden. Maar nu zou je het zelf moeten uitbaten en dat zou je inderdaad meer kunnen doen door het te promoten via het toerisme. Er zou veel meer reclame gemaakt moeten worden maar dat zou het toeristen bureau moeten doen. Ze zouden er veel meer van kunnen profiteren maar dat doen ze niet. Misschien zouden wij het ook meer moeten aankaarten bij het toeristen bureau.

Ik denk dat je dan ook andere toeristen krijgt die meer doen dan alleen een tshirtje kopen.

Q: En wat vind u dan van de leegloop van scharloo door de kantoren?

A: Er is hier inderdaad ook nog weinig bewoning. Dit is ook een ontwikkeling geweest dat er kantoor gebouwen kwamen. Ja de mensen wonen hier niet zo graag in de stad. Veel liever wonen ze buiten, groter met een lekkere tuin. En jaren lang had deze buurt een hele slechte naam dus de enige bestemming was toen kantoorgebouwen. De mensen durfden er toen niet eens te wonen dus de kantoorgebouwen kwamen heel natuurlijk.

Q: En de leegstand die je nu ziet, is dat ook een ontwikkeling?

A: Op het moment zijn er twee ontwikkelingen, er wordt ontzettend veel kantoorgebouwen gebouwd dus kantoren verplaatsen. Dus er is veel concurrentie om die kantoren te krijgen in je gebouw. Daarnaast zie je ook dat de overheid probeert om overheidsdiensten te centraliseren. En daardoor krijg je ook dat zij wegtrekken uit monumentale gebouwen en naar modernere kantoren toe gaan.

Er is een erfgoed nota opgesteld waarbij vele instellingen betrokken zijn geweest. Alleen is het jammer dat er niks mee gedaan wordt want veel mensen hebben er toch energie ingestoken en er een tijd aan

gewerkt en dan verdwijnt het straks bij de overheid weer op de grote stapel. Van het ministerie zijn er wel mensen betrokken geweest, bijvoorbeeld Caroline – ze wil ook heel graag. Maar ze kan natuurlijk niet alles alleen. Ze willen haar met alles belasten.

Q: Je hebt dus wel mensen bij de overheid die betrokken zijn?

A: Ja sommige willen wel meewerken maar ze hebben niet de mankracht om het uittevoeren.

Q: Is dat een kwestie van budget?

A: Ja het kan zijn maar ik denk ook inderdaad dat er geen mensen zijn die het kunnen. De kwaliteiten ontbreken. Ze moeten natuurlijk wel iets weten van monumenten. Je kan natuurlijk bouwkundige hebben maar die hoeven nog geen interesse te hebben in monumenten.

Q: En denkt u dat de lokale bevolking affiniteit heeft met de monumenten?

A: Ja ik denk het wel. Er zijn van die open monumentendagen en daar zie je toch een hele grote opkomt. Er is dus wel veel belangstelling. Het is natuurlijk een stuk gezamenlijke geschiedenis en het besef moet er ook komen dat monumenten niet alleen hele grote gebouwen zijn maar ook het kleine huisje van je buurman kan een monument zijn. Bijvoorbeeld in otrobanda of op de Berg Altena.

Q: Denkt u dat deze vertaal slag nog mist?

A: Ja ze denken vaak bij monumenten aan grote imposante gebouwen. Terwijl dat ook een klein cunucu huisje een monument kan zijn.

Q: En wat vind u dan van gebouwen als Cinelandia?

A: Ja dat is zo zonde, dat zou ook een monument moeten worden. Maar het is nu erg gevaarlijk want er zit enorm veel beton rot. Ik vind dat je die monumenten er ook bij moet betrekken. We hebben daarom ook dit jaar een kalender uit gegeven met de 'monuments to be' gebouwen waarvan wij vinden dat die ook op de monumenten lijst geplaatst moeten worden. Allemaal 20ste eeuwse gebouwen.

Q: Wat is uw favorite plek in de stad?

A: Even denken hoor, ben er een tijd al niet geweest. Maar ik kom graag bij Gomezplein. Daaromheen heb je winkels maar ook horeca faciliteiten. Misschien brengt het ook herinnering aan vroeger, het was een jongeren ontmoetingsplek. Elke vrijdag gingen wij hierheen. En ik denk door deze plezierige herinneringen vind ik het nu nog steeds fantastisch.

Q: En qua monument?

A: Dan vind ik dat gedeelte bij de boogjes – Fort Amsterdam. Daar kom ik ook het meeste omdat je daar qua horeca genoeg hebt. Ik vind het ook gewoon heel opvallend hoe de hele constructie daar inelkaar zit.

Q: Maar vindt u dat je daar veel merkt van de geschiedenis?

A: Ja je merkt het wel aan de aparte infrastructuur. Je hebt wel het gevoel dat het niet modern is. Maar wat je dan mist is gewoon meer informatie of aanduidingen dat je die connectie kan maken. Dat mis ik wel. Je kan nergens achter halen hoe of wat als je daar komt. Je hebt alleen een gevoel wat je niet makkelijk kan plaatsen. Je kan ter plekken ook geen verdere informatie krijgen.

Q: En vind u dat dat wel iets is wat zou moeten komen?

A: Dat is een grote aandachts punt, dat moest allang. Maar ik denk dat het ook een beetje te maken heeft hoe dat hele historische gedeelte/monumentele leeft in de samenleving. Ik denk dat het gedeelte van het ministerie waaronder het valt ook niet de nodige aandacht eraan heeft besteed. Dit is het ministerie van onderwijs, cultuur, en sport. Ze verlenen bijvoorbeeld subsidie aan de monumentenzorg en zij hebben dan de taak om de zaak een beetje levendig te houden. Daarnaast heb je het ministerie van VVRP, die qua infrastructuur subsidies verleent. Die heeft weer een relatie met het monumentenfonds. En ik denk dat ze wel werken en voor een selectief groepje in de samenleving is het dan bekend maar het is niet op een nationaal level. Het kan ook best zijn dat dat komt omdat we nu ook werken aan onze hele nationale identiteit. Laat me zo zeggen, het zou een goed moment zijn om ook UNESCO nu mee te nemen in deze nation building. Het had eigenlijk allang moeten gebeuren hoor. Want het is niet ineens sinds 10-10-10 belangrijk. Het is noodzakelijk dat het naar een nationaal niveau wordt getrokken.

Q: Begint het overdragen naar de toeristen niet bij de lokale bevolking?

A: Ja je hebt het helemaal correct. Ik ben het er helemaal mee eens. Het ontwikkelen van het product Curacao heeft altijd te maken met hoe de samenleving dat zelf uitdraagt. De mensen die van buiten komen zijn meestal erop toegespitst om dingen ook van de bevolking te horen. Ze willen niet graag apart er iets voor moeten doen. Ze willen contact met de bevolking. Als je dat stimuleert in je mensen dan heb je dat ze het ook waarderen maar ook zo naar buiten presenteren. Dan hoef je niet te denken dat je mensen speciaal moet opleiden want dan is iedereen al betrokken. Iedereen op straat zou als een gids moeten kunnen dienen. Het is niet echt ingebed in het curriculum van school, de educatie kant van onze historie. Dus dan groeit het niet mee met de samenleving. Ik denk dat daar nog steeds het een en ander aan gedaan kan worden. En dan als je daarnaast speciale stichtingen en uitvoerings

organisaties hebt die dan daar heel zorgvuldig aandacht aan besteden maar dan in een ander vorm. En zorgdragen dat mensen er meer bekend mee raken. Zo brengt de monumentenzorg ook een kalender uit die verkocht wordt. Dat zijn wel hele goede dingen. Ik vind dat het moet blijven leven, mensen moeten er constant mee geconfronteerd worden zodat het bij hun gaat horen. Je moet weten waar je de info kan vinden. Dit moet gepromoot worden, dat mensen gewoon op de hoogte zijn. Dan kan je snel terug naar het verleden en de aanknopings punten maken.

Q: Maar denkt u dat de historische binnenstad wordt ervaren als een gezamenlijke geschiedenis of nog steeds als iets van de blanken?

A: Nee ik denk dat het wel ervaren wordt als een gezamenlijke geschiedenis. Ja ik denk dat de meeste mensen dat wel inzien. Het blijft toch nog wel steeds ver van hun. Het is gebeurd maar ik weet er niet zo heel veel van dus dan zeg ik er ook maar niks over. Maar dit kan je ze ook niet kwalijk nemen want dit is ook nooit onderwezen op school dus ze zijn er ook nooit op die manier in aanraking mee gekomen. Het is belangrijk dat ze wel de geschiedenis meekrijgen. Maar deze informatie moet ook toegankelijk zijn voor volwassenen. Op die manier wordt het ook interessanter om naar die monumenten te gaan.

Q: En denkt u dat de UNESCO status iets heeft opgeleverd, economisch gezien?

A: Ja zeker, we hebben wat dat betreft qua promotie in het buitenland iets meer waarde gekregen. De UNESCO lijst heeft natuurlijk internationaal aanzien. Maar daarnaast ook gewoon in bepaalde richtingen wordt erover gesproken en dan kom je ook weer als Curacao naar buiten. Lokaal zelf is er ook heel veel gebruik van gemaakt. De ondernemingen die in de stad zitten die dat een beetje meegeven aan hun marketing. En het CTB die dat heeft gebruikt in de marketing van ons eiland. De handelskade wordt vaak afgebeeld en met name door de connectie met het Werelderfgoed. Ik denk dat het heel goed gebruikt is alleen niet heel goed ontwikkeld. Het moet in het product zelf goed verwerkt worden. De marketing is goed alleen nu moet het nog vertaald worden naar het product. Dus in de praktijk is er nog niet het nodige gebeurd. Je zou denken dat er toch heel veel meer is gebeurd met de monumenten zelf maar dat valt mee.

Q: Denkt u als je als toerist nu in de stad loopt weet je dan dat het een UNESCO site is?

A: Nee je weet het niet. Het wordt gemarket maar op het eiland wordt het niet geuit.

Er is een commissie voor de viering van het Werelderfgoed, interministeriele commissie. Maar we zijn te laat begonnen, en de kwestie van financiële middelen. Maar voor ons was het toen ook dat we met een bord moeten komen. En we hoorde ook van de monumentenzorg dat die ook plannen hadden maar het bleef een beetje daarbij en het is nooit uitgevoerd. Op het moment dat de middelen moesten komen had iedereen te kampen met bezuinigingen. Op het moment benutten we het gewoon niet.

Q: En als het benut wordt zal het dan sustainability opleveren?

A: Ja ik denk het zeker. Dat is eigenlijk een aandachtspunt los van het Werelderfgoed dat je dat al probeert te doen – het toerisme sustainable te maken. Maar het Werelderfgoed speelt daar zeker een rol in, het maakt het makkelijker. Want het is iets wat je al hebt. Het is kennis van jou land en van jou historie en dan kan je dat gebruiken om de toeristen aan te spreken. Iedereen wordt dan een gids, niet alleen voor het toerisme maar ook voor elkaar.

Q: Wat vind u van de hoog opgeleide gidsen?

A: Ik denk dat het op dit moment niet precies is wat aansluit bij de verwachtingen van de toerist. Zij hebben het voor hun rekening genomen maar het kan natuurlijk veel meer en veel uitgebreider. Waarbij je veel meer participatie kan hebben van je samenlevingen waardoor die ook weer heel direct van de toeristische sector kunnen profiteren. De samenleving moet meer naar de toerist toegebracht worden, niet alleen voor de tangible aspects van de cultuur maar ook de intangible aspects. Economische activiteiten kunnen op deze manier kunnen worden gestart. Dit zou natuurlijk ook makkelijk te organiseren zijn als je dit focussed op het Werelderfgoed.

Q: Vindt de bevolking de UNESCO te elitair?

A: Ja ik denk dat vele het niet begrijpen. Het is gewoon nooit goed onderwezen. Weet het aspect van educatie.

We moeten de nodige aandacht gaan geven aan de binnenstad. Het is belangrijk om soms policies te reviseren. Het is natuurlijk altijd duurder om monumenten te renoveren dan een nieuw gebouw.

De private sector benaderd ons ook om het idee van monumenten te ontwikkelen. Een ondernemer wilt ontwikkelen maar behoud het historische karakter en het hele idee daarachter. En dat proberen wij vanuit een economisch punt op bepaalde plekken maar zeker in de binnenstad ook te behouden. Als je dat zeg maar een beetje qua idee en beleid kan aansturen. We zijn ook echt erg blij met de ondernemers die nu in Pietermaai zitten. Er moet verder natuurlijk wel een intergraal plan komen voor de binnenstad – down town development. Dus niet alleen het fysieke maar ook het economische. Een combinatie van wonen en het commerciële. Bijvoorbeeld in Punda staan er heel veel panden boven leeg maar dan moet er veel veranderen. Wij zouden bijvoorbeeld ook met incentives moeten komen om te stimuleren dat die projecten van de grond komen. De eigenaren moeten zin krijgen om echt iets met de panden te doen. En we moeten dan natuurlijk rekening houden met een grote economische inkomsten bron – het toerisme en dan met name het cruise toerisme. Omdat die gelijk in de stad aankomen. Maar aan de andere kant ook het stay over toerisme. Deze sector is het grootste.

Q: En wat vindt u dan bijvoorbeeld van gebouwen als het Cinelandia gebouw?

A: Je hebt ook andere problemen bij dat gebouw, bijvoorbeeld infrastructuur. Het is nu zo als gebouwen in prive handen zitten dat het dan heel moeilijk is om stappen te ondernemen om deze toch te kunnen redden. Die staan er nu maar en dat is gewoon vreselijk voor de totaliteit wat je wilt weerspiegelen. En je kan zelfs terug naar de oorspronkelijke functie. Ik vind zelf dat de overheid moet ingrijpen en dat hebben ze gewoon nagelaten om te doen. Momenteel ligt het dus bij de eigenaar of er wel of niet iets aan gedaan wordt.